

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
18	פרשת צו
32	פרשת שמיני
46	פרשת תזריע
56	פרשת מצרע
68	פרשת אחרי מות
79	פרשת קדשים
90	פרשת אמור
108	פרשת בהר
117	פרשת בחקתי
131	פרשת במדבר
133	הפטרות
133	הפטרת ויקרא
135	הפטרת צו
137	הפטרת שמיני
141	הפטרת תזריע
143	הפטרת מצרע
145	הפטרת אחרי מות
147	הפטרת קדשים
148	הפטרת אמור
149	הפטרת בהר
152	הפטרת בחקתי
154	מפטיר לשבת ראש חודש
154	הפטרת שבת ראש חודש
157	הפטרת שבת מחר חודש
159	מפטיר לפרשת זכור

159	הפטרת פרשת זכור
162	מפטיר לפרשת פרה
164	הפטרת פרשת פרה
166	מפטיר לפרשת החודש
168	הפטרת פרשת החודש
171	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum" — Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

1	And he the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:	וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:	וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִמָּיהָ מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימֵר:	ויקרא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֹרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֹרְבָנְכֶם:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אָנֹשׁ אָרִי יִקְרִיב מִנְּכֹחַן קֹרְבָנָא קֳדָם יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן עֲנָא תִקְרִיבוּ יֵת קֹרְבָנְכֹן:	
3	If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.	אִם־עֹלָה קֹרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:	אִם עֹלָתָא קֹרְבָנִיהָ מִן תּוֹרִי דְּכַר שְׁלִים יִקְרִיבֶיהָ לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא יִקְרִיב יְתִיהָ לְרַעְנָא לִיהָ קֳדָם יְיָ:	
4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:	וּסְמוּךְ יְדִיהָ עַל רִישׁ עֹלָתָא וְיִתְרַשִּׁי לִיהָ לְכַפְּרָא עֲלוּהִי:	

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל מֹשֶׁה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל בָּלָעַם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין. קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בצורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואלו הן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אִתּוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֲלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֲלָיו, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כב), כולן בצורה כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֵת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בזהלים קול ה' צֶפֶת, קול ה' בְּצֶדֶק, קול ה' שֹׁמֵר צְרָוִים (תהלים כט, ד), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיוצא בו וקול פְּנֵי הַקְּרוֹבִים נִשְׁמָע עַד הַקֶּצֶר הַסֵּילָנָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָוֹל אֶל שְׂדֵי צִדְדֵיָו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּפֶת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּי הַקְּרָדִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּטָמוּ כָּל אֲנָשֵׁי הַמַּלְאָכָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֲלֵי לְאֹמֶר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׂא מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם וַיָּגִד (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשקריב, בקרבות נדבה דָּבַר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אחס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דבר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרצועות הנרבע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששְׁטֵינִים מתנדבים עולה צדקות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבה צבור, היא עולת קין המזבח הצאה מן המותרות (שצעות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:). תמים. בלא מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהבאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נחשבה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ומקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נחשבה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבנו: יקריב ארתו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו:). לפני ה' וסמך. אין סמיכה בצמה:

<p>5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּחַדֵּם יְהוָה וַיִּקְרָבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנָיִם יְהוָה וַיִּזְרְקוּ יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחַת סְחוּר דְּבַתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יְהוָה יְתָא וַיַּפְלִיג יְתָא לְאַבְרָהָא:</p>	<p>וְהִפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וַנִּתַּח אֹתָהּ לִנְתֻחֶיהָ:</p>
<p>7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.</p>	<p>וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנָיִם אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחַת וַיִּסְדְּרוּ אֵעִיָּא עַל אִישְׁתָּא:</p>	<p>וַנִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:</p>
<p>8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;</p>	<p>וַיִּסְדְּרוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנָיִם יְתָא אֲבָרִיָּא יְתָא רִישָׁא וְיְתָא תַרְבָּא עַל אֵעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא דְעַל מִדְבַּחַת:</p>	<p>וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנְּתֻחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַגִּיחַ וּכְרַעֲוֵי יַחְלִיל בְּמֵיָּא וַיִּסֵּק כְּהֹנָיִם יְתָא כּוֹלָא לְמִדְבַּחַת עֲלֹתָא קוֹדֶשׁ דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲוֵי קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְקָרְבוּ וּכְרַעֲוֵי יִרְתֹּץ בְּמֵיָּם וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>
<p>10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֲזָא קוֹדֶשֶׁת בְּנֵי מִן אֲמָרִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי עֲזָיָא לְעֹלֹתָא דְכָר שְׁלֵמִים יִקְרָבֶנָּה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן־הַבְּשָׂבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת הנאון: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריחות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלל על עשה, ועל לאו שנחק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילן מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זור: לפני ה'. בעזרה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר קָדָם (פסוק יא.): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונחוח: אותה לנתיחה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.):

(7) ובתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צדיק, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צדיקים, הא כהן הדיוט שעזד צמונה בגדים, עזודתו פסולה: את הנתיחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הוצא שחיטה, לפיכך הוצרך למנוחו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלה עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזְּרִיזִין יוצאין חוץ למערכה:

(9) עולה. לשם עולה יקטירונו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פשי"ר בלע"ז: נתיחה. נחת רוח לַקָּנִי, שאמרתי ונעשה רצוני:

- 11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.
- 12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.
- 13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.
- 15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.
- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.
- וַשְׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ
צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי
אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־
הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וְנָתַח אֹתוֹ לִנְתָחוֹ וְאֶת־רֹאשׁוֹ
וְאֶת־פְּדָרוֹ וְעֶרְךָ הַכֶּתֶן אֹתָם
עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ
אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעִים יִרְחֹץ
בַּמַּיִם וְהַקְּלִיב הַכֶּתֶן אֶת־
הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
עֹלָה הִוא אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ
לַיהוָה: (פ)
- וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ
לַיהוָה וְהַקֶּרֶב מִן־הַתּוֹרִים
אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:
- וְהַקְּרִיבֹה הַכֶּתֶן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ
וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר
הַמִּזְבֵּחַ וּנְמָצָה דָּמּוֹ עַל־
קִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהִסִּיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנִצָּתָהּ
וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ
קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשֵׁן:
- וַיִּכּוֹס יְתִיבָה עַל שְׂדֵא
דְּמִדְבָּחָא צִפְנָה קָדָם יי
וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן כְּהֻנָּא
יָת דָּמִיהָ עַל מִדְבָּחָא סְחוּר
סְחוּר:
- וַיַּפְלִיג יְתִיבָה לְאַבְרוּהִי וַיִּת
רִישִׁיהָ וַיִּת תְּרִבִּיהָ וַיִּסְדֵּר
כְּהֻנָּא יְתִהוֹן עַל אֲשִׁיָּא דְעַל
אִישְׁתָּא דְעַל מִדְבָּחָא:
- וּגְנָא וּכְרָעִיָּא יַחֲלִיל בְּמִנָּא
וַיִּקְרִיב כְּהֻנָּא יָת כּוֹלָא
וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא עֲלֵתָא הִוא
קוֹרְבָּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא
קָדָם יי:
- וְאִם מִן עוֹפָא עֲלֵתָא
קוֹרְבָּנִיהָ קָדָם יי וַיִּקְרִיב
מִן שְׁפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה
יָת קוֹרְבָּנִיהָ:
- וַיִּקְרִיבִיהָ כְּהֻנָּא לְמִדְבָּחָא
וַיִּמְלֹק יָת רִישִׁיהָ וַיִּסִּיק
לְמִדְבָּחָא וַיִּתְמָצִי דָּמִיהָ עַל
כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:
- וַיַּעֲדֵי יָת זַפְקִיָּה בְּאוּכְלִיָּה
וַיִּדְמֵי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְבָּחָא
קִדְמָא בְּאַתֵּר דְּמִקְרִין
קִטְמָא:

(10) ואם מן הצאן. ויזמוסוף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להסבון בין פרשה לפרשה: מן

הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהם:

(11) על ירך המזבח. על זל המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון בצמה:

(14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר שמים וְכָר צָקָר צָפָצָדִים וְצָעִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צבהמה,

ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני

היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הניחוד, שצוה ושבועה שהוא פסול,

שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוץ צפרנו

ממול העורף וחוטן מפרקת עד שמגיע לסימנין וקולץ: ונמצה דמו. לשון מיץ אפים (משלי ל, ג), פי אָפֶס הַמֶּץ

(ישעיה טז, ד), כוזב צית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמלא ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר

כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של

מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זבחים סד:), ונוצה לשון דבר המאוס, כמו פי

נָזוּם נָעו (איכה ד, טו), וזהו שחרגס אונקלס צאוקליה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן

עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זבחים סה:). צעולת

צבה שאינה אוכלת אלא באבוס צעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, צעוף שנוזן מן הגזל, נאמר,

- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 17 וְשָׂע אֹתוֹ בְּכַנְפוֹיֹ לֹא יְבַדִּיל׃ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.
- II וְנִפְשׁ כִּי-תִקְרִיב קֹרְבָן מִנֶּחֱחַ לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֹרְבָנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה:
- 2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 2 וְהֵבִיאוּהָ אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
- 3 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.
- 3 וְהַנּוֹתְרֹת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשֶׁיִן מִקֹּרְבָּנֵי דֹי: יְהוָה: (ס)

והשלִיךְ אֶת הַמַּעֲשִׂים שֶׁאֵכְלוּ מִן הַגֶּזֶל: אֲצֵל הַמִּזְבֵּחַ קִדְּמָה. צְמִירָתוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ: אֵל מְקוֹם הַדֶּשֶׁן. מִקּוֹם שְׁנוּתֵינִי שֶׁסֵּם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן כָּל צוֹקֵר, וְדִישׁוֹן מִזְבַּח הַפְּנִימִי, וְהַמְנוּרָה, וְכֹלֶם נִבְלָעִים שֶׁסֵּם צִמְקוֹמֵן (יוֹמָא כֹא):

(17) וְשִׁסְעֵי. אֵין שִׁסְעֵי אֵלָּא צִיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר צִמְשׁוֹן וְיִשְׁפָּעוּהוּ פֶּשַׁע הַגָּדִי (שׁוֹפְטִים יד, ו זְכַחִים סה:): בְּכַנְפוֹי. עִם כְּנָפָיו, אֵינוֹ זָרִיךְ לְמַרְט כְּנָפֵי נֹחַח: בְּכַנְפוֹי. נֹחַח מִמֶּשׁ. וְהֵלָּא אֵין לָךְ הַדְיוּט שֶׁמֶרִיחַ רֵיחַ רַע שֶׁל כְּנָפִים נִשְׁרָפִים וְאֵין נִפְשׁוֹ קָלָה עֲלֵיו, וְלִמָּה אָמַר הַכֹּהֵן וְהַקְטִיר, כִּדִּי שִׁיחַ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁצָּעַ וּמֵהוֹדֵר בְּקִרְצָנוֹ שֶׁל עֵינִי: לֹא יְבַדִּיל. אֵינוֹ מִפְּרָקוֹ לְגַמְרֵי לִצְחִיכוֹת, אֵלָּא קוֹרְעוֹ מִגִּזְיוֹ. נֹאמַר צִמְרָן רֵיחַ נִיחֹחַ (פֶּסֶק ט), וְנֹאמַר צִבְחָהּ רֵיחַ נִיחֹחַ, לֹמַר לָךְ אֶחָד הַמְרָבָה וְאֶחָד הַמִּמְעִיט וְצִלְצֵד שִׁיכּוּיִן אֶת לְבֹ שְׁמִי: (1) וּנְפֹשׁ כִּי תִקְרִיב. לֹא נֹאמַר נִפְשׁ כָּל קִרְצָנוֹת נִדְּבָה אֵלָּא צִמְחָה, מִי דִרְכּוֹ לְהַתְנַדֵּב מִנְחָה, עֵינִי, אָמַר הַקֹּדֶשׁ מַעֲלֵה אֵנִי עֲלֵיו כֹּאֵילוֹ הַקְרִיב נִפְשׁוֹ (מִנְחוֹת קד:): סֶלֶת יִהְיֶה קֹרְבָנוֹ. הַאוֹמֵר הִרִי עֲלֵי מִנְחָה סָתֵם, מִצִּיא מִנְחָה סֶלֶת, שֶׁהִיא הִרְאָשׁוֹנָה שֶׁצִּמְחָנוֹת (ס) וְנִקְמַחַת כֶּשֶׁהִיא סֶלֶת, כִּמוֹ שֶׁמְפֹרֵשׁ צִמְחָת. לִפִּי שֶׁנֹּאמְרוּ כֹּאֵן ה' מִינִי מִנְחוֹת, וְכֹלֵן צִאֹת אֲפֻיּוֹת קוֹדֶשׁ קִמִּיָּה חוֹץ מִזֶּה, לִכְךָ קְרוִיָּה מִנְחָת סֶלֶת: סֶלֶת. אֵין סֶלֶת אֵלָּא מִן הַחֲטִיָּן, שֶׁנֹּאמַר סֶלֶת חֲטִיָּים (שְׁמוֹת כט, ז), וְאֵין מִנְחָה פְּחוּתָה מִעֲשָׂרוֹן, שֶׁנֹּאמַר וְעֲשָׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (לֵהֲלֹן יד, כֹּא), עֲשָׂרוֹן לְכָל מִנְחָה: וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן. עַל כֹּלָּה: וְנָתַן עָלֶיהָ לְבֹנָה. עַל מִקְצָתָהּ, מִנִּיחַ קוֹמֵץ לְצוּנָה עֲלֶיהָ לִצְדָּ אֶחָד, וְמֵה רֹאשִׁית לֹמַר כֵּן, שֶׁאֵין רִיבּוֹי אֶחָד רִיבּוֹי צְחֹרָה אֵלָּא לְמַעַט ד"א שֶׁמֶן עַל כֹּלָּה מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָל עֲמָה, וְנִקְמָץ עֲמָה, כִּמוֹ שֶׁנֹּאמַר מִסֵּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה, וְלְצוּנָה עַל מִקְצָתָה שֶׁאֵינָה נִבְלָלָת עֲמָה וְלֹא נִקְמַחַת עֲמָה, שֶׁנֹּאמַר עַל כָּל לְצוּנָתָהּ, שֶׁלֹּאחֵר שֶׁקִּמְץ מִלִּקְטָה אֶת הַלְצוּנָה כֹּלָּה מִעֲלֶיהָ, וּמִקְטִירָהּ: וַיִּצַק וְנָתַן וְהֵבִיאוּהָ. מִלֵּמַד שִׁיחָהּ וְצִלְצֵד כֶּשֶׁרִים צוּר:

(2) הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוֹ. מִקְמִיָּה וְאֵילָן מִזֹּת כֶּהוֹנָה: וְקִמְצוֹ מִשֶּׁם. מִמִּקְוֵם שֶׁרְגִלִּי הוֹר עוֹמְדוֹת, לְלַמְדֵּךְ שֶׁהַקְמִיָּה כֶּשֶׁרָה כָּל מִקְוֵם צִמְחָה, אֵף צִי"א אִמָּה שֶׁל מִקְוֵם דְּרִיסַת רְגִלִּי יִשְׂרָאֵל (יוֹמָא טו:): מֶלֶא קִמְצוֹ. יִכּוֹל מִצְרָךְ, מִצְרָךְ וְיוֹאֵל לְכָל צֵד, תִּלְמוּד לֹמַר בְּמִקְוֵם אֶחָד וְהָרִים מִקְוֵם צִמְחָת (לֵהֲלֹן ו, ח), לֹא יֵהָא כֶּשֶׁר אֵלָּא מֵה שֶׁצִּחֹן הַקּוֹמֵץ, אֵי צִמְחָתוֹ יִכּוֹל חֶסֶר, תִּלְמוּד לֹמַר מֶלֶא, הֵא כִיד, חוֹפֵה ג' אֲכַצְעוּתֵיו עַל פֶּס יְדוֹ (מִנְחוֹת יא), וְהוּא קוֹמֵץ צִמְחָת, לְשׁוֹן הַעֲצָרִית: עַל כָּל לְבֹנָתָהּ. לִצְדָּ כָּל הַלְצוּנָה יֵהָא הַקּוֹמֵץ מֶלֶא: לְבֹנָתָהּ וְהַקְטִיר. אֵף הַלְצוּנָה צִמְחָתָהּ: מֶלֶא קִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה. הֵא אֵם קִמְצוֹ וְעֵלָּה צִידוֹ גְּרִיגִיר מִלֵּחַ אוֹ קוֹרֵט לְצוּנָה פְּסוּלָה: אֲזִכְרֹתָהּ. הַקּוֹמֵץ הַעֲלֵה לְגִזְיוֹ הוּא זְכָרוֹן הַמִּנְחָה, שֶׁצֵּד נִזְכֵּר צִמְחָתָהּ לְטוֹבָה וְלִנְחֻת רֹחַ:

<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרֶבֶן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת גִּרִיזֵן פִּטִּירֵן דְּפִילֹן בְּמִשַּׁח וְאַסְפּוּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשַּׁח:</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרֶבֶן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>	<p>4</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא קֶרֶבֶן בְּנֶגֶד סוּלְתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח פִּטִּיר תְּהִי:</p>	<p>וְאִם מִנְחָה עַל-הַמִּצְחָת קֶרֶבֶן בְּנֶגֶד סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה:</p>	<p>5</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בִּצְעֵ יָתֵה בְּצוּעִין וְתִרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא:</p>	<p>פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים וַיִּצְקֶת עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>	<p>6</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָא קֶרֶבֶן בְּנֶגֶד סֶלֶת בְּמִשַּׁח תִּתְעַבֵּיד:</p>	<p>וְאִם מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֶרֶבֶן בְּנֶגֶד סֶלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעָשֶׂה:</p>	<p>שלישי 7</p>
<p>And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דִּתְתַעֲבִיד מֵאֲלִין קֶדָם יְיָ וַיִּקְרַבְנָה לְכֹהֵנָא וַיִּקְרַבְנָה לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>וַיִּבְאֲתֵהּ אֶת-הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וַהֲקִירְבָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וַהֲגִישָׁה אֶל-הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>8</p>
<p>And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָת אֲדָכְרָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא קֶרֶבֶן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְוָא קֶדָם יְיָ:</p>	<p>וַהֲרִים הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה וַהֲקִטִּיר הַמִּזְבֵּחַתָּה אֵשָׁה יֵיתָח לַיהוָה:</p>	<p>9</p>

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלל במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקן רבותינו במשיחן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלשי היולא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר זו וך. ושנינו במנחות (עו.) כל המנחות האפויים לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פחיתה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יציקה, וכלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שצוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפחיתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוליאת את החלות ולא אוליאת את הריקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה לְצוּר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויה לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. בעליה אל הכהן: והגיש. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג.):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

- 10 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.
- 10 וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים מֵאֲשֵׁי יִתְהַה: וּדְשָׁתָאֵר מִן מִנְחָתָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין מִקּוֹרְבָנֵי דִי:
- 11 No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.
- 11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ כִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַיהוָה:
- 12 As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.
- 12 קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֲתֶם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ:
- 13 And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.
- 13 וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כֵּן אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כֵּן קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:
- 14 And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.
- 14 וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִים לַיהוָה אָבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ בְּרָמָל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:
- 15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.
- 15 וְנָתַתְּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבֹנָה מִנְחָה הִוא:
- 16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.
- 16 וְהִקְטִיר חֲפָתוֹן אֶת־אֲזִקְרָתָהּ מִגֵּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לְבֹנָתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה:

(11) וכל דבש. כל מחיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עזרת הצאים

מן השאור, שנאמר קמץ פִּקְסִינָה (להלן כג, יז), וצבורים מן הדבש, כמו צבורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח,

וניסוך המים צחג: על כל קרבנך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש שלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה,

וכן ואם יִקְטֹרֶה הַיּוֹזֵל וגו' (צמדבר לו, ז): מנחת בכורים. צמחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אביב צשעת

צישול התצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח): קלוי

באש. שמיצין אותו על האור בצבוצ של קִלְאִים, (פירש"י צמחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה

נטמנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה בעודה לחה: גרש. לשון צצירה וטחינה גורסה צריחים

של גרוסות, כמו וַיִּגְרַס צִמְצִץ (איכה ג, טז), וכן גִּרְסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלח (מנחות

סו:), שהתצואה לחה ומלחה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פִּקְמָל וְצִקְלוֹנוֹ (מלכים"ז ד, מז):

<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם־נִכְסֵת קֹדֶשֶׁת וְאִם־קֹדֶשֶׁת קֹדֶשֶׁת אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּא שְׁלֵמִים יִקְרִיבֶנּוּ קִדְּם־יְיָ:</p>	<p>וְאִם־זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם־מִן־הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסֻמוֹד יָדֵיהֶם עַל־רִישׁ קֹדֶשֶׁת וְיִכְסְנֶיהָ בַּתְּרֵעַ מִשְׁכָּן וְזָמָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כְּתֻנֵּי־יָת דָּמָא עַל־מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְיָסֻמוֹד יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְיִשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְכֹּסֶת קֹדֶשֶׁת קֹדֶשֶׁת אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּא דְחָפִי יָת גִּנָּא וְיִת כָּל תְּרִבָּא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיִת תְּרִיתִין כּוֹלֵין וְיִת תְּרִבָּא דְעַל־יָהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיִת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֵת־הַיֶּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְיִסְקוּן יְתִיה בְּנֵי אַהֲרֹן לְמִדְבַּחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אֲעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא קֹדֶשֶׁת דְמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קִדְּם־יְיָ:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>6 And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם־מִן עֹנָא קֹדֶשֶׁת לְנִכְסֵת קֹדֶשֶׁת אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּא שְׁלֵמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזָבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>7 If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם־אִמֹּר הוּא מִקְרִיב יָת קֹדֶשֶׁת וְיִקְרִיב יְתִיה קִדְּם־יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֹתוֹ קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש זהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים:
- (2) ואת כל החלב וגו'. להביא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חלב שעל הדקין:
- (3) הכסלים. (פלנקין בלע"ז) שהחלב שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוזה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחתם המתנים שקורין בלע"ז לונצילו"ש, לוצן הנראה למעלה בגוזה הכסלים, וזאת חסיתו הצער מופהו: היותה.
- היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, ובלשון ארמי תִּקְרָא דְכָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר ואת היקרת מן הכבד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחוקים עולת חמילכל קרבן, על המערכה:
- (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשב מה שאין צאימורי העז, שהכשב אליהו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

8 And he shall lay his hand upon
the head of his offering, and kill it
before the tent of meeting; and
Aaron's sons shall dash the blood
thereof against the altar round
about.

And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

10 and the two kidneys, and the fat
that is upon them, which is by
the loins, and the lobe above the
liver, which he shall take away by
the kidneys.

11 And the priest shall make it
smoke upon the altar; it is the
food of the offering made by fire
unto the LORD.

12 And if his offering be a goat, then
he shall present it before the
LORD.

13 And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.

14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,

15 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.

וּסְמַךְ אֶת־יְדוֹ עַל־רֹאשׁ
קִרְבָּנוּ וּשְׁתַּטּ אֹתוֹ לִפְנֵי
אֱהִל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֱהִלָּו
אֶת־דָּמָו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְהַקָּרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים
אֲשֶׁה לַיהוָה חֶלְבֹּה הָאֵלֶיךָ
תְּמִימָה לַעֲמֹת הָעֶצֶה
יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֶלֶב הַמְּכֻסֶּה
אֶת־הַקָּרֵב וְאֶת־כָּל־הַחֶלֶב
אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:

וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֵת־
הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר־
עַל־הַכֶּסֶּלִים וְאֵת־הַיִּתְרֹת
עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלִיֹּת
יִסִּירֶנָּה:

וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא
בְּעַלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וְיֵת
חֲצָרָא דְּעַל כְּבֻדָּא עַל
כוֹלִתָא יַעֲדִינָה:

וְהַקְטִירוּ תַּכְתָּן הַמִּזְבֵּחַ וַיִּסְמֶנָה כְּהֵנָּה לְמִדְבָּחָא
לֶחֶם אִשָּׁה לִיהוָה: (פ) לֶחֶם קֹרְבָנָא קָדֵם יי:

וְאִם עַז קָרַבְנוּ וְהִקְרִיבוּ לַפָּנִי יְהוָה:
וְאִם מִן בְּנֵי עֲזִיבָא קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרַבְנֶיהָ לְפָנֶיךָ יְיָ:

וְסִמְנָה אֶת־יָדָיו עַל־רֹאשׁוֹ
וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֱהֱל־מוֹעֵד
וְזָרְקוּ בְנֵי אֱהֱרֹן אֶת־דָּמֹו
עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

וְהַקָּרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁה
לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶל הַמְכֻסֶּה
אֶת־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֹלֵל
אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:

וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת-
הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֵהוּ אֲשֶׁר
עַל-הַכֶּסֶּלִים וְאֵת-הַיִּתְרֹת
עַל-הַכֶּבֶד
יְסִירְנָה:
וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלֵן וְיֵת תַּרְבָּא
בְּעִלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת
חֲצָרָא דְּעַל כְּבֻדָּא עַל
כּוֹלְתָא יַעֲדִינָה:

(8) וירקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:
 (9) חלב. המוצר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמת העצה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.):
 (11) לחם אשה לד'. לחמו של אש לשם גזירה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחטתה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עבד
 לקם רב (דניאל ה, א), לשחוק עמים לקם (קהלת י, יט):

16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ וְיִסִּיקֵנּוּ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לַחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְרַעְיָא כָּל תְּרֵבָא קֳדָם יי:	וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַחִים אֲשֶׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל-חֶלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל-חֶלֶב וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	קִים עַל־מִן לְדֹרֵיכֶם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל תְּרֵבָא וְכָל-דָּמָא לֹא תִיכְלוּ:	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי-תַחֲטָא בְשִׁגְגָה מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אִם יִשְׁגֶּה אִישׁ אֶחָד מִכָּל פְּקוּדֵי יְיָ דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְקַבְּדָא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יַחֲבִיב לְחֻבַּת עַמָּא וַיִּקְרִיב עַל חֻבַּתִּיהּ דְחַב תּוֹר בֶּר תּוֹרֵי שְׁלִים קֳדָם יי לְחַטָּאת:	אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חֻבַּתִּיהּ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן-בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:	3
4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וַיָּבִי יְת תּוֹרָא לְתַרְעֵ מִשְׁכָּן זִמְנָא לְקֳדָם יי וַיִּסְמוּךְ יְת יְדֵיהּ עַל רִישׁ תּוֹרָא וַיִּבְּסֵהּ יְת תּוֹרָא קֳדָם יי:	וְהָבִיָּא אֶת-הַפָּר אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת-הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	4
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וַיִּסֹּב כֹּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתּוֹרָא וַיַּעֲלֵה יְתִיה לְמִשְׁכָּן זִמְנָא:	וְלָקַח חֹכֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וְהָבִיָּא אֹתוֹ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד:	5
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יְת אֶצְבָּעִיהּ בְּדָמָא וַיִּדֵּי מִן דָּמָא שִׁבְעָא זִמְנִין קֳדָם יי קֳדָם פְּרִיכְתָּא דְקִיּוּשָׁא:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וְהִזָּה מִן-הַדָּם שִׁבְעָא פְעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת-פָּנֵי פֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ:	6

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מזהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין זו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פה. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פה, הא כיצד, זה פר בן ג'.

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצדית עולמים להיכל:

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כיון כנגד צד הזדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו

<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵן מִן דָּמָא עַל קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמְיָא קָדָם יי דְּבִמְשָׁפֵן זִמְנָא וַיִּת כָּל דָּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹף לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחָא דְּעֶלְתָא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־דָּם הַפֶּר יִשְׁפֹּף אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּת כָּל תִּרְב תוֹרָא דְּחִטָּתָא יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ יֵת תִּרְבָּא דְּחִפִּי עַל גִּזָּא וַיִּת כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־תֵּלֵב פֶּר הַחֲטָאֹת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וַיִּת תִּרְתִּין כּוֹלִין וַיִּת תִּרְבָּא דְּעֻלְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וַיִּת חֲצָרָא דְּעַל כִּבְדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֵת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֹד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כַּמָּא דְּמִתְפַּרֵּשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֵשִׁיא וַיִּסִּיקֶנּוּ כֹהֵן עַל מִדְבָּחָא דְּעֶלְתָא:</p>	<p>כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וַיִּת מִשַּׁךְ תוֹרָא וַיִּת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישֶׁיהָ וְעַל כַּרְעוֹהִי וְגִינִיהָ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>וְאֵת־עוֹר הַפֶּר וְאֵת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעָיו וְקַרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיִּפִּיק יֵת כָּל תוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וַיִּקִּיד יִתִּיה עַל אַעֲיָא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יִתּוֹקֵד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הֶפֶר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שִׁפְךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בָּאֵשׁ עַל־שִׁפְךְ תִּדְשֹׁן וְשָׂרַף: (פ)</p>

נגעו (יומא נז):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויומרת: החטאת. להביא שעירי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויומרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא ינתנו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, א):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש בזבח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (זבחים מט): מנריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוהי מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון מוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובזית עולמים

<p>13 And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל־כְּנֹשְׁתָא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוּן וַיְהִי מִכּוּסָא פְתֻגְמָא מֵעֵינֵי קְהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חֹד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּיִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּחֲבוּן:</p>	<p>13 וְאִם כָּל־עֵדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי הַקֹּהֶל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>14 when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבֵּתָא דְחָבוּ עֲלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קְהֵלָא תוֹר בֵּר תוֹרִי לְחַטָּאת וַיִּנְתֹּן יְתִיָּה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>14 וְנִודְעָה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֶל פֶּרֶךְ בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>15 And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וְיִסְמְכוּן סְבֵי כְנֹשְׁתָא יְת דִּיהֹנָן עַל רִישׁ תוֹרָא קֹדֶם יְיָ וַיְכּוּס יְת תוֹרָא קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>15 וְיִסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּרֶךְ לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּרֶךְ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>16 And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשֻׁיחַ מִדָּם הַפֶּרֶךְ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>17 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהּ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שְׁבַע זִמְנִין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוּכְתָא:</p>	<p>17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזִיחַ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פָּנֵי הַפָּרֹכֶת:</p>
<p>18 And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן דָּמָא יִתִּין עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְקֹדֶם יְיָ דְבִמִּשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּת כָּל דָּמָא יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְמִדְּבַחָא דְעֻלְתָּא דְבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>18 וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֵת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹּךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>19 And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּת כָּל תַּרְפִּיָּהּ וַיַּפְּרִישׁ מִנֶּיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָא:</p>	<p>19 וְאֶת כָּל־חִלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>

חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו צמס' יומא (סח.) וצסנהדרין (מצ:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין צו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והזיח את הדשן אל מחוץ לפתחה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצתורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (וצחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלביו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועקה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט צסרחונו מפני חיבתו (שס):

<p>20 Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד לַתּוֹרָא כָּמָא דְעֵבֶד לַתּוֹרָא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וַיְכַפֵּר עָלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּי לָהוֹן:</p>	<p>20 וַעֲשֵׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה-לּוֹ וַיְכַפֵּר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:</p>
<p>21 And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.</p>	<p>וַיִּפִּיק יֵת תּוֹרָא לְמַבְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיִּקְיֵד יֵתִיה כָּמָא דְאֻקִּיד יֵת תּוֹרָא קְדָמָא חַטָּאת קַהֲלָא הוּא:</p>	<p>21 וְהוֹצִיא אֶת-הַפָּר אֶל-מִחוּץ לַמִּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקֹּהֶל הוּא: (פ)</p>
<p>22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אִם רֹבֵא יַחֲוֵב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דֵי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲוֵב:</p>	<p>22 אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אֶת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָהּ בְּשִׁגָּגָה וְאָשָׁם:</p>
<p>23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>אוּ אִתְּיַדַּע לֵיהּ חֻבָּתִיהּ דְּחַב בֵּיהּ וַיְיָתִי יֵת קוֹרְבָּנִיהּ צִפִּיר בֵּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:</p>	<p>23 אוֹ-הוֹדֵעַ אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וַיַּבִּיֵא אֶת-קֹרְבָּנוֹ שְׁעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:</p>
<p>24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדִיהּ עַל רִישׁ צִפִּירָא וַיַּכּוּס יֵתִיה בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יֵת עַלְתָּא קֳדָם יי חַטָּאת הוּא:</p>	<p>24 וַיָּסֹמֶךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וַיַּשְׁחֵט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִשְׁחָט אֶת-הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>
<p>25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסַּב כְּהֵנָּא מִדָּמָא דְחַטָּתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וַיִּתְּ דָּמִיהּ יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְעֹלָתָא:</p>	<p>25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּנִתֵן עַל-קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפּוֹךְ אֶל-יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תַּרְבִּייהּ יִסִּיק לְמִדְּבָחָא כְּתַרְבַּ נֶכְסֵת קוֹדֵשִׁיא וַיְכַפֵּר עָלֵיהּ כְּהֵנָּא מִחֻבָּתִיהּ וַיִּשְׁתַּבֵּי לֵיהּ:</p>	<p>26 וְאֶת-כָּל-חֵלְבּוֹ יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמחות העצודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתינן על המזבח החיצון שנתן צמחה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמחנה אחת מהן מעכבת: (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמחחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:

(24) במקום אשר ישחט את העולה. בלשון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אֶחָד מֵעַם הָאָרֶץ בְּשָׁגָה מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבְדֵיהּ חֵד מִפְקוּדֵי דִי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וַיְחֹב:</p>	<p>וְאִם-נֶפֶשׁ אֶחָת תַּחֲטָא בְּשָׁגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אֶחָת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם: שט</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִו הִוְדַע לֵיהּ חֻבְתִּיהּ דְּחֹב וַיָּבִיאוּ קוֹרְבָּנִיהּ צִפּוּרָת עֲזִי שְׁלֵמָא נְקִיבָא עַל חֻבְתִּיהּ דְּחֹב:</p>	<p>אִו הִוְדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַיָּבִיֵא קֶרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נְקִיבָה עַל-חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: 28</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וַיַּכּוּס יָת חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְעֻלְתָּא:</p>	<p>וְסִמָּךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחֲטָהּ אֶת-הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה: 29</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּסֵּב כְּהֵנָא מִדְּמָה בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיָּתִין עַל קֶרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דְּמָה יִשְׁפּוּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>וְלָקַח תִּכְתֵּן מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל-קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: 30</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּת כָּל תְּרֵבָה יַעֲדֵי כְּמָא דְאַתְעֲדָא תְּרֵב מַעַל נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסֵּק כְּהֵנָא לְמִדְּבָחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא קָדָם יְיָ וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָא וַיִּשְׁתַּבֵּי לֵיהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֲלֶבֶת יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסִיר חֲלֶב מַעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר תִּכְתֵּן הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וַכְּפֹר עָלָיו תִּכְתֵּן וַנִּסְלַח לוֹ: (פ) 31</p>
<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם אֶמֶר וַיָּבִיאוּ קוֹרְבָּנִיהּ לְחֲטָאתָא נְקִיבָא שְׁלֵמָא וַיָּתִינָהּ:</p>	<p>וְאִם-כֶּבֶשׂ יָבִיא קֶרְבָּנוֹ לְחֲטָאת נְקִיבָה תְּמִימָה וַיָּבִיאנָהּ: 32</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חֲטָתָא וַיַּכּוּס יָתָהּ לְחֲטָתָא בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יָת עֻלְתָּא:</p>	<p>וְסִמָּךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחֲטָהּ אֶתְּהּ לְחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַּׁחֲט אֶת-הָעֹלָה: 33</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּסֵּב כְּהֵנָא מִדְּמָא דְחֲטָתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיָּתִין עַל קֶרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דְּמָה יִשְׁפּוּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>וְלָקַח תִּכְתֵּן מִדְּמֵי הַחֲטָאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיָּתֵן עַל-קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ: 34</p>

- (26) כחלב זבח השלמים. כחותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:
 (31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:
 (33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שמיטתה לשם חטאת:

<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֵלְבֶהּ יֹסִיר בְּאֶשֶׁר יוֹסֵר חֵלֶב־הַפֶּשֶׁבֶט מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הִכִּתֹּן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וּכְפָר עָלָיו הִכִּתֹּן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>35</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִם־אִישׁ אֲרִי יְחֹבֵב וַיִּשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סָחִיד אוֹ חֹזֵא אוֹ יָדַע אִם לֹא יְחֹנִי וַיִּקְבֵּל חֹבִיָּהּ:</p>	<p>V וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וַיִּשְׁמָעָהּ קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא יָדָע אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וַיִּנָּשָׂא עֲוֹנוֹ:</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר דִּיקָרַב בְּכָל־מַדְעָם מִסָּאֵב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּתָא מִסָּאֵבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאֵב וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא מִסָּאֵב וְחָב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרִץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֵבַת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהָ דִּי־סָתָאב בֵּהּ וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא יָדַע וְחָב:</p>	<p>3 אוֹ כִי יִגַּע בְּטָמְאֵת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>
<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>אוֹ אִישׁ אֲרִי יִקְרַב לְפָרָשָׁא בְּשִׁפְוֹ לְאַבְרָשָׁא אוֹ לְאַיִטְבָּא לְכָל דִּי־פָרִישׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחֻדָּא מֵאֲלִין:</p>	<p>4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתֶיהָ לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וַיְהִי אֲרִי יְחֹבֵב לְחֻדָּא מֵאֲלִין וַיִּנְדֹּב דָּחַב עָלָהּ:</p>	<p>5 וְהִנֵּה כִי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּהּ אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלֵיה, אף חטאת כשהיא צאה כצשה טעונה אלֵיה עס האמורין:

על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ז:

(1) ושמעה קול אלה. דבר שהוא עד זו, שהציעוהו שצוה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת צעוות (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. זאכילת קודש או צביאת מקדש:

(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרצות טומאת מגע זבין וזבות: אשר יטמא. לרצות הנוגע צצועל נדה: בה. לרצות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. זאכילת קודש או צביאת מקדש:

(4) בשפתיים. ולא צלצ: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרצות לשעצר (שצוות כו). ונעלם ממנו. ועצר על שצוהו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שצוה שיש זה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא צאשם:

and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.

6

And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.

7

And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.

8

And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.

9

And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.

10

But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.

11

וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כִּשְׁבָּה אֶחָד־שְׁעִירֹת עִזִּים לַחֲטָאת וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחֲטָאתוֹ׃

וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הֵי שֶׁהָ וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים אֶחָד־שְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לַחֲטָאת וְאֶחָד לַעֹלָה׃

וַיָּבִיאוּ אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּקְרִיב אֶת־הַחֲטָאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל׃

וְהִזָּה מִדָּם הַחֲטָאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשֶׁאֶר בָּדָם יִמָּצֵה אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ חֲטָאת הוּא׃

וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֵּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ׃ (ס)

וְאִם־לֹא תִשָּׂג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תְּרִים אֹו לְשֵׁנִי בְּנֵי־יוֹנָה וַיָּבִיאוּ אֶת־קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֹת הָאֶפָּה סֵלֹת לַחֲטָאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חֲטָאת הוּא׃

שזיעי

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לנשות, רינה פרקליט נכנס דורון אחרי (זכחים 1:): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המשופע ללד הנאמר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הנאמר: (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מנאי, ובחטאת הזאה ומנאי, אוחז בעורף ומנאי, והדס ניתו והולך למזבח (זכחים 7:): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה: (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה: (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרבנו מהדר (מנחות 1:).

- 12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.
- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.
- וְהֵבִיאוּהוּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִמֶּנּוּ מְלֵא קִמְצוֹ אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֲטָאת הוּא:
- וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא מֵאֵת מֵאֵלָה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיָּתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ט)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לֵאמֹר:
- נֹפֶשׁ כִּי-תִמְעַל מֵעַל וְחָטָא בְּשִׁגְגָה מִקִּדְשֵׁי יְהוָה וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לִיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ כֶּסֶף-שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל-הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן-הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- וְיָתִינָה לֹת כֹּהֵנָא וְיִקְמוּץ כֹּהֵנָא מִנֶּה מְלֵי קִמְצִיהָ יֵת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לַמִּדְבָּחָא עַל קִוְרְבָנֵי דִי חֲטָתָא הֵיא:
- וְיִכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא עַל-חֻבַּתִּיהָ דְּחָב מִחֲדָא מֵאֲלִין וְיִשְׁתַּבֵּיכ לִיהָ וְתֵהִי לְכֹהֵנָא כַּמִּנְחָתָא:
- וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר:
- אֲנִשׁ אָרִי יִשְׁקֹר שֶׁקֶר וְיִחֻב בְּשָׁלוּ מִקִּוְדִּשָׁי דִּי וְיָתִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקֹדֶם יְיָ דְּכֹר שְׁלִים מִן עֲנָא בְּפִוְרְסָנִיהָ כֶּסֶף סְלֵעִין בְּסִלְעֵי קִוְדִּשָׁא לְאֲשָׁמָא:
- וְיֵת דְּחָב מִן קִוְדִּשָׁא יִשְׁלִים וְיֵת חֻמְשִׁיהָ יוֹסִיף עֲלוּהִי וְיָתִין וְתֵהִי לְכֹהֵנָא וְכֹהֵנָא יְכַפֵּר עֲלוּהִי בְּדָכְרָא דְּאֲשָׁמָא וְיִשְׁתַּבֵּיכ לִיהָ:

(12) חטאת הוא. נקמנה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקנתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקנתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בזלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול התמורים שבהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו בעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבית כהן, שהוא קָלִיל פְּהִיָּה לֹא תִקָּבֵל (ויקרא ו, טז):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי אבותיהם ויזנו אחריו אלהי עמי האֵלֶּיךָ (דברי הימים"ה, כה), וכן הוא אומר בסוטה וימעלה זו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה ולא יאָאָר עָלָיו חָטָא (ויקרא כז, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריצה (מעילה יח:): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאָאָר קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו ואת אילי האֵלֶּיךָ לָקַח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

<p>17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־אִישׁ אֶחָד מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְנָשָׂא עֹנָוֹ:</p> <p>וְאִם אִישׁ אֶחָד מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדָע וְנָשָׂא עֹנָוֹ:</p>	<p>17 וְאִם־נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וְעָשְׂתָה אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְנָשָׂא עֹנָוֹ:</p>
<p>18 And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיָּבִי־אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לוֹ:</p> <p>וַיָּבִי־אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לוֹ:</p>	<p>18 וְהָבִי־אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וְכָפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדָע וְנִסְלַח לוֹ:</p>
<p>19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לִיהוָה: (פ)</p> <p>אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לִיהוָה: (פ)</p>	<p>19 אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לִיהוָה: (פ)</p>
<p>20 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p> <p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>	<p>20 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>
<p>21 If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>אִישׁ אֶחָד מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְנָשָׂא עֹנָוֹ:</p> <p>אִישׁ אֶחָד מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְנָשָׂא עֹנָוֹ:</p>	<p>21 נִפְשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעֲלָה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בְּעֵמִיתוֹ בִּפְקֻדֹן אוֹ־בְתְשֻׁמַּת יָד אוֹ בְּגִזְלָה אוֹ עֲשָׂק בְּגִזְלָה אוֹ עֲשָׂק אֶת־עֵמִיתוֹ:</p>

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:).

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר צמי שבא ספק כרת לידו ולא ידע אם עזר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושומן לפניו, וכסבור ששחיתן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב היתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן בידי חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא ננטה אלא על מנת לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, הישג לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיוכח לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב צג', אלא להציג שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פ' תקלור קליר צ' צ' צ' (דברים כד, יט) וְעָקַבְתָּ עִמָּר בְּצִדָּה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכתוב צרכה למי שבא על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה כנפיו, ונפלה הימנו, ומלאה העני ונתפרנס בה, הרי הקצב"ה קוצב לו צרכה:

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, ב):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לנורך הוא, כבר נדרש הוא צ"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להציג אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שהו שמי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם גזיר ואשם מצורע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל צה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חצירו ואינו רואה שחדע בו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת

- 22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;
- 23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,
- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.
- 22 אוֹמְצָא אֲבֵדָה וְכַחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֵר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָה:
- 23 וְהָיָה כִּי־יִחַטָּא וְהָשִׁיב אֶת־הַגְזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֵד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:
- 24 אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלֵם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמְשִׁיתוֹ יֹסֵף עָלָיו לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בְּיוֹם אֲשֻׁמְתּוֹ:
- 25 וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן:
- 26 וְכֹפֵר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֶתֶּת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לַאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)
- מפטר קיא פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 133. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 159.

On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 166.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering; it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- 15 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לֵאמֹר:
- 2 צוּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הַעֹלָה הוּא הַעֹלָה עַל מִזְבֵּחַ (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) עַל־חֲמֻצֵּת כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַפֶּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּח בּוֹ:
- פְּקִיד יֵת אֶהֱרֹן וְיֵת בְּנוֹהֵי לְמִימֶר דָּא אוֹרִיחָא דְעֹלָתָא הִיא עֹלָתָא דְמִתְקַדָּא עַל מִדְּבָחָא כָּל לַיְלָא עַד צִפְרָא וְאִישְׁתָּא דְמִדְּבָחָא תְּהִי יְקָדָא בֵּיהּ:

יד. שָׁשׁ זִידוּ מִמּוֹן לַהֲמַעֲסָק, אוֹ צִמְלוּהוּ: אוֹ בִּגְזֵל. שְׁגֹל מִידוּ כְלוּס: אוֹ עִשָּׂק. הוּא שֹׁכֵר שְׂכִיר:

(22) וְכַחַשׁ בָּהּ. שֹׁכֵפֶר עַל אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא וְלַהֲשִׁיב עַל שֹׁקֵר לְכַפִּירַת מִמּוֹן:

(23) כִּי יִחַטָּא וְאִשָּׁם. כַּשִּׁכִּיר בְּעֶזְמוֹ לְשׁוֹב צִמְלוּהוּ, וְלִדְעַת וְלַהֲמַדּוּת כִּי יִחַטָּא (ג"ס) וְצִדְעָתוֹ לַהֲמַדּוּת כִּי חֲטָא וְאִשָּׁם:

(24) בְּרֹאשׁוֹ. הוּא הַקֶּרֶן רֹאשׁ הַמִּמּוֹן: וְחִמְשִׁיתוֹ. (צ"ק קס). רִצְתָּה מוֹרָה חֲמִשִּׁית הַרְבֵּה לִקְרֹן אֶחָת, שֹׁשׁ כֶּפֶר בְּחֹמֶשׁ וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חֹזֵר וּמִצִּיא חֹמֶשׁ עַל אֹתוֹ חֹמֶשׁ, וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁית־מֵעֵט הַקֶּרֶן שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו פַּחַת מִשׁוֹה פְּרוּטָה: לַאֲשֶׁר הוּא לוֹ. (לֹא פוֹקִי צִנּוּ וְשִׁלּוּחוֹ ת"כ) לְמִי שֶׁהַמִּמּוֹן שְׁלוֹ:

<p>And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.</p>	<p>וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בֹדֹ וּלְבַשׁ כְּהֵנָּה לְבוּשֵׁי דְבוּץ וּמִכְנָסִי-בֹדֹ יִלְבַּשׁ עַל-בָּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֹלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר:</p>
<p>And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד-בּוֹ לֹא תִכָּבֶה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בְּבֹקֶר וּבְעֶרְבֹת עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס)</p>
<p>And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֲתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>

ישראל

- (2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר זריח הכתוב לזרוז במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איהא אס עלה ירד, ואיהא אס עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר חורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרצע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין בת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):
- (3) מדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנחם (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נתאכלו, מחזיקין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):
- (4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהוצאת הדשן צגדים שהוא משמש בהן תמיד, צגדים שצנח בהן קדרה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו, לכך ולבש צגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא את הדשן. הַבָּזֵר בַּפְּסוּחַ כשהוא קָבֵה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח): ואין זה חוצה בכל יום, אצל התרומה חוצה בכל יום:
- (5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (צר"י ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אס יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:
- (6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות נר תמיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:
- (7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולצונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולצונה

- 8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.
- 9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.
- 10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.
- 11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.
- 12 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.
- וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלִּבְנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה:
- וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנּוּ יֹאכְלוּ אֹהֲרָן וּבָנָיו מִצֹּדֹת תֹּאכֵל בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:
- לֹא תֵאֶפֶה חֲמֵץ חֲלֶקֶם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא כַּחֲטָאת וְכֹאשָׁמָ:
- כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֲרָן יֹאכְלֶנָה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֹא תֵאֶפֶה חֲמֵץ תֹּאכֵל בְּמִקּוֹם קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא כַּחֲטָאת וְכֹאשָׁמָ:
- זֶה קָרְבֵּן אֹהֲרָן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂילֶת הָאֶפֶה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:

אלה מנחת ישראל שהיא נקמטת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צנת אחת צשעת קמיצה. צר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז.). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד.): המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטיר, (ת"כ שס) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות צויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמן (מנחות נה.): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמטה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמטה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ז):

(11) כל זכר. אפילו בעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָסֵס לָלֶאֱוִי מִקְדָּשֵׁי הַקִּדְשִׁים וגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרבות בעלי מומין למחלוקת (זבחים קז.). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שס ו): יקדש. להיות כמזה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים יז):

<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל-מִחְבַּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תְּחַעֲבִיד רְבִיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתָּה קָדְשׁ בְּרַעְנָא קָדָם יי:</p>	<p>14 עַל-מִחְבַּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה תּוֹפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רֵיחַ-נִיחַח לַיהוָה:</p>
<p>15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.</p>	<p>וְהִכְלִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶקֶד עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:</p>	<p>15 וְהִכְלִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶקֶד עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:</p>
<p>16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל-מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָא גְמִיר תְּהִי לֹא תֹאכְלִי:</p>	<p>16 וְכָל-מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכְלִי: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר: וַיִּלְלִי יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>17 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאָמֹר:</p>
<p>18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאתָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאתָא לִפְנֵי יְהוָה קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>	<p>18 דִּבֶּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאתָא בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאתָא לִפְנֵי יְהוָה קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>
<p>19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.</p>	<p>כֹּהֵנָא דְּמִכְפֵּר בְּדָמָה יִכְלֶנָה בְּאַתֵּר קָדִישׁ תִּתְּאָכְלִי בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>19 הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָה בְּמָקוֹם קָדֵשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.</p>	<p>כָּל דִּיקְרַב בְּבִשְׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וַיְדִי מִדָּמָה עַל לְבוּשָׁא דִּיְדֵי עֹלָה תִחֲנוֹר בְּאַתֵּר קָדִישׁ:</p>	<p>20 כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל-הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בְּמָקוֹם קָדֵשׁ:</p>

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):
- (14) מרבכת. חלוטה ברוחמין כל לרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפיוה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה צמור, וחזור ומטוגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:
- (16) כליל. כולה שוה לגזוה:
- (19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצצר (זבחים נט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם לז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו וְלֹא יִטֹּא לְאָרֶץ מְקֻלָּם (איוב טו, כט), יהא נטוי:

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ וּמִן דְּחֹסֶף דִּתְבַשֵּׁל בִּיהּ יִשְׁבֵּר וְאִם בְּכֶלִי נְחֹשֶׁת תִּתְבַּשֵּׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּשֻׁלָּה וּמָרַק וְשֻׁטָּף בַּמַּיִם: בְּמָיָא:	21
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּפְּתָנִים יֹאכֵל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא: כָּל דְּכוּרָא בְּכַהֲנָיָא יִיכּוֹל יְתֵהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִיא:	22
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)	23
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא: וְדָא אֻרְיָתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:	VII
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering; and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֵלְבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת-הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת-תִּקְרָב:	3
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵיהֶן וְאֶת-הַפֶּסֶלִים וְאֶת-הַיֹּתֶר עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:	4
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהִקְטִיר וְהִפָּחֵן אֹתָם הַכֹּהֵן לַיהוָה אֲשֶׁה לְמִזְבֵּחַהּ אֲשָׁם הִוא:	5

(21) ישבר. לפי שהזליעה שנזלעת בו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הגזים (אסתר 3, יז) אשקוריירי זלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את זליעתו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החינוכה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים: (1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו צעולה להציא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אצל חטאת כזר נתפרשו זה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא חיל או כבש, ואילו וכבש נתרבו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנחכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵיָא בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכֹל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחַטָּאת כַּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת בַּחַטָּאת כֵּן אֲשָׁמָא אִוְרִיתָא לָהֶם הִפְתָּן אֲשֶׁר יִכְפֹּר־בּו לֹו יִהְיֶה:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לֹו יִהְיֶה:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹור וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחָשֶׁת וְעַל־מַחְבֹּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹו תִהְיֶה:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל־בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תּוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹות מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:

לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עזמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צחטאת כהנים הוא נדרש (פרשטא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זכחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דצר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבושי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' מקדו ונפלאותיו לגני אדם. ויזבח וזבחי תודה (תהלים קז, כא-כז), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליס ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני

(18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשז ששחטתה לאלול ששלישי הכחוז מדבר יכול אם אכל ממנו ששלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, שבעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל ששלישי (ת"כ פרש"א ח, א). וכן

- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- 24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.
- והבֹּשֶׁר אֲשֶׁר-יִגַּע בְּכָל-טִמָּא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשְׂרָף וְהַבֹּשֶׁר כָּל-טָהוֹר יֹאכֵל בְּשָׂר׃
- וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשָׂר מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃
- וְנִפְשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טִמָּא בְּטִמְאַת אָדָם אוֹ בְּבִהֵמָה טִמָּאָה אוֹ בְּכָל-שֶׁקֶץ טִמָּא וְאָכַל מִבְּשַׂר-זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃ (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
- דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ׃
- וְחֵלֶב גִּבְלָהּ וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהוּ׃
- וְהָיָה כִּי יִשְׂרָאֵל יִקְרַב בְּכָל מִסְאֵב בְּסוֹאֵבַת אָנָּשׁ אוֹ בְּבִיעִיָּה מִסְאֵבָא אוֹ בְּכָל שֶׁקֶץ מִסְאֵב וְיִיכֹל מִבְּשַׂר נֶכְסֵת קוֹדֶשֶׁת דְּקָדָם יִי וְיִשְׁתִּיצִי אָנָּשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ׃
- וּמִלֵּיל יִי עִם מִזְבֵּחַ לְמִימֶר׃
- מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר כָּל תֶּרֶב תֹּזֶר וְאָמַר וְעִז לֹא תִכְבֹּלוּ׃
- וְתֶרֶב גִּבְלָהּ וְתֶרֶב תְּבִירָה יִתְעַבֵּד לְכָל עֲבִידָא וּמִכָּל לֹא תִכְבֹּלוּנָהּ׃

פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשצ פיוגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צתוך הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אצר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם זָכָסִיךָ וְשֶׁפֶךְ וְהִצָּרְתָּ אֹתָם (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שם יצא חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזר אהל מועד יאכלוה, בצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו צל העיר):

(20) וטמאתו עליו. צטומאת הגוף הכתוב מדבר (וצחים מג:), אצל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת צמורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשה רבותינו בשבועות (י, א), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכול מלאכה. בא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשת י, ח:), ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז:).

- 25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people. 25 כִּי כָל-אֹכֵל חֶלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמֶּיהָ:
- 26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings. 26 וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבְּהֵמָה:
- 27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people. 27 כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמֶּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)
- 28 And the LORD spoke unto Moses, saying: 28 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר:
- 29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings. 29 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זֶבַח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹו:
- 30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD. 30 יָדָיו תְּבִיאֵנָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֶלֶב עַל-הַחֹזֶה וּבִיאָנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- 31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'. 31 וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַחֶלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
- 32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings. 32 וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגצים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר: (30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמביאו מצית המטבחיים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזה האמור במקום אחר שוק הַפְּרוּמָה וְחֹזֶה הַפְּנוּפָה על אשֵׁי הַעֲלִים יָבִיא לְהַנִּיף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וַיִּשְׂמוּ אֶת הַעֲלִים עַל הַקֹּטֶר וַיִּקְטֹּר הַעֲלִים הַמְּנוּפָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביא, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשֵׁי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טו, ד):

33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אֶהְרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לַמֶּנֶּה:	33
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֻזה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתָּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקִּרְיָב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאָשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאֹמֶר:	רצעי

- (32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד):
- (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטיר חלצים שאינו חולק צנצר:
- (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):
- (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קח אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֹתוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶתוֹ פֶּרֶךְ הַחֹטָאֹת וְאֵת שְׁנֵי הָאִילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת:</p>	<p>2 קח אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו אֹתוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶתוֹ פֶּרֶךְ הַחֹטָאֹת וְאֵת שְׁנֵי הָאִילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>3 וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>	<p>5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>	<p>6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>	<p>7 וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>
<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיַּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:</p>	<p>8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיַּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מִוֶּלַּח פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	<p>9 וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מִוֶּלַּח פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קחנו דברים ומשכו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין וואאת המלואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו ביום ראשון למלואים חזר וזרזו שזעת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרוצה:
- (5) זה הדבר. דברים שתרשו שאני עושה לפניכם לזני הקציה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי בואתה תזוה (שם):
- (8) את האורים. כח של שם המפורס:
- (9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמצא הציץ תלוי במצנפת:

- 10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדְּשׁ אֹתָם:
- 11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them. וַיִּזֶּן מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדְּשָׁם:
- 12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him. וַיִּצְקֹךָ מִשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:
- 13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses. וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֵּר אֹתָם אֲבִנֹת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- 14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering. וַיָּגֵשׁ אֶת־פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וַיִּסְמְךָ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶךְ הַחֲטָאת:
- 15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it. וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחֲטֵא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הָדָם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:
- 16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar. וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:
- 17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses. וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֹרֹו וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוו זהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשה. נחמלה יוצק על ראשו, ואח"כ נומן צין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כרימות ה):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. קטלו וטערו מזרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעזודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו יָדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל:	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת-הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת-הָרֹאשׁ וְאֶת-הַנִּתְחִים וְאֶת-הַפֶּדֶר:	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַפְּרָשִׁים רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת-כָּל-הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיחַ-נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב יָת דְּכָרָא הַנִּינָא דְכַר קוֹרְבָנָא וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבָנָיו יָת דְּכָרָא:	שט
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל-תְּנוּדָא אֶזְרָא-אֹהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יְדֹו הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רַגְלֹו הַיְמָנִית:	23
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרָב אֶת-בְּנֵי אֹהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן-הַדָּם עַל-תְּנוּדָא אֶזְרָא הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24
25	And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.	וַיִּקָּח אֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכֹּבֶד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלִבָּהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיְמִינִי:	25

(22) אֵיל הַמִּלֵּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּחִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּחִים וּמְשִׁלִּימִים אֶת הַכֹּהֲנִים זִכְוֹנָתָם:

<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלַת הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצֵּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל-הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>	<p>26 וּמִסֵּלַת הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצֵּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל-הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּתֵן אֶת-הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>27 וַיָּתֵן אֶת-הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַה עַל-הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לִיהוָה:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַה עַל-הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לִיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַחֹזֶה וַיַּנִּיפָהוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַחֹזֶה וַיַּנִּיפָהוּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָה וּמִן-הַדָּם אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל-אַהֲרֹן וְעַל-בְּגָדָיו וְעַל-בָּנָיו וְעַל-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת-אַהֲרֹן אֶת-בְּגָדָיו וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>	<p>30 וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִמִּשְׁחָה וּמִן-הַדָּם אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל-אַהֲרֹן וְעַל-בְּגָדָיו וְעַל-בָּנָיו וְעַל-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת-אַהֲרֹן אֶת-בְּגָדָיו וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו בְּשִׁילּוֹ יֵת בִּשְׂרָא בַתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יִתִּיה וְיֵת לַחֲמָא דְכִסֵּל קוֹרְבָנִיא כְּמָא דְפִקִּידִית לְמִימַר אַהֲרֹן וּבָנָיו יִיכְלוּנִיה:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בְּשִׁילּוֹ אֶת-הַבָּשָׂר פָּתַח אָהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלוּן אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתָר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצובה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עמ.).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעת ימי המלואים בחלוק לנן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב כל מקום חוץ מזה:

- 33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.
- 34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.
- 35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.
- 36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.
- מפטיר
- וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד יוֹם מִלֻּאת יְמֵי מִלֻּאֵיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם:
- כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוְּהָ יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:
- וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי:
- וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוְּהָ יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 135. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 159. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 162. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171.

- IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;
- 2 and he said unto Aaron: "Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.
- 3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;
- 4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you."
- שמיני
- וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה תְּמִימִם וְהִקְרֵב קָדָם יְהוָה:
- וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וּכְבֶּשֶׂת בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹה:
- וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחֵי לֶפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בִּלְוִיָּהּ בַּשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:
- וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן וְלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קַח־לָךְ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה תְּמִימִם וְהִקְרֵב קָדָם יְהוָה:
- וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וּכְבֶּשֶׂת בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹה:
- וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחֵי לֶפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בִּלְוִיָּהּ בַּשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:

(34) צוה ה' לעשות. כל שצעת הימים ורז"ל דרשו (וימא ז:): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא חס תמותו. הא חס לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצחק שלא הטו ימיו ושמהל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י"עטורות השנויות בצקדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקצ"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

<p>And they brought that which 5 Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.</p>	<p>וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְקָרְבוּ יֵת דְּפָקִיד מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>5 וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְקָרְבוּ יֵת דְּפָקִיד מֹשֶׁה אֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל־הָעֵדָה וַיַּעֲמֵדוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And Moses said: 'This is the 6 thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־ צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>	<p>6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־ צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron: 7 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קָרֵב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>	<p>7 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קָרֵב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>
<p>So Aaron drew near unto the 8 altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.</p>	<p>וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לּוֹ:</p>	<p>8 וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לּוֹ:</p>
<p>And the sons of Aaron presented 9 the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יֵת דָּמָא לִיָּה וְטָבַל אֶצְבָּעִיה בַּדָּמָא וַיִּתֵּב עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא וַיֵּת דָּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>9 וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־סוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>But the fat, and the kidneys, and 10 the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיֵּת תַּרְבָּא וַיֵּת כּוֹלֵיתָא וַיֵּת חֲצָרָא מִן פִּבְדָא מִן חַטָּאת אָסִיק לְמִדְּבָחָא כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>10 וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הַכְּלִיָּת וְאֶת־הַיִּתְרֵת מִן־הַפִּבְדָּ מִן־ הַחַטָּאת הִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>And the flesh and the skin were 11 burnt with fire without the camp.</p>	<p>וַיֵּת בִּשְׂרָא וַיֵּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>11 וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>And he slew the burnt-offering; 12 and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

- (4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אמה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא א, ח):
את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שער עזים ועגל וכצנ. כל מקום שנאמר עגל
צן שנה הוא, ומכאן אמה למד:
(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלוואים, וכולן על פי הדבור:
(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמָּצִיאוּ אֵלָיו וְיָת עֹלֹתָ אֲמָטִיאוּ לִיה לְנִתְחִיה וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרָב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרָב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:	16
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלִּבְד עֹלֹת הַבֶּקֶר:	שני 17
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵיל וּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמִּכְסָּה וְהַכְּלִיָּת וַיִּתֵּרֶת הַכֶּבֶד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֵת הַחֲזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּנִיף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	21

(15) ויחטא. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה זויקרא (צ"ה כ):

(17) וימלא כפו. היא קמיה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים

למטה (מנחות סג):

22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.

וַיִּשָּׂא אֶהָרֹן אֶת-יָדָיו אֶל-הָעָם וַיְבָרֶכֶם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחֲטָאתִים וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:

וְאַרְיֵם אֶהָרֹן יָתִידוֹהִי לְעֹמָא וּבְרִיכְנֹן וְנָחַת מִלְמַעְבַּד חֲטָאתָא וְעֹלָתָא וְנִכְסַת קוּדְשִׁיא:

23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.

וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת-הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד-יְהוָה אֶל-כָּל-הָעָם:

וְעֹאֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וְנִפְקֹוּ וּבְרִיכּוּ יָת עֹמָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עֹמָא:

24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְגְּזוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:

וְנִפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכָלַת עַל מִדְבָּחָא יָת עֹלָתָא וְיָת תְּרִבִּיא וְנִחָא כָּל עֹמָא וְשִׁבְחוּ וְנִפְּלוּ עַל אִפְּהוֹן:

X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.

X וַיִּקְחוּ בְנֵי-אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשִּׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

וְנָסִיבוּ בְנֵי אֶהָרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא גִבְרַ מִחֲתִיתִיה וַיִּתְּבוּ בָהוֹן אִישָׁתָא וְשִׁוִּיאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בְּסִמִּין וְקָרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישָׁתָא נֹכְרִיתָא דְלֹא פִקִּיד יְתַהוֹן:

2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.

2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:

וְנִפְקַת אִישָׁתָא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכָלַת יְתַהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ:

3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.

3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דָּבָר יְהוָה לֵאמֹר בְּקָרְבִי אֲקֻדֵּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֲכַבֵּד וַיֵּדֶם אֶהָרֹן:

וְאֹמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמִלִּיל יְיָ לְמִימֹר בְּקָרְבִי אֲתַקְדֵּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עֹמָא אֲתִיָּקֵר וְשִׁתִּיק אֶהָרֹן:

(22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנאחי צפרשת מלואים בצרייתא הנוספת על חורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עצודה, אף ביאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, וצטילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציטחי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים ז, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש בו, ופרקו בכל יום, לא שרחה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחפז לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לוה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו:

(24) וירגזו. כתרגמו:

(2) ותצא אש. רצי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה צפני משה רבן, רצי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. תדע שאחר מיתתו הזהיר הנותנים שלא יכנסו שחויי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא צויקרא רבה (יב, א):

<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>ויקרא משה אל-מישאל ואל-אלצפן בני עזיאל אחיהי דאהרן ואמר להון קרובי טולו ית אחיכם מאת פני-הקדש אל-מחוץ למחנה: ויקריבו ונטלונין בכתונייהון למבדא למשריתא כמא דמליל משה: ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>4 ויקרא משה אל-מישאל ואל-אלצפן בני עזיאל אחיהי דאהרן ואמר להון קרובי טולו ית אחיכם מאת פני-הקדש אל-מחוץ למחנה: 5 ויקריבו ונטלונין בכתונייהון למבדא למשריתא כמא דמליל משה: 6 ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: 7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>
<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>5 ויקריבו ונטלונין בכתונייהון למבדא למשריתא כמא דמליל משה: 6 ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: 7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>5 ויקריבו ונטלונין בכתונייהון למבדא למשריתא כמא דמליל משה: 6 ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: 7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>
<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>6 ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: 7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>6 ואמר משה אל-אהרן ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אל-תפרעו ובגדיכם לא-תפרמו ולא תמותו ועל כל-העדה יקצף ואחיכם כל-בית ישראל יכפו את-השרפה אשר שרף יהוה: 7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>7 ומפתח אהל מועד לא תצאו פן-תמותו כי-שמן משחת יהוה עליכם ויעשו כדבר משה: (פ) 8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>8 וידבר יהוה אל-אהרן ואמר: 9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>
<p>9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>	<p>9 יין ושכר אל-תשתו אתה ויבניך אתך בבאכם אל-אהל מועד ולא תמותו חקת עולם לדריכם:</p>

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לגי' שאל ונקדש צדדי (שמות כט, מג), אל תקרי צדדי אלא צמכודי (צמחים קטו:). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית צמידועיו של מקום, והייתי סבור או צי או צר, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ז): וידום אהרן. קבל שחר על שתיקתו, ומה שחר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לבדו פרשת שחויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקד"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן צללו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזר לאלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עוזיאל אחי עמרם היה, שנאמר ויגיי קסתו וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחבירו, העזר את המה מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטיין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נג. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שאלו אסור צמסופרת (מועד קטן יד:), אצל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להחזיק צה:

10	And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלִהְבִּדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טְהוֹר:	10
11	and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.	וְלַהֲוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּחָקִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)	11
12	And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּדֶת אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא:	רציעי
13	And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְאִכַּלְתֶּם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנֵיהָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי:	13
14	And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.	וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ אַתָּה כִּי־חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנֵיהָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	14

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאבכם אל אהל מועד. אין לי אלא צדאס להיכל, בגשטם למזבח מנין, נאמר כאן צדאס אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים צדאס אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כצדאס אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כצדאס אהל מועד (ת"כ פרשתא ח, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שחזדילו צין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאס עבד עבודתו פסולה (שס ח. זכאים יז):

(11) ולהורות. למד, שאסור שיכור זהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אה וצנין אספד ולא תמותו, כהנים עעבודתם מיתה, ואין חכמים זהוראתם צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצִבְחֶיךָ הַקֶּלֶךְ ה' מאד להשמידו (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיָּו מִמַּעַל (עמוס ז, ט), ותפלתו של משה צטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְּפֹלֶל גַּם צַעַד אֶהְרֹן צַעַת הוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אונין, וקדשים אסורים לאוין (זכאים קא): את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מוצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא זה לדורות, הוצרך לפרש זה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לצנות חק בקדשים: כי כן צויתי. צאניות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זכאים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו צמקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם צמקום קדוש, אכל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אכל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזורעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שס נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וצנין צחלק, אכל צנותיך לא צחלק, אלא אס תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחקך צנין נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שס י):

- 15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.
- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- 17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?
- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?
- 15 שֹׁק הַתְּרוּמָה וְחֵזֶה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהַנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ אֲתָךְ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוֶּה יְהוָה:
- 16 וַאֲתָו שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצֹף עַל-אֱלֵעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנוֹתָרִם לֵאמֹר:
- 17 מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וְאַתֶּה נָתַן לָכֶם לִשְׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
- 18 הֲזֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צֻוִּיתִי:
- 19 וַיַּדְבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֲנִי הַיּוֹם הַקָּרִיבִי אֶת-חַטָּאתָם וְאַתָּה-עָלְתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאָכַלְתִּי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה וְהִיטֵב בְּעֵינֵי יְהוָה:

(15) שֹׁק הַתְּרוּמָה וְחֵזֶה הַתְּנוּפָה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקו הכחוז תרומה בשוק ותנופה בחזה. לא ידענו. ששניהם זהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישב המקראות שלא יכחשו זה את זה כזר פרשתי שלשתן צאו את אהרן (לעיל ז, ל): (16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציוס שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכאן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בת"פ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה צו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מות: דרוש דרש. שתי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא בחורם כהנים (פרק ז, ג) על אלעזר ועל איתמר. שצביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. לאמר להם השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יאזה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציואל, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמקום הקדש היטה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיי וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יִצָּא מִקְדָּשׁוֹ (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אונינים: כאשר צוית. לכם צמנחה:

- 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיֵּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפֹּר בְּעֵינָיוֹהִי: 20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight. בְּעֵינָיו: (פ)
- XI וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-מִלְכֵּי יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֶרֶן אֲהֶרֶן לֹאֲמַר אֲלֵהֶם: 21 And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them: וּמִלְכֵּי יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֶרֶן לֹאֲמַר אֲלֵהֶם: לְמִימַר לְהוֹן:
- 2 דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth. מִלְכֵּי יִי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּתָא דְּתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְּעַל אָרְעָא: הָאָרֶץ:
- 3 כָּל מִפְרֶסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שֹׁסַע פְּרָסַת מַעֲלַת גֶּרָה בִּבְהֵמָה אֲתָהּ תֹאכְלוּ: 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat. כָּל דְּסָדִיקָא פְּרָסָה וּמִטְלָפוֹן טְלָפִין פְּרָסָה מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבִעִירָא יָתָה תִּיכְלוּן:
- 4 אֲךְ אֲתִזָּה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֲתִזָּה גִּמְלָא פִּי מַעֲלֵה גֶרָה הוּא וּפְרָסָהּ אֵינֶנּוּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לָכוֹן: 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. בְּרַם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּפְרָסֵי פִּשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי הַפְּרָסָה אֲתִזָּה גִּמְלָא פִּי מַעֲלֵה גֶרָה הוּא וּפְרָסָהּ אֵינֶנּוּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לָכוֹן: לָכֶם:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וַיְדַבֵּר קָדְשׁ וְגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קָנַף על אלעזר ועל אחתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיח את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הִפְחֵן אֶל אֶנְשֵׁי הַקָּזָא וְגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאחית בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מה אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (וצחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו'. היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קבוצה (שם ק): הייטב בעיני ד'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) ויישב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ז, יז):
 (1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהושוו צדמיקה וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ", ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל ואת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צררי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן צרעים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא.).

(3) מפרסת. כתרגומו סְדִיקָא: פרסה. פלאנט"ה בלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרגומו וּמִטְלָפוֹ טְלָפִין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיהה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מִים הַנֶּגְרִים (שמואל-צ יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרגומו פִּשְׁרָא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להתיר את השליל הנמנע צמעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא בזהרה היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא תעשה (וצחים לד.).

- 5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. וְאֶת־הַשָּׂפָן כִּי־מַעֲלָה גֵרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא יִפְרֹס טֶמֶא הוּא לָכֶם: וְיֵת טִבְזָא אֲרִי מְסִיק פֶּשֶׁרָא הוּא וּפְרָסְתִּיהָ לֹא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכֹון:
- 6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you. וְאֶת־הָאֲרֻנֶּבֶת כִּי־מַעֲלָת גֵרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא הִפְרִיסָה טֶמְאָה הוּא לָכֶם: וְיֵת אֲרֻנְבָא אֲרִי מְסָא פֶּשֶׁרָא הִיא וּפְרָסְתָּהּ לֹא סְדִיקָא מְסָאבָא הִיא לְכֹון:
- 7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you. וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פְּרָסָה הוּא וְשֵׁסֶע שֵׁסֶע טֶלְפִין פְּרָסְתִּיהָ וְהוּא פֶּשֶׁרָא לֹא פֶּשֶׁר מְסָאב הוּא לְכֹון:
- 8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you. מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טֶמְאִים הֵם לָכֶם: מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וּבְנִבְלָתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מְסָאבִין אֲנֹון לְכֹון:
- 9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, they may ye eat. אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לּוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם בַּמַּיִם וּבְנַחְלֵיָא וּבְנַחְלֵיָא אַתֶּם תֹאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא בַּמְיָא וּבְנַחְלֵיָא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:
- 10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you, וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם וּבְנַחְלֵיָא מִכָּל שָׂרָץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הֵם לָכֶם: וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא וּבְנַחְלֵיָא מִכָּל רֶחֶשׂא דְּבַמְיָא וּמִכָּל נֶפֶשׂא חַיָּה דְּבַמְיָא שִׁקְצָא אֲנֹון לְכֹון:
- 11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation. וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקְצוּ: וְשִׁקְצָא יִהְיוּ לְכֹון מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וְיֵת נִבְלָתָהוֹן תִּשְׁקְצוּן:
- 12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you. כָּל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הוּא לָכֶם: כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא שִׁקְצָא הוּא לְכֹון:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בת"כ פרק ג, ז): מבשרם. על זשרם באזהרה, ולא על עזמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁשְׁתָּ בַּמַּיִם שִׁקֵּץ הוּא לָכֶם (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אס יש צו צנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העזמות: ואת נבלתם תשקצו. לרצות יבחושישן שסינן (חולין סז.), יבחושישן מושיילוניש"ש בלעז:

13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;	וְאֶת־אֲלֵה־תִּשְׁקָצוֹ מִן־הָעוֹף וְיֵת אֲלֵיָן תִּשְׁקָצוֹן מִן עוֹפָא לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־נְשָׂרָא וְעֶרְבֵי־נֶזֶרֶן הָעֲזִינִיָּה:	13
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדְּאָה וְאֶת־הָאֵיָה וְדִיתָא וְטֶרְפִּיתָא לְזִנְהָ לְמִינֶיהָ:	14
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֶרֶב לְמִינֵוֹ: יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְהָ:	15
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָא וְצִיצָא וְאֶת־הַשֹּׁחַף וְאֶת־הַנֶּגֶץ וְצִפּוֹר שַׁחֲפָא וְנֶצֶא לְזִנְהֵוֹ: לְמִינֶיהוּ:	16
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׁלִיָּד וְאֶת־וְקִדְיָא וְשְׁלִינֹנָא וְקַפּוֹפָא: הַיִּנְשׁוֹף:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וּבִזָּתָא וְקִתָּא וִירְקִרִיקָא: וְאֶת־הַרְרָחִם:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִזְרִיתָא וְאִבּוֹ לְזִנְהָ וְנֶגֶר לְמִינֶיהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפַת וְאֶת־הַעֲטָלָף:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלֵיף עַל אַרְבַּע שֶׁקָּצָא הוּא לְכוֹן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֶת־זֶה תֵּאָכְלוּ מִכָּל־שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־כ' לֹא ק' לֹן כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: בָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלֵיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהָ קָרְסוּלִין מַעֲלֵוֹ רַגְלוּהִי לְקַפָּצָא בְּהוֹן עַל אָרְעָא:	21

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן זמים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת זמים, הא אם היו לו זמים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יבמות קיד.), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש בואו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותו, וכולן מין אחד: (16) הנבץ. אישפרו"ר:

(17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שחרגס אונקלוס וְשְׁלִינֹנָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים בזילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייז"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכזר ופורחת בזילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה בזמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון": הדוכיפת. תרגול הדב, וְכַךְ צִלְמוֹ כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלח, וְנֶגֶר טוֹקָא, נקרא על שם מעשי, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:

- 22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds. 22 אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹה וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגֵל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ: יֵת אֲלֵיךְ מִנְהוֹן תִּיכְלוּ יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוֹנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָבָא לְזִנְיָה:
- 23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you. 23 וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שָׁמָּה הוּא אַרְבַּע רַגְלִים שָׁמָּה הוּא לָכֵן:
- 24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even. 24 וְלֹא־אֵלֶּה תִּטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע וְלֹא־אֵלֶּה יִטְמָאוּ עַד־הָעֶרֶב: וְיֵת אֲלֵיךְ תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:
- 25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even. 25 וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:
- 26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean. 26 לְכָל־חֲבֵהֶמָּה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסֶּת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעַלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֵן כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא: לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא פְּרִסְתָּהּ וְטַלְפִּין לִיתְהָא מִטְּלָפָא וּפִשְׁרָא לִיתְהָא מִסָּאבִין אֲנִין לָכֵן כָּל דִּיקָרָב בָּהוֹן יְהִי מִסָּאב:
- 27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even. 27 וְכָל הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחִיָּה הַחֹלְקֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֵן כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכָל דְּמַהֲלִיךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חִיתָא דְּמַהֲלָא עַל אַרְבַּע מִסָּאבִין אֲנִין לָכֵן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:
- 28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you. 28 וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: רְמָשָׂא מִסָּאבִין אֲנִין לָכֵן: (ס)

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק בזה שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוטלין אלו כרעים הכתובים כאן, וכפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין בזה שתי כרעים, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ולריך שיהא שמו חגב, וזוהו אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) ולאֵלֶּה. (ת"כ) העתידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת מאה, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא ד, י):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוברת. כאן למדך שנבלת צהמה טומאה מטמאה, ובענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

(27) על כפיו. כגון כלב ודוד וחמול: טמאים הם לכם. למגע:

- 29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds, וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא בַשָּׂרֵץ וַדִּין לָכֹן דְּמִסָּאב בְּרִחְשָׁא הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֲלָד דְּרַחִישׁ עַל אֲרֻעָא חוּלְדָּא וְהַעֲכָבֵר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְוֵהִי:
- 30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon. וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמַת: וְיֵלָא וְכֹחָא וְהַלְטָתָא וְחֹמְטָא וְאַשְׁוֹתָא:
- 31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even. אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ כָּל-הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: אֲלִין דְּמִסָּאבִין לָכֹן בְּכָל-רִחְשָׁא כָּל דִּיקְרַב בָּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא:
- 32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean. וְכָל דְּיִפּוֹל עָלֵיהֶם מִמָּתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אֹו בְּגָד אֹו-עוֹר אֹו שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבָא וְטָמָא עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר: וְכָל מָאן דְּיִפּוֹל בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב מִכָּל מָאן דָּאֵע אֹו לְבוּשׁ אֹו מִשְׁךְ אֹו שֶׁק כָּל מָאן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמֵיָא יִתַּעַל וְיְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא וְיִדְכִי:
- 33 And every earthen vessel wherinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break. וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מִמָּהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבְּרוּ: וְכָל מָאן דְּיִפּוֹל מִנְּהוֹן לְגִוְיָה כָּל דְּבִגְוִיָּה יִסְתָּאב וְיִתִּיהַ תִּתְבָּרוֹן:
- 34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean. מִכָּל-הָאֲכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יָבֹוא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָהּ אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל-כְּלִי יִטְמָא: מִכָּל מִיכָל דְּמִתְאָכִיל דִּיִּיעֲלוֹן עָלֵיהֶם מֵיָא יְהִי מִסָּאב וְכָל מִשְׁקָא דִּישְׁתִּיתִי בְּכָל מָאן יְהִי מִסָּאב:

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לצפרדע: (30) אנקה. הרי"ן: הלטאה. לישרד"ה: החמט. לימ"א: תנשמת. טלפ"א: (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. צהערצ השמש (יצמות עה.):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל צמוכו): ואתו תשברו. למד שאין לו טהרה צמקה (ת"כ פרשתא ז. יג): (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר צמוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צמוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צמוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר וזעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין וולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ.). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צמוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו וולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצמוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שפל לאויר תנור והפת צמוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא

- 35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you. 35 וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבִּילֹתָהוֹן וְכָל דִּיפּוֹל מִנְבִּילֹתָהוֹן עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירִים וְכִירִים יִתְרָעוּן מִסָּאֲבִין אֲנֹן וּמִסָּאֲבִין יִהְיוּ לְכוֹן לָכֶם:
- 36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean. 36 אֲךְ מַעְיָן וְכוֹר מִקְוֵה-מַיִם בְּרֵם מַעְיָן וְגוֹב בֵּית כְּנִישֵׁת מֵאָ יְהִי דְכִי וְדִיקָרֵב בְּנִבִּילֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאֲבִין יִטְמָא:
- 37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean. 37 וְכִי יִפֹּל מִנְבִּילֹתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר דְכִי הוּא:
- 38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you. 38 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנְבִּילֹתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: (ס)
- 39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even. 39 וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-יֵאָכֵל לָכֶם לְאָכְלָהּ הַנֶּחֱנֵעַ בְּנִבִּילֹתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even. 40 וְהָאֹכֵל מִנְבִּילֹתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:

טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אחת אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגבן. ולמדנו עוד, על זיאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אחת אומר מקבלין הכשר במחוצר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מציצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מנווה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתם: ונוגע בנבילתם ישמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבילתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שישל את הטמא מליטמא, לכן נאמר ונוגע בנבילתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונים. זרוע שם דבר הוא, כמו ויקטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. זין מים, זין שאר משקין, זין הם על הזרע, זין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבילתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת אינו נעקר הימנו:

(39) בנבילתה. ולא בעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:):

41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֵץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: 41	וְכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא שְׂקָצָא הוּא לֹא יִתְאַכִּיל:
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל הוֹלֵךְ עַל-גִּחְוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיּוֹת רַגְלִין בְּכָל מַרְבֵּה רַגְלִים לְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שֶׁקֵץ הֵם: 42	כָּל דְּמַהֲלִיד עַל מְעוּהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אַרְבַּע עַד כָּל סְגִיּוֹת רַגְלִין בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא לֹא תִכְלוּנְהוּן אֲרִי שְׂקָצָא אֲנִין:
43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	אֶל-תִּשְׁקָצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: 43	לֹא תִשְׁקָצוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן וְתִסְתַּאֲבוּן פּוֹן בְּהוֹן:
44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: 44	אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן יֵת נַפְשָׁתְכוֹן בְּכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁי עַל אֲרֻעָא:
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהִיִּית לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: 45	אֲרִי אֲנָא יְיָ דְאַסִּיק יְתְכוֹן מֵאֲרֻעָא דְמִצְרַיִם לְמַהֲנִי לְכוֹן לֵאלֹהֵי וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא:

מפטיר

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר בו כיצד בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר צנבלת עוף טהור וצִלָה וקִרְפָּה לֹא יֵאָכֵל לְטִמְאָהָ (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין צנבלת צהמה מטמאה בגדים באכילתה, צלֹא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו צבית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כוזה (נדה מ:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצפולין, ואת הזיזין שצבדשים (חולין מ:); שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שסִיָּה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרבִיט צלעו, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נָדָל, שָׂרָץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקוצ נפש במגע, וכן ולא טמאנו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעזור עליהם בלואין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:): אכל פוטיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מלכותי העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בזולת כתיב הוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

- 46 This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth; וְזֶה חֹק הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֶשֶׁת בַּמַּיִם וְכָל-נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל-הָאָרֶץ:
- 47 to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten. לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה הָאֲשֶׁר לֹא תֹאכַל: (פ)

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 137. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 162. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 166.

- XII And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמַיִמֹּר: לְאָמֹר:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean. דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטִמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דִּוְתָהּ תִּטְמָא:
- 3 And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised. וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיתָהּ: עָרְלָתָהּ:
- 4 And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled. וְשָׁלְשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדַמֵּי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִגַּע וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תֵבֹא עַד-מָלֵאת יָמֶי טְהָרָה:

(47) לַהֲבַדִּיל. לֹא צִלְצֵד הַשּׁוּנָה אֵלֶּא שְׁתֵּהא יודע ומכיר וצקי צהן: בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר. צִרִיךְ לומר צִין חמור לפרה, והלא כצר מפורשים הם, אלא צִין טמאה לך, לטהורה לך, צִין נשחט חציו של קנה, לנשחט רובו: וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת. צִרִיךְ לומר צִין צִי לערוד, והלא כצר מפורשים הם, אלא צִין שְׁנוּלָדָה צֵה סִימְנֵי טרפה כשרה, לְנוּלָדָה צֵה סִימְנֵי טרפה פסולה:

(2) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. א"ר שְׁמוּאֵל (ויק"ר יד, א) כֵּשׁ שִׁינִיתָהּ שֶׁל אָדָם אַחֵר כֹּל צִהֵמָה חַיָּה וְעוֹף צִמְעָה צִרְאִשִׁית, כִּךְ תּוֹרַתָּה נִתְפָּרֶשֶׁת אַחֵר תּוֹרַת צִהֵמָה חַיָּה וְעוֹף: כִּי תִזְרִיעַ. לְרִצּוֹת שֶׁאִפִּי יִלְדוּתָּהּ מִחוּי, שְׁנִמְחָה וְנִעְשָׂה כְּעִין זֶרַע, אִמּוֹ טִמְאָה לִידָה (נדה כו:): כִּימֵי נִדָּת דְּוִתָּהּ תִּטְמָא. כִּסְדֵּךְ כֹּל טוֹמְאָה הָאִמּוּרָה צִנְדָּה, מִטְמָאָה צִטּוֹמָא לִידָה, וְאִפִּילוּ נִפְתַּח הַקֶּצֶר צִלָּא דֵם: דְּוִתָּהּ. לִשּׁוֹן דְּצֵר הִזְ מִגּוּפָהּ. לִשּׁוֹן אַחֵר לִשּׁוֹן מְדוּהָ וְחוּלֵי, שֶׁאִין אִשָּׁה רֹאֶה דֵם שֶׁלָּהּ תַּחֲלָה רֹאֶה וְאִצְרִיָּה כְּצִדִּין עֲלֶיהָ:

(4) תֵּשֵׁב. אִין תִּשְׁבֵּי אֵלֶּא לִשּׁוֹן עֲכָבָה, כִּמוּ וְשִׁשְׁצוּ צִקְדָּשׁ (דברים א, מו), וְיִשְׁבֵּי צִלְנֵי מִמָּרָא (צִרְאִשִׁית יג, יח): בְּדַמֵּי טְהָרָה. אִף עַל פִּי שְׁרֹאֶה טְהוּרָה: בְּדַמֵּי טְהָרָה. לֹא מִפִּיק ה"א, וְהוּא שֶׁסְּ דְצֵר, כִּמוּ טוֹהֵר: יָמֵי טְהָרָה. מִפִּיק ה"א, יָמֵי טוֹהֵר שֶׁלָּהּ: לֹא תִגַּע. אִזְהִירָהּ לֹאֲכֹל, כִּמוּ שְׁנוּיָה צִימּוֹת (דף עה:). בְּכָל קֹדֶשׁ וְגֵר. לְרִצּוֹת אֶת הַתְּרומָה (מכות יד: יצמות שם), לִפִּי שְׁזוּ טְבֹלֹת יוֹם אֲרוֹךְ שְׁטַצְלָהּ לִסּוּף שְׁבָעָה וְאִין שְׁמֵשָׁה מִעֲרִיב לְטְהָרָה עַד שֶׁקִּיעַת הַחֲמָה שֶׁל יוֹם אֲרֻצִּים, שֶׁלֹּא תִצֵּא אֶת כִּפְרַת טְהָרָתָהּ:

<p>5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְתָהִי מִסּוֹאֵבָה אַרְבַּעַת עָשָׂר כִּרְיִחוּקָהּ וְשִׁתִּין וְשִׁתָּהּ יוֹמִין תִּתִּיב עַל דָּם דָּכוּ:</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְתָהִי שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשִׁשַׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמִי טְהֹרָה:</p>
<p>6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָ יָמֵי טְהֹרָתָהּ לְבֵן לְבָרָא אוֹ לְבִרְתָּהּ תִּנְתִּי אֹמֵר בֵּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָ וּבֵר יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לְחַטָּאת לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לְנֹת כְּהֵנָּא:</p>	<p>וּבְמִלֵּאתָ יָמֵי טְהֹרָתָהּ לְבֵן אוֹ לְבִתָּה תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה וּבֶן-יוֹנָה אוֹ-תֹר לְחַטָּאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרְבֶּנָּה לְקֹדֶם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכֵי מִסּוֹאֵבָתָהּ דָּמָהּ דָּא אוֹרִיתָהּ דִּילִידָתָהּ לְדָכֵר אוֹ לְנוֹקְבָא:</p>	<p>וַהֲקִרְיָבּוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתְּהָרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּרַת הַיִּלְדֹת לְזָכָר אוֹ לְנוֹקְבָה:</p>
<p>8 And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יָדָהּ כְּמִסַּת אֹמֵרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לַעֲלֹתָ וְחַד לְחַטָּאת וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא וַתִּדְּכֵי:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמְצָא יָדָהּ בֵּי שֹׁהַ וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד לְחַטָּאת וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתְּהָרָה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאמֹר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>2 When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשׁ אִרִּי יִהְיֶה בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרֵיהָ עֲמָקָא אוֹ עֲדִיא אוֹ בִּתְרָא וַיְהִי בְּמִשְׁךְ בְּסָרִיָּה לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וַיִּתִּיתִי לְנֹת אַהֲרֹן כְּהֵנָּא אוֹ לְנֹת חַד מִבְּנוֹתֵי כְּהֵנָּא:</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִיָּה בְּעוֹר-בְּשָׁרוֹ שָׂאת אוֹ-סִפְחַת אוֹ בִּתְרַת וַתִּהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׁרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וַהֲבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ' כל העדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות טי"א ר"ל צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרש"א א, ט):

- And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.
- And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.
- And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.
- And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.
- But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.
- And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.
- When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.
- וַיִּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן אֶת־הַנִּגַּע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בִּנְגַע הַפֶּה לָבָן וּמֵרָאֵה הַנִּגַּע עֲמֹק מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַּע צֹרַעַת הוּא וַיִּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ:
- וְאִם־בִּהְרֹת לָבָן הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֲמֹק אֵין מֵרָאֵה מִן־הָעוֹר וְשָׁעַר לֹא־הָפִיךְ לָבָן וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנִּגַּע שִׁבְעַת יָמִים:
- וַיִּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנֵה הַנִּגַּע עֲמֹד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׂה הַנִּגַּע בְּעוֹר וְהַסִּגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:
- וַיִּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהָנֵה כֶּהָה הַנִּגַּע וְלֹא־פָשָׂה הַנִּגַּע בְּעוֹר וְשִׁתְּרוֹ הַכֹּהֵן מִסִּפַּחַת הוּא וַכֹּבֵס בְּגָדָיו וְטָהַר:
- וְאִם־פָּשָׂה תַפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהַרְתּוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:
- וַיִּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנֵה פִשְׁתָּהּ הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן צֹרַעַת הוּא: (פ)
- נִגַּע צֹרַעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוּבָא אֶל־הַכֹּהֵן:
- וַיִּחְזִי כֹהֵנָא יֵת מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשָׁעַר בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וּמַחְזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁךְ בְּסָרִיִּהּ מַכְתָּשָׁא סִגִּירוֹתָא הוּא וַיִּחְזִינִיה כֹהֵנָא וַיִּסְאַיֵּב יֵתִיהּ:
- וְאִם בִּתְרָא חֲזָרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּסָרִיִּהּ וְעֲמִיק לִית מַחְזָהּ מִן מִשְׁכָּא וְשָׁעַר לֹא אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹהֵנָא יֵת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:
- וַיִּחְזִינִיה כֹהֵנָא בַּיּוֹם שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד תִּהִי לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרֶנִּיה כֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנוֹת:
- וַיִּחְזִי כֹהֵנָא יֵתִיהּ בַּיּוֹם שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנוֹת וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כֹהֵנָא עֲדִיתָא הִיא וַיִּצָּבַע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:
- וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחֲזִי לְכֹהֵנָא לְדְכּוּתִיהּ וַיִּתְחַזִּי תַנְיִנוֹת לְכֹהֵנָא:
- וַיִּחְזִי כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאַבִּיִּיה כֹהֵנָא סִגִּירוֹתָא הִיא:
- וַיִּחְזִי כֹהֵנָא אֶרֶי תִּהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּיחִי לָתוּ כֹהֵנָא:

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צחור הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק 3, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הצל (שזעוט ו:): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צצית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. כמראהו וציעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה צצוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כדה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טזילה:

(8) ושמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקצה. נגע לשון זכר:

<p>10 And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה שְׂאֵת לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהָיָה הַפֶּקֶה שֶׁעַר לֶבֶן וּמִחִית בָּשָׂר חַי בְּשֵׂאתָּ:</p>	<p>10 וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה שְׂאֵת לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהָיָה הַפֶּקֶה שֶׁעַר לֶבֶן וּמִחִית בָּשָׂר חַי בְּשֵׂאתָּ:</p>
<p>11 it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>	<p>11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>
<p>12 And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם מִסְגָּא תִסְגִּי סְגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סְגִירוֹתָא יֵת כָּל מִשְׁדֵּי מִכְתָּשָׂא מִרִּישָׁיָה וְעַד רִגְלוֹהִי לְכָל חִיּוֹ עֵינֵי כְהֵנָּא:</p>	<p>12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רִגְלָיו לְכָל-מֵרָאֶה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>13 then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.</p>	<p>וְאִם מִסְגָּא תִסְגִּי כְהֵנָּא וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיָּה וַיִּדְכִּי יֵת מִכְתָּשָׂא כְלִיָּה אֶתְהַפִּיד לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:</p>	<p>13 וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה כִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וְשִׁחַר אֶת-הַנֶּגַע כָּלֹ הַפֶּקֶד לֶבֶן טָהוֹר הוּא:</p>
<p>14 But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.</p>	<p>וּבִיּוֹמָ דִּיתַחֲזִי בֵּיהּ בְּשָׂרָא חֵיָא יְהִי מִסְגָּב:</p>	<p>14 וּבִיּוֹם הָרְאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא:</p>
<p>15 And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.</p>	<p>וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:</p>	<p>15 וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעַת הוּא:</p>
<p>16 But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;</p>	<p>אוּ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפֶּד לְלֶבֶן וַיָּבֹא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>16 אוּ כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפֶּד לְלֶבֶן וַיָּבֹא אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>17 and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.</p>	<p>וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפֶּד הַנֶּגַע לְלֶבֶן וְשִׁחַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)</p>	<p>17 וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה נִהְפֶּד הַנֶּגַע לְלֶבֶן וְשִׁחַר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)</p>

(10) ומחית. שנימינ"ט זלע"ז, שנהפך מקצת הלועז שצחוק השאח למראה צהר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא צהרת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:

(12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:

(14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיף הרי כצר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צא' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילן ואילן, וחזר ראש האבר ונתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית צו המחיה, למדנו הכתוב שתטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשחה, לו ולאטליתיו ולכסותו ולציתו, וכן דרגל נותנין לו כל ימי הרגל: (15) צרעת הוא. הצהר ההוא, צהר לשון זכר:

- 18 And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed, וּבָשָׁר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ וְשָׁחִין וְנִרְפָּא: וְאִנֹּשׁ אֲרִי יְהִי בִיּוֹת בַּמַּשְׁכִּיּוֹת שָׁחִין וְנִרְפָּא: וְאִנֹּשׁ אֲרִי יְהִי בִיּוֹת בַּמַּשְׁכִּיּוֹת שָׁחִין וְנִרְפָּא:
- 19 and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest. וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שָׁאֵת לְבָנָה אוֹ בְהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן: וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שָׁאֵת לְבָנָה אוֹ בְהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:
- 20 And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil. וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מֵרָאִי שָׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לְבָן וְטִמְאֹת הַכֹּהֵן נִגַּע־צִרְעַת הוּא בַּשָּׁחִין פָּרַחָה: וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מֵרָאִי שָׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לְבָן וְטִמְאֹת הַכֹּהֵן נִגַּע־צִרְעַת הוּא בַּשָּׁחִין פָּרַחָה:
- 21 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days. וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בּוֹ שַׁעַר לְבָן וְשַׁפְלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּתֹה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בּוֹ שַׁעַר לְבָן וְשַׁפְלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּתֹה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:
- 22 And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague. וְאִם־פָּשְׂתָה תַפְשָׁה בָּעוֹר וְטִמְאֹת הַכֹּהֵן אִתּוֹ נִגַּע הוּא: וְאִם־פָּשְׂתָה תַפְשָׁה בָּעוֹר וְטִמְאֹת הַכֹּהֵן אִתּוֹ נִגַּע הוּא:
- 23 But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean. וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֶרֶתָּהּ לֹא פָשְׂתָה צִרְבַּת הַשָּׁחִין הוּא וְטִמְרוּ הַכֹּהֵן: (ס) וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּהֶרֶתָּהּ לֹא פָשְׂתָה צִרְבַּת הַשָּׁחִין הוּא וְטִמְרוּ הַכֹּהֵן:
- 24 Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white; אוֹ אִנֹּשׁ אֲרִי יְהִי בַּמַּשְׁכִּיּוֹת כְּנֹאֶה דָּנוּר וְיְהִי רֹשֶׁם כְּנֹאֶה בְהֶרֶת חֲרָא סָמָא אוֹ חֲרָא: אוֹ אִנֹּשׁ אֲרִי יְהִי בַּמַּשְׁכִּיּוֹת כְּנֹאֶה דָּנוּר וְיְהִי רֹשֶׁם כְּנֹאֶה בְהֶרֶת חֲרָא סָמָא אוֹ חֲרָא:

- (18) שחין. לשון חמום, שנתחמם הצער בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
- (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לצן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לבזן ואודם:
- (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך צנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הכלל:
- (22) נגע הוא. השאת הזאת או הזהרת:
- (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כמרגומו רשם שחין, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו ונצצו צה קל פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"ד שמענט בלע"ז:
- (24) מחית המכודה. שנימני"ט בלע"ז, כשחיתה המכודה נהפכה לזהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מצטרפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכה, לא ידונו כגרים (חולין טס):

<p>then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the 25 bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהֱפֵךְ שֵׁעָר לָבָן בַּבִּהָרֶת וּמֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָּרַחָה וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צִרְעַת הִוא:</p>	<p>25 וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהֱפֵךְ שֵׁעָר לָבָן בַּבִּהָרֶת וּמֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר צִרְעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָּרַחָה וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צִרְעַת הִוא:</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כֹהֵנָא וְהָא לִית בַּבִּהָרֶתָא סַעַר חִיּוֹר וּמִפִּיקָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהָא עֲמִיא וְנִסְגְּרִינָה כֹהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>26 וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בַּבִּהָרֶת שֵׁעָר לָבָן וְשִׁפְלָה אֵינָנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וְיִחְזִינָה כֹהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָתָא אִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף בַּמִּשְׁכָּא וְיִסְאִיב כֹהֵנָא יִתִּיה מִכְתָּש סִגִּירוֹתָא הִיא:</p>	<p>27 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׂה תִפְשֶׂה בָּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צִרְעַת הִוא:</p>
<p>And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בַּהֲרֶתָא לֹא אוֹסִיפַת בַּמִּשְׁכָּא וְהָא עֲמִיא עוֹמֶק פְּנוֹאָה הִיא וַיִּדְכִּינָה כֹהֵנָא אֶרֶי רוּשָׁם פְּנוֹאָה הִיא:</p>	<p>28 וְאִם־תִּחַתִּיהָ תַעֲמֹד הַבִּהָרֶת לֹא־פָשְׂתָהּ בָּעוֹר וְהוּא כְּהָה שְׂאֵת הַמִּכּוּהָ הִוא וְטָהֲרוֹ הַכֹּהֵן כִּי־צִרְבֶּת הַמִּכּוּהָ הִוא: (פ)</p>
<p>And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,</p>	<p>וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אֶרֶי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אוֹ בְּדָקֵן:</p>	<p>חמשי ואִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:</p>
<p>then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.</p>	<p>וְיִחְזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזִיחִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שֵׁעָר סוּמָק דַּעְדֵּק וְיִסְאִיב יִתִּיה כֹהֵנָא נִתְקָא הִוא סִגִּירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הִוא:</p>	<p>30 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֵׁעָר צָהָב דָּק וְטָמֵא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתָּק הִוא צִרְעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הִוא:</p>
<p>And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.</p>	<p>וְאִרִי יִחְזִי כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזִיחִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וְשֵׁעָר אוּכָם לִית בִּיה וְיִסְגֵּר כֹהֵנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>31 וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְשֵׁעָר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:</p>

- (29) בראש או בזקן. זא הכתוב לחלק בין נגע שצמקוס שער לנגע שצמקוס בשר, שזה סימנו צשער לבן, וזה סימנו צשער כהה (ח"כ פרשחא ה, ה):
- (30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהב: נחק הוא. כך שמו של נגע שצמקוס שער:
- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין לריק להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנחקים, כמו שנאמר ושער שחור כמח צו וגו':

- 32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin, 32 וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַפֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֹשֶׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־תֵיבָה בּוֹ שֹׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמֹק מִן־הָעוֹר:
- 33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more. 33 וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסֹּגֵר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:
- 34 And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean. 34 וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֹשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עֲמֹק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:
- 35 But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing, 35 וְאִם־פֹּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:
- 36 then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean. 36 וּרְאֹהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֹשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשֹׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:
- 37 But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean. 37 וְאִם־בְּעֵינָיו עֹמֵד הַנֶּתֶק וְשֹׁעַר שָׁחַר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן: (ס)
- 38 And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots; 38 וְאִישׁ אִוְ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בָּשָׂרָם בְּהָרֹת בְּהָרֹת לְבָנֹת:
- 39 then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean. 39 וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בְּעוֹר־בָּשָׂרָם בְּהָרֹת כְּהוֹת לְבָנֹת בְּהֵק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער זהוב, טמא:
 (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:
 (35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מנין אף צפוף שצוה ראשון וצפוף שצוה שני, תלמוד לומר פשה יפשה:
 (37) ושער שחר. מנין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצניית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלל צלע": טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז:):
 (38) בהרת. מצרצורות:

40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְגִבֹּר אִרִי יִתֵּר שֵׁעַר רִישִׁיָּהּ קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	שְׂעִי (שְׂעִי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקִּבִּיל אַפְּהוֹתָי יִתֵּר שֵׁעַר רִישִׁיָּהּ גְּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִם מִמִּפְּאֵת פָּנָיו יִמְרֹט רֹאשׁוֹ גִּבֹּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְאִרִי יִהְיֶה בְּקָרְחֻתָּא אוֹ בְּגִלְשׁוּתָא מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סְמוֹק סְגִירוֹת סִגְיָא הִיא בְּקָרְחֻתִּיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתִּיהָ:	וְכִי־יִהְיֶה בְּקָרְחֻתָּא אוֹ בְּגִבֹּחַת נֹגַע לְבָן אֲדָמָדָם צֹרַעַת פְּרִחַת הוּא בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבֹּחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזֵי יְתִיבָה כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סְמוֹק בְּקָרְחֻתִּיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוּתִּיהָ כְּמַחְזֵי סְגִירוֹת מִשְׁךָ בְּשָׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַהֲנִיָּה שְׂאֵת־הַנֹּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָם בְּקָרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבֹּחָתוֹ כְּמַרְאֵה צֹרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.	גִּבֹּר סְגִיר הוּא מְסֻאֵב הוּא סֹאבָא יְסֻאֲבִיָּה כְּהֵנָּה בְּרִישִׁיָּה מִכְתָּשִׁיָּה:	אִשְׁ־צֹרַע הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יְטַמְּאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נֹגַעוֹ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְסִגְיָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹתָי יִהְיוּ מְבֻזְעִין וְרִישִׁיָּהּ יִהְיֶה פְּרִיעַ וְעַל שִׁפְם כְּאֵבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ וְלֹא תִסְתָּאֲבוּ יִקְרִי:	וְהִצְרֹעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֹּגַע בְּגִדָּיו יִהְיוּ פָּרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתְנֶה פָּרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל יְמֵינוּ דְּמִכְתָּשָׁא בִּיָּה יִהְיֶה מְסֻאֵב מְסֻאֵב הוּא בְּלַחֲדוּתָּהּ יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:	כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֹּגַע בּוֹ יְטָמֵא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)	46

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון. הנראה בצער אדם, אדם שקורין רוש"ו בין חצבורות אדמיותו קרויה זהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון נח: (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נחקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צער לזון ומחיה ופשיין: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הצדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת: (42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור צער, כמראה הנרעת האמור בפרשת עור צער, אדם כי יהיה צער צער, ומהו אמור בו, שמטמא בארבע מראות, ונדון צ' צצועות, ולא כמראה נרעת האמור בשמין ומכה שהוא נדון צצוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בארבע מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולו. על כולו הוא אמר בגדיו יהיו פרוצים וגו': (45) פרוצים. קרוצים (מ"ק טו.). פרוע. מְגַדֵּל שְׁעָרָא: ועל שפם יעטה. כאכל: שפם. שער השפמים, גרינון בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק טו.): (46) בדרך ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טו.), מה נשתנה משאר טמאים לישב צדד, הואיל והוא הצדיל בלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש

<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וְהָפֶגֶד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בֵּיהּ מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוֹשׁ עֹמֵר אֹד בְּלָבוֹשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהָפֶגֶד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בִּפְגַּד צֹמֶר אֹד בִּפְגַּד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרְבָא לְכַתְנָא וּלְעֹמֶרָא אֹד בְּמִשְׁכָּא אֹד בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדֶּה:</p>	<p>48 אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרְבַת לִפְשֵׁתִים וְלְצֹמֶר אֹד בְּעוֹר אֹד בְּכָל־ מְלֹאכֶת עוֹר:</p>
<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְיְהִי מִכְתָּשָׁא יֶרוֹק אֹד סְמוֹק בְּלָבוֹשָׁא אֹד בְּמִשְׁכָּא אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרְבָא אֹד בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וְיִתְחַזֵּי לְכַתְנָא:</p>	<p>49 וְהִי הַנֶּגַע יֶרֶקֶקוּ אֹד אֲדָמָדָם בִּפְגַּד אֹד בְּעוֹר אֹד בִּשְׂתֵי אֹד־בְּעֶרֶב אֹד בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צָרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְיַחְזִי כַתְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְיִסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָת יוֹמִין:</p>	<p>50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְיַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלָבוֹשָׁא אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרְבָא אֹד בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעֵבִיד מִשְׁכָּא לְעֲבִידַתָּא סְגִירוֹת מַחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מְסָאב הוּא:</p>	<p>51 וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֶּגַע בִּפְגַּד אֹד־בִּשְׂתֵי אֹד־בְּעֶרֶב אֹד בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלֶאכֶת צָרַעַת מִמֶּאֱרַת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְיִזְקִיד יֵת לְבוּשָׁא אֹד יֵת שְׂתֵי אֹד יֵת עֶרְבָא בְּעֹמֶרָא אֹד בְּכַתְנָא אֹד יֵת כָּל מֵאן דְּמִשְׁדֶּה דִּיהִי בֵּיהּ מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוֹת מַחֲסָרָא הִיא בְנוֹרָא תִתְּוֹקֵד:</p>	<p>52 וְשָׂרַף אֶת־הַפֶּגֶד אֹד אֶת־הַשְּׂתִי אֹד אֶת־הָעֶרֶב בְּצֹמֶר אֹד בִּפְשֵׁתִים אֹד אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צָרַעַת מִמֶּאֱרַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יַחְזִי כַתְנָא וְהָא לֹא אֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלָבוֹשָׁא אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרְבָא אֹד בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה:</p>	<p>53 וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־ פָשָׁה הַנֶּגַע בִּפְגַּד אֹד בִּשְׂתֵי אֹד בְּעֶרֶב אֹד בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>

מחנות (פסחים טו.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שזירוקין: אדמדם. אדום שזאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויי"נטש בלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, וזה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיו צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא בלש תשרף, אינה רכיכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתיים, להוציא את האִמְרִיּוֹת שבו שהן ממין אחר אימרייות לשון שפה, כמו אימרא:

<p>54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וַיִּפְקִיד כֹּהֵנָא וַיַּחְזִירוּ יָת דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִינֹת:</p>	<p>54 וַצִּוָּה הַכֹּהֵן וּלְכַבֹּסוֹ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>55 And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחְזִי כֹהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוֹר יָת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שָׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד תִּנָּה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מְסָאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתֶיהָ אוֹ בְּחִדּוּתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּפֶס אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא-הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת-עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא-פָשָׁה טִמָּא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ פִּתְחַת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>
<p>56 And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוֹר יִתִּיה וַיִּבְזַע יִתִּיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתְיָא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>56 וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּפֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן-הַבִּגְד אוֹ מִן-הָעוֹר אוֹ מִן-הַשִּׁטִּי אוֹ מִן-הָעֵרֶב:</p>
<p>57 And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתְיָא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁךְ סִגְיָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה יָת דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם-תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוֹ-בְשִׁטִּי אוֹ-בְעֵרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פִּרְחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע:</p>
<p>58 And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ דְּתַחֲנוֹר וַיַּעֲדֵי מְנַהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינֹת וַיְדַכֵּי:</p>	<p>58 וְהַבִּגְד אוֹ-הַשִּׁטִּי אוֹ-הָעֵרֶב אוֹ-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וּכְבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>
<p>59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא דְּמִכְתָּשׁ סִגְרִי לְבוּשׁ עֲמָר אוֹ כִּתְנָא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ לְדִכְאוּתֶיהָ אוֹ לְסִאֲבוּתֶיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע-צִלְעַת בִּגְד הַצֹּמֵר אוֹ הַפְּשִׁטִּים אוֹ הַשִּׁטִּי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל-כְּלִי-עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)</p>

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע צלצל, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הבגד עמו:

(55) אחרי הכבוס. לשון העשאות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאל לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דצרי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיחא צמורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כן לישב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צלחת הפקחים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומו צלחת יקח או צלחת יקח: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צאדס, ונאמרה קרחת וגזחת צגדים מה להלן פרט צולו טהור (סנהדרין פח), אף כן פרט צולו טהור. לכך אחז הכחז לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרומו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכחז צאחריה או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחרייו, כך מפורש צמורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרא אותו. יקרא מקום הנגע מן הבגד, וישרפנו:

(57) פחתת הוא. דבר החוזר ונאמרה: באש תשרפנו. את כל הבגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשכבסוהו צמחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויחזור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויִצְטַבַּע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מחורגמין ויִצְטַבַּע:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: מַצְרַע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמַּצְרַע בְּיוֹם טְהֻרָתוֹ וְהוּבָא אֵל־הַכֹּהֵן: 2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֶיז לְמַחֲנֶה וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצֹּרַעַת מִן־הַצֹּרֵעַ: 3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּלְקַח לְמַטְהַר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וְשֹׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי: 4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּשְׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: 5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שֹׁנִי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֲזָבִי וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: 6
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמַּטְהַר מִן־הַצֹּרַעַת שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: 7

(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא.):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם צימי חלוטיו:

(4) חיות. פרט למרפות (חולין קמ.): טהרות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו דברים, שמפספטיין תמיד בצלפוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם): ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא.):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבַּע דְּמִדְּכִי יֵת לְבוּשׁוֹ וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיֵּדְכִי וַיֵּבְתֵּר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>8 וּכְבֶּסֶת הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַרְחֵץ בְּמֵיִם וַיֵּטְהֵר וַאֲחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לָאֹהֶל שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יֵת כָּל שַׁעְרֵיהָ יֵת רִישִׁיהָ וַיֵּט דְּקַנְיָהּ וַיֵּט גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיֵּט כָּל שַׁעְרֵיהָ וַיִּצְבַּע יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרֶיהָ בְּמֵיָא וַיֵּדְכִי:</p>	<p>9 וַהֲיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גִּבַּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַיְגַלַּח וּכְבֶּסֶת אֶת־בְּגָדָיו וַרְחֵץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בְּמֵיִם וַיֵּטְהֵר:</p>
<p>10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יֹסֵב תְּרִין אַמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בֵּת שִׁתָּה שְׁלִמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלֹגָא חֲדָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֶלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקִּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכִי יֵת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכִי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בַּחֲרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>11 וַהֲעִמִּיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה בַּתַּח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיֹּסֵב כֹּהֵנָא יֵת אַמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יֵתִיהָ לְאַשְׁמָא וַיֵּט לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יִתְהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת אַמְרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יֵת חֲטָאתָא וַיֵּט עֲלִיתָא בְּאַתֵּר קוֹדֶשָׁא אֲרִי כְּחֲטָאתָא אַשְׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>13 וַשְּׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָא וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כְּחֲטָאת הָאִשִּׁם הוּא לִפְתּוֹן קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:</p>

(8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגרסה (סוטה זז):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאחו ואשמו של מזרע טעונין

נסכים (מנחות זא): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן בהזות:

(11) לפני ה'. זשער נקור, ולא צעורה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את

האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צחשמיש אשם צפרשת

זו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום

- 14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.
- 16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.
- 17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.
- 18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.
- 19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.
- 20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.
- וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאֲשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-הַתְּנוּךְ אֶזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:
- וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:
- וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
- וּמִיֹּתֵר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-הַתְּנוּךְ אֶזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:
- וַיַּנְחֵתֵר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:
- וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-הַחֲטָאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הַעֲלָה:
- וַהֲעֵלָה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֲלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהָר: (ס)
- וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְאֲשָׁמָא וַיִּתֵּין כֹּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאֲשָׁמָא:
- וַיִּסֶּב כֹּהֵנָא מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרְדִּיק עַל יְדָא דְכֹהֵנָא דְשְׂמָאלָא:
- וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשְׂמָאלָא וַיְהִי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שֶׁבַע זְמָנִין קָדָם יי:
- וּמִשְׁחָא דְמִשְׁחָא דְעַל יְדִיה יִתֵּין כֹּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאֲשָׁמָא:
- וַיִּשְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵנָא יִתֵּין עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עָלֹהִי כֹהֵנָא קָדָם יי:
- וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָא יָת חֲטָאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִיָּה וַיַּכְתֵּר כֵּן יָבוֹס יָת עֲלָתָא:
- וַיִּסֶּיק כֹּהֵנָא יָת עֲלָתָא וַיִּתֵּן מִנְחָתָא לְמִזְבֵּחָא וַיַּכְפֹּר עָלֹהִי כֹהֵנָא וַיִּדְכִּי:

העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בזה השואה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל וינא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך וצהונות, לא ינא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צחורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמנעי שצאזון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גדול:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שס ט):

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

שלישי
(חמישי)

- 21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;
- 22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.
- 23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.
- 24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.
- 25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.
- 27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.
- 28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.
- וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֹא יִהְיֶה מִדְּבָקָא וְיִסָּב אָמַר חֵד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וְעֲשֶׂרֹנָא סוּלְתָא חֵד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:
- וְתַרְיִן שְׁפָנִינִין אוֹ תַרְיִן בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יְדֵיהִי וְיִהְיֶה חֵד חֲטָאתָא וְחֵד עֲלִיתָא:
- וַיְהִי יוֹמָא דְּמִיּוֹמָא דְּמִיּוֹמָא לְדַכּוּתִּיהָ לְוֶת כְּהֵנָּא לְתַרַע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי:
- וְיִסָּב כְּהֵנָּא יֵת אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וְיֵת לֹגָא דְּמִשְׁחָא וְיִרְיִם יִתְחֹנֵן כְּהֵנָּא אֲרָמָא קָדָם יי:
- וְיַכּוּס יֵת אֲמָרָא דְּאֲשָׁמָא וְיִסָּב כְּהֵנָּא מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וְיִתִּין עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהָ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָא:
- וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כְּהֵנָּא עַל יְדָא דְּכְהֵנָּא דְּשִׁמְאָלָא:
- וְיַדִּי כְּהֵנָּא בְּאַצְבָּעֵיהָ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיהָ דְּשִׁמְאָלָא שְׁבַע זְמָנִין קָדָם יי:
- וְיִתִּין כְּהֵנָּא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיהָ עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהָ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֶיהָ דִּימִינָא עַל אֲתַר דְּמָא דְּאֲשָׁמָא:
- וְאִם-דָּל הוּא וְאִין יְדֹ מִשְׁנֶה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֲשָׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:
- וּשְׁתֵּי תַרְיִם אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יְדֹ וְיִהְיֶה אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:
- וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:
- וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וְשָׁחַט אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן עַל-תִּנּוּךְ אֲזֶן-הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל-בֹּהֶן יְדֹ הַיְּמָנִית וְעַל-בֹּהֶן רִגְלוֹ הַיְּמָנִית:
- וּמִן-הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:
- וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְּמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית שְׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
- וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ עַל-תִּנּוּךְ אֲזֶן הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל-בֹּהֶן יְדֹ הַיְּמָנִית וְעַל-בֹּהֶן רִגְלוֹ הַיְּמָנִית עַל-מְקוֹם דָּם הָאֲשֶׁם:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהובות, ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכחז לפרש: (23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לכפרים ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני חולעת:

- 29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD. וְהִנֹּחֵת מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:
- 30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for; וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:
- 31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD. אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לִפְנֵי יְהוָה:
- 32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing. זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נָגַע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)
- 33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
- 34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession; כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:
- 35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.' וּבֹא אֲשֶׁר־לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנֹּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:
- 36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house. וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְנֵי אֶת־הַבַּיִת בְּטָרָם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֹּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צורה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארצעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלן: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרש"ה, י נגעים פי"ז מ"ה): (36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויבא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יעזילם ויעהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה

<p>37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיֵּחֹזֵי יָת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא פִּתְחֵיו יִרְקֹן אוֹ סַמָּקָן וּמְחֻזְיָהוֹן מִכִּיד מִן בּוֹתְלָא:</p>	<p>37 וַרְאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת שֶׁקְעָרוֹתָ יִרְקֻקֹת אוֹ אֲדָמָדָמָת וּמֵרְאִיָּהוֹן שָׁפֵל מִן־הַקִּיר:</p>
<p>38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>38 וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַרְאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת:</p>	<p>39 וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַרְאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת:</p>
<p>40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחַלְצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיְהַשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>40 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּחַלְצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיְהַשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>
<p>41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וַיֵּת בֵּיתָא יִקְלְפוּן מִגִּוֹ סָחֹר סָחֹר וַיִּרְמֹזוּ יָת עֲפָרָא דְקַלִּיפוּ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מִסָּאב:</p>	<p>41 וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבֵּית סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר אֲשֶׁר הִקְצֹו אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>
<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּ אֲבָנִין אֲחֵרִין וַיַּעֲלוּן בְּאַתֵּר אֲבָנֵיָא וְעֹפֶר אֲחֵרָן יִסֵּב וַיִּשׁוּעַ יָת בֵּיתָא:</p>	<p>42 וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיִּהְיֶינָה אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעֹפֶר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>
<p>43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם יָתִיב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִּי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְפוּ יָת אֲבָנֵיָא וּבְתֵר דְּקַלִּיפוּ יָת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאִתְשַׁע:</p>	<p>43 וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חִלָּץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטֹּוח:</p>
<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וַיֵּיבֹל כְּהֵנָּה וַיֵּחֹזֵי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סִגְרוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בְּבֵיתָא מִסָּאב הוּא:</p>	<p>44 וּבֹא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּבֵית צֹרַעַת מִמְאָרַת הוּא בְּבֵית טָמֵא הוּא:</p>

זמקוה (מ"כ שס יז):

(37) שקערורות. שוקעות צמראיהן (מ"כ פרשתא ז, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצו נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכחז שהאזנים הללו מטמאות מקומן בעודן זו (מ"כ פרק ז, 7):

(41) יקצע. (דרי"ר זלע"ז), וזלשון משנה יש הרצה: מביית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלוק הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו בקצו הנגע סביב:

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטות. אבל חלץ את האזנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כצד, כמו פשר, דצר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר זו ביום יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשתא ז, ו):

45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וַנִּתֵּן אֶת-הַבַּיִת אֶת-אַבְנָיו וַיִּתְּרֵהוּ יָת בֵּיתָא יָת אַבְנֵיהּ וְאֶת-עֲצָיו וְאֶת כָּל-עֹפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:	45
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְהָבֵא אֶל-הַבַּיִת כָּל-יָמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	46
47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכֵּב בַּבַּיִת יִכְבֶּס אֶת-בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֶּס אֶת-בְּגָדָיו:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם-בָּא יָבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָנָה לֹא-פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת-הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת-הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:	48

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכתוב למעלה כלום צעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא צעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יחלצנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיבה חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, אף ביאה חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומניין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, תלמוד לומר (ובא), ואם בא יבא, במה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (ובא) ואם בא יבא, אלא את שזא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, דגמר לה זהו שיבה זהו ביאה, אף בתחונה כך וכו', כדאיחא צמורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא צנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב צעומד בראשון שנותן לו שזוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא וראה שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוזה וטח ונותן לו שזוע, חזר נותן, לא חזר טעון צפרים, שאין צנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ז): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא צבגדים, יכול אפי' שהה כדאי אכילת פרס, תלמוד לומר והאכל צבית יכבס את צבגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פז):

(48) ואם בא יבא. לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד בעיניו בראשון ובשני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השבוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כבר פירש על החוזר שטעון נתינה:

49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְּרִים וְעֵץ אֲרָז וְשָׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כֶּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַי־חַיִּים:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הָאֲזָבִי וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפֹּר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבְאֲזָבִי וּבְשָׁנִי הַתּוֹלַעַת:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְכִפֹּר עַל־הַבַּיִת וְטָהַר:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּעַת הַצָּרַעַת וּלְנִתְקַח:	חמישי 54
55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצָרַעַת הַבְּגָד וּלְבַיִת:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאֵת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרַת:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהָר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרַעַת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	XV
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2

- 3 And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.
- 4 Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.
- 5 And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 6 And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.
- וְזֹאת תְּהִיָּה טֻמְאָתוֹ בְּזוּבוֹ רַר בְּשָׂרוֹ אֶת־זוּבוֹ אִזְּחָתִים בְּשָׂרוֹ מִזוּבוֹ טֻמְאָתוֹ הִוא:
- כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב וְטֻמָּא וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו וְטֻמָּא:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגַּע בַּמִּשְׁכָּבוֹ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטֻמָּא עַד־הָעֶרֶב:
- וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַכְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטֻמָּא עַד־הָעֶרֶב:
- וְהַנֹּגֵעַ בְּבֶשֶׂר הִזָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטֻמָּא עַד־הָעֶרֶב:
- וְכִי־יִרְקֶה הִזָּב בַּטְּהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטֻמָּא עַד־הָעֶרֶב:
- וְכָל־הַמְּרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב וְכָל־הַמְּרֻכָּב אֲשֶׁר יִרְכַּב עָלָיו הִזָּב וְטֻמָּא:
- וְדָא תְּהִי סְאוּבְתִיָּה בְּדוּבִיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דּוּבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מְדוּבִיָּה סְאוּבְתִיָּה הִיא:
- כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכּוּב עָלוּהִי דּוּבְנָא יְהִי מְסֻאָב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלוּהִי יְהִי מְסֻאָב:
- וְגִבְרָא דִּיקָרֵב בַּמִּשְׁכְּבִיָּה יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:
- וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלוּהִי דּוּבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:
- וְדִיקָרֵב בְּבֶשֶׂר דּוּבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:
- וְאִרִי יְרוֹק דּוּבְנָא בְּדִכְיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:
- וְכָל מְרֻכָּבָא דִּירְכּוּב עָלוּהִי דּוּבְנָא יְהִי מְסֻאָב:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב צין בשר לבשר זכיתי לדין טימא צב וטימא צזה, מה זב ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמתמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ ז"ס פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. זב דומה למי צק של שעורין ודחוי, ודומה לזבן ציפה המוורת, שכבת זרע קשור כלובן ציפה שאינה מוורת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עזוסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב בשרו זבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צו צו בשרו את זבו או החתים בשרו מזו צו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יצב לא נאמר, אלא אשר ישב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא וולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שם ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (נדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הפסוס של פקגא שקורין ארלון, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):

<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>10 וְכָל־הַנִּגַּע בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־דִּיקְרָב בֵּיהּ דּוֹבְנָא וְיִדּוּחֵי לֹא שִׁטֵּף בְּמֵיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיְהִי מְסֻבָּא עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>11 וְכָל־אֲשֶׁר יַגַּע־בּוֹ הַזָּב וַיִּדּוּי לֹא־שִׁטֵּף בַּמַּיִם וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וּמֵאֵן דִּיקְרָב בֵּיהּ דּוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל־מֵאֵן דָּאֻעַ יִשְׁתַּטֵּף בְּמֵיָא:</p>	<p>12 וְכָל־יְרֵשׁ אֲשֶׁר־יַגַּע־בּוֹ הַזָּב יִשְׁבֹּר וְכָל־כֵּל־עֵץ יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:</p>
<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאַרְי יִדְכִי דּוֹבְנָא מִדּוּבִיָּה וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדַכּוּתִּיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בַשְּׂרִיָּה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִי:</p>	<p>13 וְכִי־יִטְהַר הַזָּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וַיִּכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּשָּׂרָו בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>
<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיה תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּיתִי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּתֵּינְנֻן לְכֹהֵנָּא:</p>	<p>14 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לוֹ שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּתְּנֵם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יִתְהוֹן כְּהֵנָּא חַד חַטָּאת וְחַד עֹלָתָא וַיִּכְפֹּר עֲלֹהֵי כְּהֵנָּא קֹדֶם יְיָ מִדּוּבִיָּה:</p>	<p>15 וַעֲשֵׂה אֹתָם כַּהֵן אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו כַּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֹּר אֲרִי תַפּוּק מִנִּיהּ שִׁכְבַּת זֶרְעָא וַיִּסְחִי בְּמֵיָא יָת כָּל בְּסָרְיָה וַיְהִי מְסֻבָּא עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>שָׁשִׁי (שְׂצִיעִי) וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זֶרַע וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז (ת"כ פרק ד, א), כל ולימד על המרכז שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כבוס בגדים, והוא חומר במשכב במזמרכב: והנושא אותם. כל האומר צענין הזב, זובו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכז, משאן מטמא אדם לטמא בגדים: (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהזכיר הכתוב טבילת גופו של זב בלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שם ה גדה סו): (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו: (13) וכי יטהר. כשיפסקו (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיזה שלא יראה זב, וכולן רזופין (גדה סח):

- 17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even. וְכָל-בְּגָד וְכָל-עוֹר אֲשֶׁר-יְהִי עָלָיו שִׁכְבַּת-זָרַע וְכַפֵּס בְּמִים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת-זָרַע וְרִחְצוּ בְּמִים וְטָמְאוּ עַד-הָעֶרֶב: (פ)
- 19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even. וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זִבָּה דָּם יְהִי זִבָּה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְהָיָה בְּרִיחוּקָהּ וְכָל-הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean. וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:
- 21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחְץ בְּמִים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחְץ בְּמִים וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even. וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אָז עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבַת עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּוֹ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. . וְאִם מִשְׁכַּב יִשְׁכַּב גִּבְרִיתָהּ וְהָיָה רִיחוּקָהּ עָלָיו וְהָיָה מִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכַּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמָא: (ס)

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שתטמא האשה צביאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (נדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הזא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי זון לטמא אלא אם כן הוא אדם (נדה יט:). בנדרתה. כמו ומסגל יגדו (איז יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדרתה. אפילו לא ראתה אלא ראה ראשונה:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכן, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנתרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

<p>25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.</p>	<p>וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אוֹ כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹב טָמְאָתָה כִּי־מִי נִדְתָּה תִּהְיֶה טָמְאָה הִוא:</p>	<p>25 וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אוֹ כִּי־תִזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יְמֵי זֹב טָמְאָתָה כִּי־מִי נִדְתָּה תִּהְיֶה טָמְאָה הִוא:</p>
<p>26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.</p>	<p>כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִזְבָּה כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּה יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כַּטְּמֵאת נִדְתָּה:</p>	<p>26 כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִזְבָּה כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּה יִהְיֶה־לָּהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כַּטְּמֵאת נִדְתָּה:</p>
<p>27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל־דֹּיִקְרֵב בָּהוֹן יִהְיֶה מִסָּאב וַיִּצַּעַע לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחֵי בַמַּיָּא וַיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:</p>	<p>27 וְכָל־הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>28 But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.</p>	<p>וְאִם דְּכִיאת מְדֻבָּה וְתַמְנִי לֵה שִׁבְעָא יוֹמִין וְבָתַר כֵּן תִּדְבִּי:</p>	<p>28 וְאִם־טִהַרְהָ מִזִּזְבָּה וְסִפְרָהּ לֵה שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרַיִם תִּטְהַר:</p>
<p>29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תַּמְינָא תְּמִינָא תִּסֵּב לֵה תָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיחִי יִתְהוֹן לְדַל תִּתְּנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>שְׂצִיעִי וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי תִקַּח־לָהּ שְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהִבִּיאָה אוֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>30 And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כְּהֵנָּא יֵת חַד חֲטָאתָא וְיֵת חַד עֹלָתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא קֳדָם יְיָ מִדֻּב סְאוֹבְתָהּ:</p>	<p>30 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לַפָּנִי יִהְיֶה מִזֹּב טָמְאָתָה:</p>
<p>31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.</p>	<p>וְתַפְרִשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִסְּאוֹבְתֵהוֹן וְלֹא יָמוּתוּן בְּסְאוֹבְתֵהוֹן בְּסְאוֹבֵיהוֹן יֵת מִשְׁכְּנִי דְּבִינֵיהוֹן:</p>	<p>מִפְטִיר וְהִזְרֵתָם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאָתָם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטְמֵאָתָם בְּטְמֵאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:</p>

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם צא עליה צחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זזה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לתחלת נדה, שכל שלשה רגופין שפירא צאחד עשר יום הללו תהא זזה:

(31) והזרתם. אין נזירה אלא פרישה, וכן קזרו אחר (ישע"א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו

- 32 This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;
- וְזֶה חֹק הַיָּדוֹבָא דְּאִרְיָתָא וְדִתְפּוּק מִנִּיהּ שְׂכַבְתָּ זֶרְעָא לְאַסְתָּאבָּא בֵּהּ:
- 33 and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.
- וְהַדְוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּבִי אֶת־זֹבֵוּ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאָה: (פ)

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 143. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 154. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 157.

- XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:
- 2 and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.
- וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר־ אֶל־אַהֲרֹן אַחִידִי וְאֵל־יִבְאֵ בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֵנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:
- 3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.
- בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּכֹרֶת בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לַעֹלָה:
- 4 He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.
- כְּתוּנָא דְּבוּצָא דְּקוֹדֶשׁא יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסֵי־בָד יִהְיוּ עַל־בָּשָׂרוֹ וּבִגְדֵי־בָד יַחְגֹּר וּבִמְצַנְפַּת בָּד יַצְנֵף בְּגִדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרִתֵּץ בְּמַיִם אֶת־בָּשָׂרוֹ וְיִלְבָּשֵׁם:

בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה: (32) זאת תורת הזיב. צעל ראהי אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאח ערב: (33) והזיב את זיבו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה: (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר צן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטחצ, בא אחר ואמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטחצ שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזו יתר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן: (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיד ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם צעל הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.): (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לצית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא צכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעשור לחודש:

<p>5 And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>5 ומאת עדת בני ישראל יקח שני־שעירי עִזִּים לַחֲטָאת ואֶיל אֶחָד לַעֲלֹה: וּמִן כִּנְשָׁתָא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִסֹּב תְּרִין צִפִּירֵי עִזִּי לַחֲטָתָא וְדָכֵר חֵד לַעֲלֹתָא:</p>
<p>6 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>6 וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־פָּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ: וַיִּקְרִיב אֹהֶרֶן יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא דִּילִיָּהּ וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתִיהּ:</p>
<p>7 And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>7 וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַיַּעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַיִּסֹּב יֵת תְּרִין צִפִּירֵין וַיִּקִּים יְתָחוֹן קָדָם יְיָ בְּתַרְע מִשְׁכָּן וְזִמְנָא:</p>
<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>8 וַנִּתֵּן אֹהֶרֶן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לַעֲזָאזֵל: וַיִּתֵּן אֹהֶרֶן עַל תְּרִין צִפִּירֵין עֲדָבִין עֲדָבָא חֵד לְשִׁמָּא דִּי וְעֲדָבָא חֵד לַעֲזָאזֵל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>9 וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חֲטָאתָא: וַיִּקְרִיב אֹהֶרֶן יֵת צִפִּירָא דְּסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשִׁמָּא דִּי וַיַּעֲבֹדֶיהָ חֲטָתָא:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לַעֲזָאזֵל יַעֲמֹד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל הַמִּדְבָּרָה: וַצִּפִּירָא דְּסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לַעֲזָאזֵל יִתְקַם כֹּד חַי קָדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשַׁלַּח יְתִיהָ לַעֲזָאזֵל לְמִדְבָּרָא:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>11 וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת־פָּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ וְכִפֶּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וְשָׁח אֶת־פָּר הַחֲטָאת אֲשֶׁר־לוֹ: וַיִּקְרִיב אֹהֶרֶן יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא דִּילִיָּהּ וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתִיהּ וַיַּכּוּס יֵת תּוֹרָא דְּחֲטָתָא דִּילִיָּהּ:</p>

(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו משמש בזה שיש בזה זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של בוך: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כמרגומו יחת גרישה, יניח בראשו, כמו ותנח בגדו (בראשית לט, טז), וְאֶתְקַתִּיהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לָנָן, ומצדדי לָנָן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לז:).

(6) את פֶּר הַחֲטָאת אשר לו'. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג:): וכפר בעדו ובעד ביתו. מחודה עליו עונותיו ועונות ציחו (שם לו: ת"כ פרשתא ג, ג):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן צ' ידיו צקלפי, ונוטל גורל צימין וחצרו צשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט:): עזאזל. הוא הר עזוקסה, נוק גבוה (ת"כ פרק ג, ח יומא סז:), שנאמר אָרְץ גְּזֵרָה, חתוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סה:):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ומרגומו יפקס כד חי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם ו:): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב והקדוה עליו וגו':

- 12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil. וַיִּסַּב מִלֵּי מִחֲתִיתָא גִּזְמִין דְּאִישָׁא מַעְלֵי מִדְּבָחָא מִן קֳדָם יְיָ וּמִלֵּי חֹפְנֹהֵי קִטְרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגִּזְיָא לְפָרוּכָתָא: יִשְׂרָאֵל
- 13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not. וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אֲשֶׁתָּא קֳדָם יְיָ וַיְחַפֵּי עֲנַן קִטְרֶת יֵת כְּפֹרֶתָא דְּעַל סִדְּוִתָּא וְלֹא יָמוּת: 13
- 14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times. וַיִּסַּב מִדָּמָא דְּתוּרָא וַיִּדִּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אָפִי כְּפֹרֶתָא קְדִימָא וּקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַ זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ: 14
- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover. וַיִּשָּׁחַט אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַהֲבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשָׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָדָם הַפָּר וַהֲזִיחַ אֹתוֹ עַל־הַכְּפֹרֶת וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת: 15
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses. וַיִּכְפֹּר עַל קֹדֶשׁא מְסֻאָּבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּדְּיָהוֹן לְכָל חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: 16

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציחו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צִיחַ אֶהְיֶה וְצִיחוּ אֶת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת וְגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החיצון (יומא מה): מלפני ה'. מלד שלפני הפתח, והוא ז' מערבי (שם): דקה. מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשִׂסְקֶס מִקְנֶה דֶּקֶק (שמות ל, לו), אלא שמה דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שבתוך המחתה: ולא ימות. הא חס לא עשאה כחקה חייב מיתה (יומא נג:).

(14) והזה באצבעו. הזאה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:):

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שזעוה יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מויד צטומאה (שם ג:): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחו משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נז:): השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- 19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.
- 20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.
- 21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.
- 22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.
- 23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.
- 17 וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֶדּוֹ וּבַעֲדָה בֵּיתוֹ וּבַעֲדָה כָּל-קַהֲלֵי יִשְׂרָאֵל:
- 18 וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וּלְקַח מִדָּמַם הַפָּר וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וּנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 19 וַהֲזָה עָלָיו מִן-הַדָּמָם בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיְטַהְרֵהוּ וַיְקַדְּשֵׁהוּ מִטִּמְאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 20 וְכִלְהוּ מִכַּפֵּר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהַקָּרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:
- 21 וְסָמַךְ אֶהְרֹן אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַחֶה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וּנָתַן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד-אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:
- 22 וְנִשָּׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם אֶל-אֶרֶץ גְּזֻרָה וְשָׁלַח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:
- 23 וַיָּבֹא אֶהְרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת-בִּגְדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לְבָשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:
- 17 וְכָל אָנָשׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא בְּמִיעֲלִיָּה לְכַפֵּרָא בַּקֹּדֶשׁ עַד מִפְקִיָּה וּכְפָר עֲלוֹהֵי וְעַל אָנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְעַל כָּל קַהֲלָא דְיִשְׂרָאֵל:
- 18 וַיֵּצֵא לְמִדְבָּחָא דִּקְדָּם יְיָ וּכְפָר עֲלוֹהֵי וְנִסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
- 19 וַיִּדִּי עֲלוֹהֵי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ שֶׁבַע זִמְנִין וַיְקַדְּשֵׁנָּה מִסּוּאָבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 20 וַיִּשְׁיִצֵי מִלְכַּפְרָא עַל קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וּקָרִיב יֵת צִפְרָא חַיָּא:
- 21 וַיִּסְמֹךְ אֶהְרֹן יֵת תַּרְתִּין יְדָוְהֵי עַל רִישׁ צִפְרָא חַיָּא וַיִּנְדִּי עֲלוֹהֵי יֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּת כָּל מַרְדִּיָּהוֹן לְכָל חַטָּאֵיהוֹן וַיִּתֵּן יֵתָהוֹן עַל רִישׁ צִפְרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְזִמִּין לְמַהֲדָה לְמִדְבָּרָא:
- 22 וַיִּטּוֹל צִפְרָא עֲלוֹהֵי יֵת כָּל חוֹבִיָּהוֹן לְאַרְעָה דְלֹא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בַּמִּדְבָּרָא:
- 23 וַיֵּיעוֹל אֶהְרֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיָּה לְקוֹדֶשׁא וַיַּצְנַעְנוּן תַּמָּן:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויטל, לפי שהוא ההזאה על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחזק, ויתחיל מקרן מזרחית צפונית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחזק זה (יומא נז:).

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מזה ז' הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לצא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכן מיום אחמול (יומא סו:).

<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וּרְחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וּלְבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וַיְבַעַד הָעָם:</p>	<p>24 וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וּלְבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וַיְבַעַד הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְיִת תִּרְבִּי חֲטָאוֹתָ יִסִּיק לְמִזְבֵּחַ:</p>	<p>וְיִת תִּרְבִּי חֲטָאוֹת יִסִּיק לְמִזְבֵּחַ: 25 וְיִת תִּרְבִּי חֲטָאוֹת יִסִּיק לְמִזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמּוּבִיל יָת צִפִּירָא לְעִזָּאזֶל יִצְבַּע לְבִישׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא וַיָּבֹא בֶן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>וְהַמְשִׁילָח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאזֶל יִכְבֶּס בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: 26 וְהַמְשִׁילָח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאזֶל יִכְבֶּס בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְיִת תוֹרָא דְחֲטָאָה וְיִת צִפִּירָא דְחֲטָאָה דְאִתְעַל מִדְּמָהוֹן לְכִפְרָא בְּקוּדְשָׁא יִתְפָּקִין לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּקְדִּין בְּנוֹרָא יָת מִשְׁפָּהוֹן וְיִת בִּשְׂרָהוֹן וְיִת אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>וְאֵת פֶּר הַחֲטָאָה וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאָה אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכִפֶּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פִּרְשָׁם: 27 וְאֵת פֶּר הַחֲטָאָה וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאָה אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכִפֶּר בַּקֹּדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פִּרְשָׁם:</p>
<p>28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְדַמּוּקִיד יִתְהוֹן יִצְבַּע לְבִישׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא וַיָּבֹא בֶן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>וְהַשְׂרֹף אֹתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: 28 וְהַשְׂרֹף אֹתָם יִכְבֶּס בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונחנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לז.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולות ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחמה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של בין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימיים וקטרת של מחמה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחמה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של בין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׂרַף אֶת הַשְּׂעִיר צִמְדָּךְ, וְרָחַץ אֶת צִמְדָּךְ צִמְדָּיִם וגו', וַיֵּלֶךְ וַעֲשֶׂה אֶת עֹלֹתוֹ וגו', וְאֵת חֶלֶץ הַסִּטָּאֹת וגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָצֵא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך יצא אֶלֶּהוֹן: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יז):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מַשְׁנֶה מצגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שבאותה טבילה פשט צגדי זהב שעבד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מַשְׁנֶה מצגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם לז.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא הייתה בגג בית הפקדון, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה הייתה בחיל (שם ל) "כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עובד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה קָזָאת יצא אֶלֶּהוֹן וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִאֵת עֶדְתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיטון, דאלו בפנימי כתיב לא תַעֲלוּ עָלָיו קֹטֶרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות ל): (27) אשר הובא את דמם. להיכל לִפְנֵי וּלְפָנִים:

<p>29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְהָיָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>	<p>29 וְהָיָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֶזְרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>אֲרִי בְיוֹמָא הַדִּין יִכָּפֵר עָלֵיכֶם לְדַפָּאָה יִתְכּוֹן מִכָּל חַוְבֵּיכֶם קֳדָם יי' תִּדְבֹּק:</p>	<p>30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עָלֵיכֶם לְטָהָר אַתְּכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְתַעֲנֹוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם קִים עוֹלָם:</p>	<p>31 שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק מ, ד), לפי שנאמר כל הפרשה צהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאסיהו ואילך, שצימיו נגזוה נלוחית של שמן המשחה (יומא נצ): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ד' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

- 2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:
- 2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:
- 3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,
- 3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- 4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.
- 4 וְאֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קֹרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יַחֲשֹׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:
- 5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.
- 5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַהֲבִיֵּאֻם לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:
- 6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.
- 6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת־הַדָּם עַל־מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ לַיהוָה:
- 7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .
- 7 וְלֹא־יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת־זִבְחֵיהֶם לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּהְיֶה־זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:
- 8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,
- 8 וְאֵלֵיהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר אֲשֶׁר־יִגֹּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבַח:

חמישי (שלישי)

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריז קרצו: במחנה. חוץ לעזרה (וזכרים ק:):
- (4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שס):
- (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזנות:
- (7) לשעירים. לשדים, כמו ושעירים ירקדו קס (ישעיה יג, כא):

- 9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.
- 10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.
- 11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.
- 12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.
- 13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.
- 14 For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.
- 9 וְאִל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיֹאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוּיָו׃
- 10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכֹל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הַאֲכָלָת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוּהוּ׃
- 11 כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יִכָּפֵר׃
- 12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם׃
- 13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצְוֶה צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכֹל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהּ בְּעָפָר׃
- 14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמָּה בַּנֶּפֶשׁ הוּא וְאָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תִכָּלּוּ אֲרֵי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמָּה הִיא כָּל דִּיִּכְלִינָהּ יִשְׁתַּיֵּצִי׃

- (8) אשר יעלה עלה. לחייב על המקטיר איזרים צחוף, (עיי' צרא"ס) כשחט צחוף, שאם שחט אחד והעלה חצירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו' חולין כט:):
- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
- (10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונחתני פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:
- (11) כי נפש הבשר. של כל צריה בדם היא תלויה, ולפיכך נחתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד:):
- (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב:): אשר יאכל. פרט לטמאים:
- (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

15	And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.	וְכָל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְשִׂרְפָּה בְּאֶרֶץ וּבְגֵר וּכְבָשׁ בְּגִדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְשָׁמָּה עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר: וְכָל אִנְשׁ דִּיכּוֹל נִבְלָה וְתִבְרָא בִּיבִיבָא וּבְגִיזָא וַיִּצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בַמַּיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וַיִּדְכִּי:	15
16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרוּ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ) וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׁרִיָּה לֹא יִסְחִי וַיִּקְבִּיל חֲוִבִּיהָ:	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאמֹר:	XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ: כְּעֹבְדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתִיבְתוּן בָּהּ לֹא תַעֲבֹדוּן וְכְעֹבְדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְכְנַעַן דְאַנָּא מַעִיל יִתְכוּן לְתַמָּן לֹא תַעֲבֹדוּן וּבְנַמּוּסֵיהוֹן לֹא תִהְיוּן:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ וְלָלַכְתָּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדוּן וַיֵּת קִימֵי תִשְׁרֹן לְהִלָּכָא בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשִׁמְרַתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאֲדָם וְחֵי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס) וְתִשְׁרֹן יֵת קִימֵי וַיֵּת דִּינֵי דְאָם יַעֲבִיד יִתְהוֹן אֲנָשָׁא וַיְחִי בְּהוֹן בְּחֵי עֲלָמָא אֲנָא יְיָ:	5

(15) אשר תאכל נבלה ושרפה. צנצנת עוף טהור דצר הכתוב, שאין לה טומאה אלא צשעה שנבלעת בצית הצליעה, ולמדך כאן שטומאה באכילתה, ואינה מטמאה במגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא צנצנת עוף טמא מטמאה בצית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש במינו טרפה, יא' עוף טמא שאין במינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים במלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרת בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפנינו שסופן לנפק בעריות דימי עזרא, לפיכך צא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גזר עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיצאו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אמר, אלא אלו נמוסות שלהן, דצרים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואקטיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דצרים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דצרים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולצישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוסר, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

שש	אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוֹתָם אֲנִי יְהוָה: (ס)	גִּבֹּר גִּבֹּר לְכָל קְרִיב בְּשָׂרִיהָ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹתָהּ עֲרִיאָהּ אֲנִי:	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.
7	עֲרֹת אָבִיךָ וְעֲרֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהָ: (ס)	עֲרֹת אָבוֹד וְעֲרֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהָ:	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.
8	עֲרֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרֹת אִשְׁתְּ אָבוֹד לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ דָּאָבוֹד הִיא:	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.
9	עֲרֹת אָחוֹתֶךָ בֵּת-אָבִיךָ אוֹ בֵּת-אִמְךָ מוֹלְדֹת בֵּית אוֹ מוֹלְדֹת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרֹתָן: (ס)	עֲרֹת אָחוֹתֶךָ בֵּת אָבוֹד אוֹ בֵּת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבוֹד מִן אִמְךָ אוֹתֶהּ אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבֹּר אַחֲרָן לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהֶן:	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .
10	עֲרֹת בֵּת-בִּנְךָ אוֹ בֵּת-בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹתָן כִּי עֲרֹתֶךָ הֵנָּה: (ס)	עֲרֹת בֵּת בִּרְךָ אוֹ בֵּת בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהֶן אֲדִי עֲרֹתֶךָ אֲנִי:	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.
11	עֲרֹת בֵּת-אִשְׁתְּ אָבִיךָ מוֹלְדֹת אָבִיךָ אָחוֹתֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהָ: (ס)	עֲרֹת בֵּת אִשְׁתְּ אָבוֹד דִּילִידָא מִן אָבוֹד אָחוֹתֶךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרֹתֶיהָ:	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.
12	עֲרֹת אָחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שְׂאֵר אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרֹת אָחוֹת אָבוֹד לֹא תִגְלֶה קְרִיבֵת אָבוֹד הִיא:	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.
13	עֲרֹת אָחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי-שְׂאֵר אִמְךָ הִוא: (ס)	עֲרֹת אָחוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אֲדִי קְרִיבֵת אִמְךָ הִיא:	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.
14	עֲרֹת אָחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דִּדְתָּךְ הִוא: (ס)	עֲרֹת אָחוֹד לֹא תִגְלֶה לְאִתְּתִיהָ לֹא תִקְרַב אִתָּהּ אָחוֹד הִיא:	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.

(5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב זהם (ת"כ שם יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר צעולם הוה, והלא סופו הוה מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (7) ערות אביך. זו אשת אבין (סנהדרין גד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אבין, ונאמר להלן עֲרוֹת אָבִיךָ (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אבך. להציא אמו שאינה אשת אביו: (8) ערות אשת אביך. לרצות לאחר מיתה: (9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממורת או נתינה: (10) ערות בת בנך וגו'. צצמו מאנוסותו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצצמו וצתו מאשתו אנו למדין מערות אשה וצתה שנאמר צהן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצתן, אלא לפי שאין מזהירין מן הדיו למדוע מגזרה שוה, (צמסכת יצמות ג.): (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צת אשת אבין, צראויה לקידושין (יצמות כג.):

- 15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness. עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךָ הוּא לֹא תִגְלֶה בְּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ: עֲרוֹתָהּ: (ס)
- 16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness. עֲרוֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרִית אֶתָּה אָחִיךָ הִיא: עֲרוֹת אָחִיךָ הוּא: (ס)
- 17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness. עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלִי יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת אֶת־בֵּת־בָּתָּהּ וְאֶת־בֵּת־בָּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָהּ הִנֵּה זָמָה הִנֵּה הִיא: עֲרִית אֶתָּה וּבִרְתָּהּ לֹא תִקַּח תִּגְלִי יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ קְרִיבִין אֲנִין עִיצָה חֲסִינִין הִיא:
- 18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime. וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: וְאֶתָּה עִם אֲחֻתָּהּ לֹא תִסָּב לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ: עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:
- 19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness. וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִגְתָּ שְׂמָאָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ: וְלֹא־תִקַּח בְּרִיחוֹק סְאוֹבָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ:
- 20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her. וְאֶל־אִשְׁת־עַמִּיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִבְתְּךָ לְזָרָע לְטִמְאָה־בָּהּ: וּבִאֲתָת חֲבֶרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתְּךָ לְזָרָע לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ:
- 21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD. וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֶעְבְּרָא לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יֵת שְׁמָא דְאֱלֹהֶיךָ אֲנָא יְיָ:
- 22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination. וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הוּא: וְיֵת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכָּב מִשְׁכָּבִי אֶתָּה תוֹעִיבָא הִיא:
- 23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion. וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתְּךָ לְטִמְאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִבֹּל הִיא: וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבְתְּךָ לְאִסְתַּאֲבָא בָּהּ וְאֶתָּה לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלֹט בְּהַ תִּבֹּל הוּא:

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא ציטוט לזכר אישות זה, פירו לא נוסח ופסחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא צתה: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ענת קטאין, שירך יועץ לחטוא:
(18) אל אחותה. שמהן כחמת (קידושין כ:). לצדד. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שם גרסה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא צחיים (יצמות כ:):
(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העזרת האש:

<p>24 Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.</p>	<p>לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֲלֵין אֲדִי בְּכָל אֲלֵין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּמִיא דְּאָנָא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוֹן:</p>	<p>אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אֵלֶּה כִּי בְּכָל-אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם:</p>	<p>24</p>
<p>25 And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.</p>	<p>וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶצָא וְאִסְעֲרִית חֹבֶבֶת עָלֶיהָ וְרוֹקִינִת אֶרֶצָא יֵת יִתְבַּהֲא:</p>	<p>וְתִטְמָא הָאָרֶץ וְאִפְקֵד עֲוֹנָהָ עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת- יִשְׁבֵּיהָ:</p>	<p>25</p>
<p>26 Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—</p>	<p>וְתִטְרוּן אֶתוֹן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבִדוּן מִכָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֵלִין יִצִּיבִיא וְגִיּוּרִיא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:</p>	<p>וּשְׁמֵרְתֶּם אִתְּם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָלַח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:</p>	<p>26</p>
<p>27 for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—</p>	<p>אֲדִי יֵת כָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֵלִין עֲבִדוּ אֲנָשֵׁי אֶרֶצָא דְּקִדְמִיכוֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרֶצָא:</p>	<p>כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אֲנָשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתִטְמָא הָאָרֶץ:</p>	<p>27</p>
<p>28 that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.</p>	<p>וְלֹא תִרוֹקִין אֶרֶצָא יִתְכוֹן בְּסִאֲבִיכוֹן יֵתָּה כְּמָא דְּרוֹקִינִת יֵת עִמָּמִיא דְּקִדְמִיכוֹן:</p>	<p>וְלֹא-תִקִּיא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאָכֶם אִתְּהָ כְּאִשֶּׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:</p>	<p>מפסיר 28</p>
<p>29 For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.</p>	<p>אֲדִי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל תּוֹעִיבֹתָא הָאֵלִין וְיִשְׁתִּיצוּן נַפְשָׁתָא דִּיעֲבִדוּן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:</p>	<p>כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>29</p>
<p>30 Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימָרִי בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד מִנְמוּסִי תּוֹעִיבֹתָא דְּאִתְעֲבִידָא קִדְמִיכוֹן וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן אָנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וּשְׁמֵרְתֶּם אֶת-מִשְׁמֵרֹתַי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מִחֻקֹּת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>	<p>פסוקים 30</p>

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 145. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171.

<p>XIX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>קדשים XIX</p>
---	--	---	----------------------

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי' על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר חזל הוא, לשון צלילה וערבוב, זרע אדם וזרע בהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אחכם. משל לזן מלך שהאכיליהו דבר מאוס שאין עומד צמעי' אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עזירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עזמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צממע (צ"ק לז):

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

- 2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.
- 2 דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.
- 3 יִגְדַּר מִן אָמִית וּמִן אֲבִיהָ תִּהְיוּ דֹחֲלִין וְיַת יוֹמֵי שְׁבִיעַת דִּילִי תִשְׁרֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
- 4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.
- 4 אֶל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאַל-תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֱנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.
- 5 וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֵהוּ:
- 6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.
- 6 בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֹאכַל וּמִמָּחָרֶת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף:
- 7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.
- 7 וְאִם הָאֵכָל יֹאכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הֲנוּל הוּא לֹא יִרְצָה:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרשוים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשה וזה ושללה וגו' (ויקרא כא, ז), אָנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא, א, א) וְלֹא יִסְגְּלוּ וְעָרְוּ אֲנִי ה' מְקַדְשְׁךָ (שם פסוק טו). קְדָשִׁים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אֲשֶׁה וְזֶה וְשִׁלְלָה וגו' (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ ש ג קידושין ל:) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצבצוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמדלתו דבצרים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואביןך חייבים בצבודי (יצמות ה): לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צבוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שס י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוד: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם יָגֵד או קָדְשָׁה וְזֶה קָדְשָׁה וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שיתכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

<p>8 But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִכְלֹי עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי־אֵת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: וַדִּי־כִלְיָהּ חֹבִיָּהּ יִקְבִּיל אֲרִי יָת קוֹדֶשׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>8</p>
<p>9 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.</p>	<p>וּבִקְצֹרְכֶם אֶת־קְצִיר וּבִמְחַצְדְּכֶם יָת חֲצָדָא אֲרַצְכֶם לֹא תַכְלֶה פָּאֵת שְׂדֶךְ לִקְצֹר וְלִקַּט קְצִירָהּ לֹא תִלְקַט: דְּאֲרַעְכוֹן לֹא תִשְׁיִצִי פָתָא דְחֻקְלָהּ לְמַחְצֵד וְלִקְטָא לֹא תִלְקִיט:</p>	<p>9</p>
<p>10 And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲזֹל וּפְרֹט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקַט לְעַנִּי וְלִגְרֹת תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכִרְמֶךָ לֹא תַעֲזֹל וּפְרֹט כִּרְמֶךָ לֹא תִלְקִיט לְעַנִּי וְלִגְיוֹרֵי תַשְׁבּוּק יִתְּהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>10</p>
<p>11 Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תַכְחֲשׂוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ: לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְדּוּבוֹן וְלֹא תִשְׁקְרוּן אִנְשׁ בְּחִבְרִיהָ:</p>	<p>ישראל 11</p>
<p>12 And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וְלֹא־תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וְלֹא תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי וְתַחֲלִיל יָת שְׁמִי דְאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>	<p>12</p>
<p>13 Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.</p>	<p>לֹא־תַעֲשֹׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר: לֹא תַעֲשֹׂק יָת חֲבֵרְךָ וְלֹא תִגְזֹל תִּינוֹס לֹא תִבִּית אֲגָרָא דְאֲגִירָא לְוִתְךָ עַד צַפְרָא:</p>	<p>13</p>

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִצֶּרֶת וְצָרָה וְגו' (ויקרא טז, יח), תהיה ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר לומר וְהִקָּשׁ הִקָּלַת מִמֶּנּוּ עֹנֶה פֶּשַׁע (שם), ממנו ולא מחזירו, יאם הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זכריה טז, ט): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קָלִיפָה (ישע' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צוהר גמור הכתוב מדבר ואינו עונש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעט הכתוב, וזהו צוהר גמור מדבר (זכריה טז, ט), וזמנא כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניח פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעזול. לא תטול עוללות שזהו וְהִנְיָחוּ. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָטָף ולא נָטַף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צבירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוצה מכס אלא נפשות, שנאמר אֵל תִּגְזֹל וְגו', פ' ה' יִרְיֵצִי רִיבִּים וְגו' (משלי כב, כבג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגנוב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגנוב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו,): ולא תבחושו. לפי שנאמר וְקָטַף צֶה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבחושו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שֹׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבחושו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לנחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבעו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשק. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז,): לא תלוי. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שזיאתו משקעה חמה, לפיכך זמן גְּזוּי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תִגְזֹל עֲלֵיו הַשָּׂמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בצא מִזֵּיעָא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך

14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא-תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֹרֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וַיִּירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תְלוּשׁ דָּלָא שְׁמַע וּקְדָם דָּלָא חֵיוֹ לֹא תִשִּׁים תִּקְלָא וּתְדַחַל מֵאֲלֵהָ אָנָּה יי:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא-תַעֲשׂוּ עֹל בְּמִשְׁפָּט לֹא- תִשָּׂא פָנֶי-דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֶי גָּדוֹל בְּצִדֶּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ: לֹא תַעֲבִדוּן שֹׁקֵר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רַבָּא בְּקוֹשְׁטָא תְּדִינִיָּה לְחִבְרֶךָ:	שני (חמישי)
16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא-תֵלֵךְ רִכִּיל בְּעַמִּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמְךָ לֹא תִקּוּם עַל דָּמָא דְחִבְרֶךָ אָנָּה יי:	16
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא-תִשְׁנֵא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְךָ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא: לֹא תִשְׂנִי יֵת אָחוּךְ בְּלִבְךָ אוֹכְחָא תּוֹכַח יֵת חִבְרֶךָ וְלֹא תִקְבִּיל עַל דִּילֵיהּ חוֹבָא:	17
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא-תִקֶּם וְלֹא-תִטַּר אֶת-בְּנֵי עַמְּךָ וְאֶת-בְּנֵי לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה: לֹא תִקּוּם וְלֹא תִטַּר תִּשְׂרָר דְּבָבו לְבָנֵי עַמְךָ וּתְרַחֲמִיהּ לְחִבְרֶךָ כְּנִתְךָ אָנָּה יי:	18

ומן גזוי שכרו כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לזעל הצית עונה, לזקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר בְּעַמְךָ לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחייס אף כל שהוא צחייס, יאם המט שאינו צחייס (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואתה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשטט ולומר לטובה נכוונתי, לפיכך נאמר צו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות בו, נאמר צו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדין המקלקל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר פי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר וְלֹא תִבְזֶה תוֹעֵבָה אֶל בְּיָתְךָ וְהִיָּיתָ חָרָס בְּמִהוּ שֶׁקָּץ תִּשְׁקָצוּ וְהִיָּיתָ חָרָס (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכור דדין ונמא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה בצושתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חזירך לכף זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצית רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בַּסָּתֵר רָעָהוּ (תהלים קא, ה). לָשׁוֹן רָמְיָהּ (שם קכ, ז), לָשׁוֹן מִדְּבָרָה גְּדֻלָּה (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צי"ת בפ"א, וגימל"ל בכ"ף וק"ף, וז"ל בלמ"ד, וז"ל בצד"י, וכן ויִרְגַּל בְּצַדִּיק (שמואל"ז יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסותר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שְׁמִיחָהוּ תמיד בעצירות נקרא רוכל, לשון רוגל. וסרגומו לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין, כמו וַיִּכְלּוּ קוֹרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָאִי (דניאל ג, ח), אֶכְלָה וְהוֹרְגָהוּ קוֹרְגָהוּ בְּמִלְכָּא (ברכות נח), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול ציית המקבל דצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדצריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צייקו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דצרי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, וחיה או לטמים באים עליו (ת"כ פרק ד, סנהדרין עג): אני ד'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו בצדדים (ערכין טז):

<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֵךְ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךְ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדְךָ כְּלָאִים שְׁעִטָּו לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ:</p>	<p>19</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ שִׁכְבַּת־זָרָה וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן לָהּ בְּקִרְתָּהּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:</p>	<p>20</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>	<p>21</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>וְכֹפֵר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>	<p>22</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֵכֹל וְעֵרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת־פְּרִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עָרְלִים לֹא יֵאָכֵל:</p>	<p>שלישי</p>

(18) לֹא תִקּוּם. אִמֵּר לוֹ הַשְׂאִילִנִי מִגִּלְךָ, אִמֵּר לוֹ לֹא, לִמְחַר אִמֵּר לוֹ הַשְׂאִילִנִי קֶרְדוּמֶךָ, אִמֵּר לוֹ אִינִי מִשְׁאִילֶךָ כְּדָרְךָ שֶׁלֹּא הַשְׂאִילִנִי, וְזֶה הוּא נִקְיָמָה. וְאִיזוֹ הִיא נְטִירָה, אִמֵּר לוֹ הַשְׂאִילִנִי קֶרְדוּמֶךָ, אִמֵּר לוֹ לֹא, לִמְחַר אִמֵּר לוֹ הַשְׂאִילִנִי מִגִּלְךָ, אִמֵּר לוֹ הֵן אִינִי כְמוֹתְךָ שֶׁלֹּא הַשְׂאִילִנִי, וְזֶה הוּא נְטִירָה, שְׁנוֹטֵר הַאִיבָה בְּלִבּוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁאִינוֹ נֹקֵם (יוֹמָא כג.): וְאִהְבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךְ. אִמֵּר ר' עֲקִיבָא זֶה כֻּלָּל גְּדוֹל בְּתוֹרָה (ת"כ ש"ס יז):

(19) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. וְאֵלּוּ הֵן בְּהִמָּתֵךְ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים וְגו', חֻקִּים אֵלּוּ גְזֵרוֹת מֶלֶךְ שֶׁאֵין טַעַם לְדַבֵּר: וּבְגֵד כְּלָאִים. לְמָה נֹאמֵר, לְפִי שֶׁנֹּאמַר לֹא תִלְבַּשׁ שְׁעִטָּה וְגַם וּפְשָׁתִים יִתְּדוּ (דְּבָרִים כב, יא), יִכּוֹל לֹא יִלְבַּשׁ גִּיּוֹז כְּמוֹ וְאִינִי פֶשֶׁת, תִּלְמוּד לֹמַר בְּגָד, מִנִּין לְרִבּוֹת הַלְּבָדִים, לְמוֹד לֹמַר שְׁעִטָּה, דָּבָר שֶׁהוּא שׁוֹעַ שְׁוִי וְגוֹז, וְאֹמַר אֲנִי, כּוֹז לִשׁוֹן דָּבָר הַנִּמְלָל וְשׁוֹזֵר זֶה עִם זֶה לְחַבְרוֹ, מִשְׁטִי"ר בִּלְע"ו, כְּמוֹ סוֹזִין לְגֵאזִי דְּאִיתָּ דָּהוֹן (מוֹעֵד קָטָן יז), שֶׁאִינוֹ מִפְרָשִׁין לִשׁוֹן כְּמוֹשׁ, פְּלִיטֶר"א, וְלִשׁוֹן שְׁעִטָּה פִּירֵשׁ מִנְחָם, מִחֲבֵרֶת כְּמוֹ וּפְשָׁתִים:

(20) נִחְרַפֶּת לְאִישׁ. מִיִּעֲדֵת וּמִיִּחְדָּת לְאִישׁ, וְאִינִי יוֹדֵעַ לוֹ דְּמִיּוֹן בְּמִקְרָא. וּבִשְׁפָחָה כְּנַעֲנִית שֶׁחֲזָה שִׁפְחָה וְחֲזָה בַּת חוֹרִין הַמְּאֹרֶסֶת לְעַד עַד עֲזָרָה שְׁמוֹתָהּ בְּשִׁפְחָה הַכְּמוּצָה מִדָּבָר (כְּרִיתוֹת יא.): וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה. פְּדוּיָהּ וְאִינִי פְדוּיָהּ, וְסָתֵם פְּדוּיּוֹן בְּכֶסֶף (ת"כ פֶּרֶק ה, ג גִּיטִין לט.): אוֹ חֲפָשָׁה. בְּשִׁטָּה: בְּקִרְתָּהּ. הִיא לֹקָה וְלֹא הוּא. יֵשׁ עַל בֵּית דִּין לְבַקֵּר אֶת הַדָּבָר שֶׁלֹּא לְחִיּוּבוֹ מִיתָה, כִּי לֹא חֲפָשָׁה, וְאִין קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין גְּמוּרִין. וְרִבּוֹתֵינוּ (כְּרִיתוֹת יא.) לְמַדּוֹ מִכֵּאֵן שֶׁהוּא בְּמִלְקוֹת יֵהֵא בְּקִרְיָא, שֶׁהִדְיָאִים הַמְּלָקִין קוֹרִין עַל הַלֹּקָה, אִם לֹא תִשְׁמַר לְעֲשׂוֹת וְגו' (דְּבָרִים כח, נח), וְהַפְּלָא ה' אֶת מִפְתָּךְ וְגו' (ש"ס נט): כִּי לֹא חֲפָשָׁה. לְפִיכָךְ אֵין חִיּוּב עֲלֶיהָ מִיתָה, שֶׁאֵין קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין, הֵא אִם חֲפָשָׁה, קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין וְחִיּוּב מִיתָה (גִּיטִין מג.):

(22) וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. לְרִבּוֹת אֶת הַמּוֹיֵד כְּשׁוֹגֵג (כְּרִיתוֹת ט.).

24	And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.	וּבִשְנֵה הָרְבִיעֵת יִהְיֶה כָּל-פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לַיהוָה:	וּבִשְתָּא רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל אֲבִיָּה קוֹדֶשׁ תּוֹשַׁבְחֹן קָדָם יְיָ:
25	But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.	וּבִשְנֵה הַחֲמִישִׁתַּת תֹּאכְלוּ אֹת-פְּרִי הַלְּהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	וּבִשְתָּא חֲמִישִׁיתָא תִּיכְלוּן יְת אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכוֹן עַל־לִיתָה אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכֹן:
26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ:	לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲוֹנוּן:
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פְּאֵת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ:	לֹא תִקְפוּן פְּתָא דְרִישְׁכֹּן וְלֹא תִשְׁחִיל יְת פְּתָא דְדִקְנָךְ:
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לִנְפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תַתֵּנוּ בָּכֶם אֲנִי יְהוָה:	וְחַבּוּל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֹן וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּא יְיָ:
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל-תַּחֲלִל לְאֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ זִמָּה:	לֹא תַחֲלִיל יְת בִּרְתְּךָ לְאַשְׁעִיזָתָהּ וְלֹא תַטְעִי אֶרְעָא וְתַתְמְלִי אֶרְעָא שִׁיצַת חֲטָאִין:
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבָּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:	יְת יוֹמֵי שַׁבָּיָא דִּילִי תִשְׁרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהוֹן דִּתְחִלִּין אָנָּא יְיָ:

(23) וערלחתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ח"כ פרשתא ג. ג.), יכול אם הזניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, זהו יסודו (שם ד:)

(24) יהיה כל פרי קדש. כמעשר שני (קידושין נד:), שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזנה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצמחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש בסנהדרין, (סג.). אזכרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזכרה לאוכל מזהמת חולין טרם שתאכל נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין צחולה ובעופות, פתו נפלה מפיו, נצי הפסיקו צדק (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאת (סנהדרין סו:):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה נדעיו לאחריו אלו ולפדחתו (מכות כ:), ונמלא הקף ראשו עגול קציב, שעל אחורי אוזניו עקרי שערו למעלה מנדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבולו, והן חמש, שמים ככל לחי, ולחי למעלה אצל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין זשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כא:). קעקע. לשון והקע אוקם (במדבר כה, ד), והוקענום (שמואל ב-כא, ו), תחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמלאו מחוקין ותחצין בקרקע, פורפו"יינט בלע"ו:

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו:). ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמוסר אחר ולא בארצכם, וכן הוא אומר ויִשְׁמְעוּ קְצִיצֵים וגו' (ירמיה ג, ג):

<p>31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.</p>	<p>אל-תִּפְנֶנּוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדֹעָנִים אל-תִּבְקְשׁוּ וְזָכוּרוּ לָא תִתְבַּעְעוּ לְטִמְאַחַּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה לְאַסְתָּאבָא בְּהוֹן אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם: אַלְהֵיכֶם:</p>	<p>31 אל-תִּפְנֶנּוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדֹעָנִים אל-תִּבְקְשׁוּ וְזָכוּרוּ לָא תִתְבַּעְעוּ לְטִמְאַחַּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה לְאַסְתָּאבָא בְּהוֹן אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם: אַלְהֵיכֶם:</p>
<p>32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>מִן קֶדֶם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תְּקוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מֵאַלְהֵיךְ אָנָּא יי: וְתִדְחַל מֵאַלְהֵיךְ אָנָּא יי:</p>	<p>32 מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְתִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן וִירָאֵת מֵאַלְהֵיךְ אֲנִי יְהוָה: (ס) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם וְתִדְרֹת פְּנֵי זָקֵן וִירָאֵת מֵאַלְהֵיךְ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.</p>	<p>וְאִרִי יִתְגַּיֵּיר עִמָּכֹן גִּיּוֹרָא בְּאַרְעָכֹן לָא תוֹנוּן יִתִּיב: בְּאַרְעָכֹן לָא תוֹנוּן יִתִּיב:</p>	<p>רצעי (שז) 33 וְכִי-גִיּוֹר אֶתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לָא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְכִי-גִיּוֹר אֶתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לָא תוֹנוּ אֹתוֹ:</p>
<p>34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּי צִיבָא מִנְכֹּן יְהִי לְכֹן גִּיּוֹרָא דִּי-תִתְגַּיֵּיר עִמָּכֹן וְתִרְחַם לִיה פּוֹתֵךְ אִרִי דִּי-יִירִין הוֹיִתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם: כִּי צִיבָא מִנְכֹּן יְהִי לְכֹן גִּיּוֹרָא דִּי-תִתְגַּיֵּיר עִמָּכֹן וְתִרְחַם לִיה פּוֹתֵךְ אִרִי דִּי-יִירִין הוֹיִתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם:</p>	<p>34 בְּאַזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֶתְכֶם וְאַהֲבַת לוֹ כְּמוֹךְ כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: בְּאַזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֶתְכֶם וְאַהֲבַת לוֹ כְּמוֹךְ כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאַרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לָא תַעֲבִדוּן שְׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילָתָא: לָא תַעֲבִדוּן שְׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילָתָא:</p>	<p>35 לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׁוּרָה: לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׁוּרָה:</p>
<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנוֹנָא דְּקָשׁוּשׁ מִתְקָלִין דְּקָשׁוּשׁ מִכִּילִין דְּקָשׁוּשׁ וְהִינִין דְּקָשׁוּשׁ יִהְיוּ לְכֹן אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יְתִכֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם: מִזְנוֹנָא דְּקָשׁוּשׁ מִתְקָלִין דְּקָשׁוּשׁ מִכִּילִין דְּקָשׁוּשׁ וְהִינִין דְּקָשׁוּשׁ יִהְיוּ לְכֹן אָנָּא יי אַלְהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יְתִכֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי-צֶדֶק אִפֶּת צֶדֶק וְהֵן צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי-צֶדֶק אִפֶּת צֶדֶק וְהֵן צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדמו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו:). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צממותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו:).

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לבעל אוז וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוז זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכניס ענש חיה ששמה ידוע לתוך פיו והענש מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שאם תעסקו צם אתם מטמאין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לב:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב צמקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר צו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אתה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול צמפוט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר צמדה הרי הוא צמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים צדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צחרצ, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: אפדת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמזרים צין טפה של ככור לטפה שאינה של ככור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו צמלח להונות את הצריות שאין מכירים צהם (צ"מ סא:):

37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאמֹר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ וַיִּגְמְהוּ בְּאֶבֶן:	2
3	I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.	וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזֶּרְעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי:	3
4	And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;	וְאִם הָעָם יִעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזֶּרְעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:	4
5	then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.	וְשָׁמַתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ וְאֵת כָּל־הַזֵּנִים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:	5

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, ד, 7): עם הארץ. עם שצגינו נצרכת הארץ, דבר אחר עם שעתידין לירש את הארץ על ידי מלכות הללו (סס):

(3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו (סס יצ): באיש. ולא צצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצתו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צתו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ו, 1), זרע פסול מנין, ת"ל צתו מזרעו למולך (סס ו. סנהדרין סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבועות לו). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמ שפחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציקורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעצדה צכך (ת"כ סס טו), ואפילו אין זו עבודה (סנהדרין סד):

<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיִּדְעֹנִים לִזְנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּתִּי אֶת-פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>	<p>6 והנפש אשר תפנה אל-האבות ואל-הידענים לזנות אחריהם ונתתי את-פני בנפש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְהִתְקַדְשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>7 והתקדשתם והייתם קדשים כי אני יהוה אלהיכם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְשְׁכֶם:</p>	<p>8 ושמרתם את-חקתי ועשיתם אתם אני יהוה מקדשכם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>כִּי-אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלַל אֶת-אָבִיו וְאֶת-אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמָיו בּוֹ:</p>	<p>9 כי-איש איש אשר יקלל את-אביו ואת-אמו מות יומת אביו ואמו קלל דמיו בו:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת-אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנָּאֵף אֶת-אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת-יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>	<p>10 ואיש אשר ינאף את-אשתו איש אשר ינאף את-אשתו רעהו מות-יומת הנאף והנאפת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֶרְוַת אָבִיו גִּלָּה מוֹת-יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>11 ואיש אשר ישכב את-אשתו אביו ערות אביו גלה מות-יומתו שניהם דמיהם בם:</p>
<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְלַ עֲשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>12 ואיש אשר ישכב את-כלתו מות יומתו שניהם תבל עשו דמיהם בם:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-זָכָר מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>	<p>13 ואיש אשר ישכב את-זכר משכבי אשה תועבה עשו שניהם מות יומתו דמיהם בם:</p>

(7) והתקדשתם. זו פרישות עצודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:). דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו בו, דמיהם צם, ולמדנו מאוב וידענו שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו בראשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שיהרג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:). למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה סתם, אינה אלא חנק:

(12) תבל עשו. גנאי. לישנא אחרינא מזלזלין זרע האז בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשפופרת (ע"י סנהדרין נה:).

14	And if a man take with his wife
also her mother, it is wickedness:
they shall be burnt with fire,
both he and they; that there be
no wickedness among you.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ
וְאֶת־אִמּוֹתָהּ זָמָה הוּא בָּאֵשׁ
יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא־
תִּהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he
shall surely be put to death; and
ye shall slay the beast.	וְגִבּוֹר דִּיּוֹסֵב יֵת אֶתְתָּא וְיֵת
בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל
וְיֵת בְּעִירָא תְקַטְלוּן:	15
16	And if a woman approach unto
any beast, and lie down thereto,
thou shalt kill the woman, and
the beast: they shall surely be put
to death; their blood shall be
upon them.	וְאִתְתָּא דִּתְקַרֵּב לְזוֹת
כָּל בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בֵּיהּ
וְתִקְטָלוּ יֵת אֶתְתָּא וְיֵת
בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוּן
קַטְלָא חֵיבִין:	16
17	And if a man shall take his sister,
his father's daughter, or his
mother's daughter, and see her
nakedness: it is a shameful thing;
and they shall be cut off in the
sight of the children of their
people: he hath uncovered his
sister's nakedness; he shall bear
his iniquity.	וְגִבּוֹר דִּיּוֹסֵב יֵת אֶחָתִיהּ
בֵּת אָבוּהִי אֹד בֵּת אִמִּיהּ
וְיַחְזִי יֵת עֲרֻיתָהּ וְהִיא תַּחְזִי
יֵת עֲרֻיתָהּ קִלְנָא הוּא
וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמֵּיהוֹן
עֲרִית אֶחָתִיהּ גְּלִי חוּבִייהּ
יִקְבִּיל:	17
18	And if a man shall lie with a
woman having her sickness, and
shall uncover her nakedness—he
hath made naked her fountain,
and she hath uncovered the
fountain of her blood—both of
them shall be cut off from among
their people.	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ
דְּזָה וְגִלָּה אֶת־עֲרוּתָהּ אֶת־
מְקַרְתָּהּ הָעֵרָה וְהוּא גִלָּתָהּ
אֶת־מְקוֹר דְּמִיָּהּ וְנִכְרְתוּ
שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:	18
19	And thou shalt not uncover the
nakedness of thy mother's sister,
nor of thy father's sister; for he
hath made naked his near kin;
they shall bear their iniquity.	וְעֲרִית אֶחָת אִמְךָ וְאֶחָת
אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת־
שְׂאֵרוֹ הָעֵרָה עִוְבָם יִשְׂאוּ:	19

(14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה ביהמר ולא נאסרה עליו, אלא נאשה ואמה הכתובין כאן שמהין לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומרר אחתהו, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בבהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך חמור. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחצירו לעצור עצירה. כיצד דבר אהה חומר אצל פאָדזין אַת פֿל האַקמוט (דברים יב, ג), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שבצת תקלה על ידם אמרה תורה השָׁמַת, שֶׁלֶף וְכֵלָה, המטה את חצירו מדרך חיים לדרך מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי קִרְפָּה (בראשית לז, יד), קפידא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצנה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת בציצה לשם דבר, כמו ועוה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא עָ (אסתר ה, ט), וכן אחיה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יבמות נה:) יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

<p>20 And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ אֲחֻבוּהִי עֲרִיתָא דְאַחֻבוּהִי גְלִי חֻבוּהוֹן יִקְבְּלוֹן דְּלֹא יִלְדוּ יִמּוּתוּן:</p>	<p>20 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־דֹּדְתּוֹ עֲרִית דֹּדוֹ גְּלָה חֲטָאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוּ:</p>
<p>21 And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲחֻיו נָדָה הוּא עֲרִית אֲחֻיו גְּלָה עֲרִירִים יְהִיוּ:</p>	<p>21 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲחֻיו נָדָה הוּא עֲרִית אֲחֻיו גְּלָה עֲרִירִים יְהִיוּ:</p>
<p>22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּן יֵת כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יִתְהוֹן וְלֹא תִרְוִקוּן יִתְכוֹן אֲרַעָא דְאַנָּא מֵעִיל יִתְכוֹן לְתַמָּן לְמַתָּב בָּהּ:</p>	<p>22 וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>
<p>23 And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִהְיוּן בְּנִמְוֹסֵי עַמֻּמְיָא דְאַנָּא מִגְלֵי מִן קְדָמִיכוֹן אֲרִי יֵת כָּל אֱלֹוֹן עֲבִדוּ וְרַחֵיק מִימְרֵי יִתְהוֹן:</p>	<p>23 וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מוֹשִׁלְתִּי מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֶה עָשׂוּ וְאָקֵץ בָּם:</p>
<p>24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.</p>	<p>וְאָמַרְתִּי לָכֵן אֶתְּמוּן תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶתְּהָ אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשָׁה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>	<p>24 וְאָמַר לָכֶם אֶתְּמוּן תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶתְּהָ אֲרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשָׁה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:</p>
<p>25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.</p>	<p>וְתִפְרְשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דְכִיָּא לְמִסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מְסֻאָבָא לְדְכִיָּא וְלֹא תִשְׁקִצוּן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְּתִרְחִישׁ אֲרַעָא דְאַפְרִישִׁית לָכֵן לְמִסְאָבָא:</p>	<p>25 וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקִצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:</p>

(19) וערות אחות אמן. שנה הכמוצ בצוהרתן, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אציו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשת אחי אציו לא הוזהר אלא על אשת אחי אציו מן האב:
(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה צל ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כמרגמו צלל וצל, ודומה לו ופנכי הולך ערירי (בראשית טו, ז), יש לו צנים קוצרן, אין לו נים מת צל צנים, לכן שנה מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צשעת עצירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרן צחיו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העראה צה כנדה שהעראה מפורשת צה את מקורה הערה:
(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קלף קלף (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:
(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוצלצין ונכרין

- 26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine. וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאֲבָדֶל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:
- 27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them. וְגֵבֶר אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעָנִי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 147. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

- XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people; וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:
- 2 except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother; אֲלֶהֶן לְקַרְיָבִיהָ דְקָרִיב לִיהָ לְאִמִּיהָ וּלְאָבִיהָ וּלְבָרִיהָ וּלְבָרְתִּיהָ וּלְאֶחָיו:
- 3 and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself. וּלְאֶחָתָהּ הַתּוֹלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:
- 4 He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself. לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ לֹא יִטְמָא בְּרֵבָא בְּעַמִּיהָ לְאֶחָלוּתֶיהָ:
- 5 They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh. לֹא־[כ' יקרחת] [ק' יקרחו] לֹא יִמְרְטוּן מִרֶט בְּרִישָׁהוֹן וּפָתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבֹל:

הס, אלא זין טהורה לך לטמאה זין שנשחט רובו של סימן, שנשחט חזיו, וכמה זין רובו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכדנר וחזיריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קנה צבצר חזיר, אי אפשר ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שצשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הזדלתכם מהם לשמי, פורש מן העזירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אויב וגר. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה צהכרת, ושגגת חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר צהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר צההנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מלוה (ת"כ ש ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):

(3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס): אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מלוה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל צה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב): וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צשאר, צעוד שהיא צתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מלוה, וצאזיה שאר אמרתי, צאותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהונתו:

<p>6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קְדִישִׁין יִהְיוּ קִדְּם אֱלֹהֵהוּן וְלֹא יַחֲלֹנוּ שְׁמֵא דְאֱלֹהֵהוּן אֲרִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוּן אֲנוּן מִקְרִבִּין וִיהוּן קְדִישִׁין:</p>	<p>6 קְדִישִׁים יִהְיוּ לֹא־לֵהֵימָם וְלֹא יַחֲלִילוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ:</p>
<p>7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִתְּתָא מְטַעֵא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְּתָא דְּמַתְרָכָא מִבְּעֵלָה לֹא יִסְבוּן אֲרִי קְדִישׁ הוּא קִדְּם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>7 לֹא יִקְחוּ זֵנָה וְחֻלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קֹדֶשׁ הוּא לֹא־לֵהוּ:</p>
<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְתִקְדָּשְׁתָּהּ אֲרִי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֵי הוּא מִקְרִיב קְדִישׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קְדִישׁ אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֶׁכֶּן:</p>	<p>8 וְקִדְּשְׁתּוּ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיךָ הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יִהְיֶה־לְךָ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבִת גְּבֵר כְּהֵינן אֲרִי תַתְּחַל לְמַטְעֵי מְקַדּוּשַׁת אָבוּהָא הִיא מַתְּחִלָּא בְּנוּרָא תִתְּקַד:</p>	<p>9 וּבִת אִישׁ כְּהֵן כִּי תַחֲלֵל לְזִנוּת אֶת־אָבִיהָ הִיא מַחֲלֵלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְכֹהֵנָּא דִּיתֵרְבָּא מֵאַחֵוּהִי דִּיתֵרְק עַל רִישֵׁיהּ מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְדִיקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהּ לְמַלְבָּשׁ יֵת לְבוּשֵׁיא יֵת רִישֵׁיהּ לֹא יִרְבִּי פִירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לֹא יִבְזֹעַ:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר־יִזְצֹק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל נִפְשַׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאַבּוּהִי וּלְאִמּוּהִי לֹא יִסְתַּאב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל־נִפְשַׁת מֵת לֹא יֵבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא:</p>

(5) לא יקרח קרחה. על מם, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכניהם בגזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צמשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מם, אף כאן על מם (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כו), יכול לקטו צמלקט ודקטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש זו השחמה וזה תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִקְנוּ (שם כח.), יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמיצה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכחצ לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה: (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו): (7) זונה. שנעלבה בעלת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתיני או ממזר (יצמות סא:). חללה. שנולדה מן הפסולים שצכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלוצה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עו:). (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח:). קדוש יהיה לך. נהוג זו קדושה לפחוס ראשון בכל דבר, ולצרך ראשון צסעודה (גיטין נט: ת"כ): (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה צה זיקת צעל, וזנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין גא.), והכל מודים שלא דבר הכחצ בפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וצומה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב:). (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ב, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב:).

<p>neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזְר שְׁמֵן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>12</p>
<p>And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהָיָא אִשָּׁה בְּתוּלָיָהּ יָקָח: וְהָיָא:</p>	<p>ישראל</p>
<p>A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אִלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יָקָח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יָקָח אִשָּׁה:</p>	<p>14</p>
<p>And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>	<p>15</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>	<p>שני</p>
<p>Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.</p>	<p>מִלֵּיל עִם אֶהְרֹן לְמִימַר גִּבֹּר מִבְּנֵי דִדְרִיהוֹן דִּיהִי בֵּיה מוּמָא לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא קוֹרְבָנָא קֳדָם אֱלֹהִים:</p>	<p>17</p>
<p>For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,</p>	<p>אֲרִי כָל גִּבֹּר דִּבְיָה מוּמָא לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ חֲגִיר אוֹ חֲרִים אוֹ סְרִיעַ:</p>	<p>18</p>
<p>or a man that is broken-footed, or broken-handed,</p>	<p>אוֹ גִּבֹּר דִּיחִי בֵּיה תִּבָּר רִגְלָא אוֹ תִּבָּר יָדָא:</p>	<p>19</p>
<p>or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;</p>	<p>אוֹ גִּבִּין אוֹ דּוּקָא אוֹ חֲלִיז בְּעִינֵיהּ אוֹ גִּרְבֵּן אוֹ חֲזוּן אוֹ מְרִיס פְּחֻדִּין:</p>	<p>20</p>

- (11) ועל כל נפש מות. צאהל המות: נפש מות. להצא רביעית דס מן המות שמטמא צאהל (נזיר לט).
 לאביו ולאמו לא ישמא. לא צא אלס להחיר לו מת מניה (שס מו: ת"כ סד:)
 (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ סה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שס פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לנאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל צדק את העבודה, שהחיר לו הכחוצ, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:
 (14) וחללה. שגולה מפסולי כהונה:
 (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
 (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עבד לקס רב (דניאל ה, א).
 (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריצהו גא לפקטק (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע צין שתי העינים, שכוהל שתי עיניו כאחת (צבורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחצירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצרתה (שס מ:):

<p>no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.</p>	<p>כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם כָּל גֹּבֵר דְּבִיָּה מוֹמָא מִזְרַע אַהֲרֹן כֹּהֵן לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא יְת קוֹדְשִׁינָא דִּי מוֹמָא בִּיָּה יְת קוֹדְשִׁן אֱלֹהִיָּה לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא:</p>	<p>כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזְרַע אַהֲרֹן כֹּהֵן לֹא יִגָּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגָּשׁ לְהִקְרִיב:</p>
<p>He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.</p>	<p>קוֹדְשִׁן אֱלֹהִיָּה מְקוֹדְשֵׁי קוֹדְשִׁיָּא וּמִן קוֹדְשִׁיָּא יִיכּוֹל:</p>	<p>לֶחֶם אֱלֹהָיו מְקוֹדְשֵׁי הַקְּדוֹשִׁים וּמִן־הַקְּדוֹשִׁים יֵאָכֵל:</p>
<p>Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>בָּרַם לְפָרוּכְתָּא לֹא יֵיעוֹל וּלְמִדְבַּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוֹמָא בִּיָּה וְלֹא יַחֲלִי יְת מְקֻדְשֵׁי אַרְי אֲנָא יְיָ מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>אֲךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יֵבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגָּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִל אֶת־מְקוֹדְשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וּמִלִּיל מִשָּׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנוּהִי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:</p>
<p>Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנוּהִי וַיִּפְרְשׁוּן מִקְּדוֹשִׁיָּא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִינּוּ יְת שְׁמָא דְּקוֹדְשֵׁי דְּאַנְשִׁין מְקַדְּשִׁין קְדָמִי אֲנָא יְיָ:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְּדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִינּוּ אֶת־שְׁמִי קְדֹשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>

(20) או גבן. שורציל"ש צלע"ז, שגזיני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו צעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח.), כמו הנוטף בדם (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצביל את העין, כגון חוט לזן הנמשך מן הלזן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגום תצלול חיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אורחו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל צמומי הצכור חלזון נחש עינצ (שם): גרב ורלפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ירלפת. היא חזזית המזרית, ולמה נקראת ירלפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. וצמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר וצָבָרָצ וצָבָרָס (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ירלפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצבורות (צבורות מא.). מורוח אשך. לפי התרגום מרים פחדין, שפחדיו מרוססים, שביצים שלו כחומין. פחדין כמו גידי פחדו יִשְׂרָאֵל (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו צו פסול, הא חס עזר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צלע מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה צר המלוואים, אצל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שצד הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיצון. ושניהם הותרו להכתב, ומפורש צמ"כ (ס"י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזד, עזדותו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המזאת הזאת: אל אהרן וגוי ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם יב.).

- 3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.
- 4 What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;
- 5 or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;
- 6 the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.
- 7 And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.
- 8 That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.
- אִמַּר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֵכֶם אֶל־הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:
- גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בַּקֹּדְשִׁיאַ לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִבֹר דְּתַפּוּק מִגִּיָּה שְׂכַבְתָּ זֶרַעַא:
- אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׁרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:
- אִנֹּשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטִמְאַת עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בַּשֶּׁמֶר בַּמָּיִם:
- וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחֲרָי יֹאכַל מִן־הַקֹּדְשִׁים כִּי לֶחֶמוֹ הוּא:
- נִבְלָה וְטֵרֶפֶה לֹא יֹאכַל נְבִילָא וְתִבְרָא לֹא יִכּוֹל לְטִמְאַתָּהּ־בָּהּ אֲנִי יְהוָה: לְאַסְתָּאבָּא בָּהּ אָנָּא יְיָ:

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וינזר מאֲסָרִי (יחזקאל יד, ז), קזר אֲחֹזֵר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים זימני טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, כסם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עצמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה צלשון נגיעה, בכל קדש לא חגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה צו את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש צ"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבוועות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטומאתו עלי'. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של צער עליו, ובטור שאל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בצטילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מנז זה לזד זה, יכרת ממקומו ויחייש במקום אחר, תלמוד לומר לומר אני ה', בכל מקום אני:

(4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:

(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צכעדה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם.

צמת: אשר יטמא לו. צשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע צז, וזה, נדה, ויולדת:

(6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:

(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד: צטרומה, שמותר לאכלה בהערב השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

<p>9 They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וַיִּטְרוּ יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִקְבְּלוּן עָלוּהִי חֹבֶקָא וַיִּמּוּתוּן בֵּיתָא אֲרִי יַחֲלוּנִיהָ אֲנָא יְיָ מְקַדְּשָׁהוּן:</p>	<p>9 וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא־יִשְׁאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל־חִילוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשָׁא תּוֹתְבָא דְכֶהֱנָא נְאֻדָּא לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>10 וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּהֵן וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכִהֵן אֲרִי יִקְנִי נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפִּיהָ הוּא יִכּוֹל בֵּיתָא וַיִּלְיֵד בֵּיתִיהָ אֲנָן יִכְלוּן בִּלְחֻמֶּיהָ:</p>	<p>11 וְכִהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וַיִּלְיֵד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וְכִתְּכֵן כִּי תִהְיֶה אֲרִי תְּהִי לְגִבְרָא חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשָׁא לֹא תִכּוֹל:</p>	<p>12 וְכִתְּכֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר הִיא בְּתָרוּמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וְכִתְּכֵן כִּי תִהְיֶה אֲלֻמְנָה וְגִירוּשָׁה וְזָרָעָא אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעוּרֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>	<p>13 וְכִתְּכֵן כִּי תִהְיֶה אֲלֻמְנָה וְגִירוּשָׁה וְזָרָעָא אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעוּרֶיהָ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זֶר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וְגִבְרָא אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוּ וַיּוֹסִיף חֲמִישִׁיהָ עָלוּהִי וַיִּתֵּן לְכֶהֱנָא יֵת קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וַנִּתֵּן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִלוּ יֵת קוֹדֶשָׁא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>15 וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיהוָה:</p>

- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לשמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה בצית הבליעה, אסור לאכול בקדשים, ונריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרתם. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.):
- (10) לא יאכל קדש. צתומה הכתוב מדצר, שכל הענין דצר זה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצא, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיואל בשש, זה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתומתו (יצמות ע.):
- (11) וכהן כי יקנה נפש. עזר כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת צתומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צציתך וגו' בספרי (קרח יז):
- (12) לאיש זר. ללוי וישראל:
- (13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבח. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה צתומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמותר צתומה, זרות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):
- (14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דצר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים נז:):

- 16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them. וְהִשְׁיֵאוּ אוֹתָם עֲנֹן אֲשֶׁמָּה וַיִּקְבְּלוּן עָלֵיהֶן עֲוִיִּין בְּאֹכְלָם אֶת־קֳדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֹמַר:
- 18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering; דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וּלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה: וְעַם מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן וְעַם בְּנוֹתָי וְעַם כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶן גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַיֹּדְעִים בְּיִשְׂרָאֵל דִּיקְרִיב קוֹרְבָּנִיהָ לְכָל־נִדְרֵיהֶן וּלְכָל־נִדְבוֹתָם דִּיקְרִיבוּן קָדָם יְיָ לַעֲלֹתָ:
- 19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats. לָרְצֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבִקְרָא בְּכֹשֶׁבִים וּבְעִזִּים: לָרְעוּא לְכוֹן שְׁלִים דָּבָר בְּתוֹרִיא בְּאִמְרִיא וּבְעִזִּיא:
- 20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you. כָּל אֲשֶׁר־בּו מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לָרְצוֹן יְהוָה לָכֶם: כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרִיבוּ אֲדִי לֹא לָרְעוּא יְהִי לְכוֹן:
- 21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein. וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֵא־נִדֵּר אֹו לְנִדְבָה בְּבִקְרָא אֹו בְּצֹאן תָּמִים יְהוָה לָרְצוֹן כָּל־מוּם לֹא יְהִיָּה־בּו: וּגִבֹּר אֲדִי יִקְרִיב נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא קָדָם יְיָ לִפְרָשָׁא נִדְרָא אֹו לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִי אֹו בְּעִנָּא שְׁלִים יְהִי לָרְעוּא כָּל מוּם לֹא יְהִי בִיָּה:
- 22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD. עִוֵּר אֹו תְּכִיר אֹו פֶּסִיק אֹו יִבְלָן אֹו גִרְבָּן אֹו חֲזָזוֹן לֹא תִקְרִיבוּן אֵלָיו קָדָם יְיָ וְקוֹרְבָּנָא לֹא תִתְּנוּן מִנְהוֹן עַל מִדְּבָחָא קָדָם יְיָ: עֹרֹת אֹו שְׁבוֹר אֹו־חֲרוּץ אֹו־יִפְלֹת אֹו גִרְב אֹו יִלְפֹת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון זאכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם צמיכלהון צסואצא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש צמורה שמדצרים צאדם עצמו, וכן ציזם מלאה ימי קורו יציא אחו (צמדצו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אחו צציא (דצרים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש צספרי (נשא לצ):

(18) נדריהם. הריעלי: נדבותם. הריזו (מגילה ט).

(19) לרצונכם. הציאו דצר הראוי לרצות אחכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אבל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צחסרון אצר:

(21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:

- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
- 28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.
- וְשׁוֹר וְשֶׁה וְקָלוּט וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה׃
- וּמַעֲוָךְ וּכְתוּת וְנִתּוּק וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ׃
- וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֵלֶּה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֵי לָכֶם׃ (ס)
- וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר לֵאמֹר׃
- שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לִקְרֹבֵן אִשָּׁה לַיהוָה׃
- וְשׁוֹר אוֹ־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד׃
- תּוֹר אוֹ אֹמֵר אוֹ עֵז אָרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹה וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִילָאָה יִתְרַעֲי לִקְרִבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ׃
- וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תִכְסוּן בְּיוֹמָא חָדָד׃

(22) עורת. שם דבר של מום, עורוץ צלשון נקבה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנדק או שנפגם (צכורות לה), וכן שפתו שנדקה או נפגמה (שם לט). יבלת. ורואה צלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרות:

(23) שרוע. אבר גדול מחזירו (צכורות מ). וקלוט. פרוטיו קלוטות: נדבה תעשה אתו. לצדק הצית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו). (24) ומעוך וכתות ונתוק וכרות. צדיים או צגיד: מעוך. ציזי מעוכין ציד: כתות. כתושים יותר ממעוך (צכורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אבל נחויים הם בחוץ הכים, והכים לא נחלש: וכרות. כרותין ככלי ועודן צכים: ומעוך. תרגומו ודקרים, זה לשונו בארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקרים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), דקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו עמאה, לכך נאמר בארצכם, לרצות כל אשר בארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת בין בארץ בין בחוץ (קידושין לו):

(25) ומיד בין נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מום, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן בני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נהגת צמה שצדקות, (תמורה ז). אבל על המזבח שצמסכן לא תקריבו, אבל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. סבוליהן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לה):

(28) אותו ואת בנו. נהג צנקה, שאסור לשחוט האם והבן או הצת, ואינו נהג צכרים, ומותר לשחוט האב והבן

29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה וְאָרִי תִּפְסֹן נִכְסֵת תּוֹדֶתָא קִדְּם יי לְרַעְנָא לְכוֹן תִּפְסֹן:	29	וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה וְאָרִי תִּפְסֹן נִכְסֵת תּוֹדֶתָא קִדְּם יי לְרַעְנָא לְכוֹן תִּפְסֹן:
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־ תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:	30	בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־ תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִשְׁרֹן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה אֲנִי:	31	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִשְׁרֹן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה אֲנִי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שְׁם קֹדְשִׁי וְלֹא תַחֲלֹן יֵת שְׁמִי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	32	וְלֹא תַחֲלִלּוּ אֶת־שְׁם קֹדְשִׁי וְלֹא תַחֲלֹן יֵת שְׁמִי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	33	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֵמֹר:	XXIII	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֵמֹר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי:	2	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי:
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	3	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)

(ת"כ פרק ט, א חולין עח): אתו ואת בנו. אף בנו ואותו צמשמע (חולין פב):

(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהל לרצון לכם, ומהו הרצון:

(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהל שחיתה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם

תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למחשבת פסול שחיתת קדשים

(חולין יג), ואף על פי שפרט צנאכלים לשני ימים, חזר ופרט צנאכלין ליום אחד, שמהל זביחתו על מנת לאכלו בזמנו:

ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהל שחיתה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב ויגשר ויצח

חודת סלמיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המסנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דברי מידין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן

וקדש שמי, יכול זיחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למוט, שכל המוסר

עצמו על מנת הנם, אין עושין לו נם, שכן מצינו צנאכלים מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנם שנאמר והן לא

ידיע לָהוּא לָךְ מִלָּא גו' (דניאל ג, יח), מליל ולא מליל ידיע להוין לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבירים את השנה על

גלויות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

<p>These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.</p>	<p>אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם: אלין מועדי די מועדי די קדש דתערעון יתחון בזמניהון:</p>	<p>4</p>
<p>In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בחדש הראשון בארבעה עשר לחדש בין הערבים פסח ליהוה: בירחא קדמאה בארבעת עשר לירחא בין שמישיא פסחא קדם יי:</p>	<p>5</p>
<p>And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות ליהוה שבעת ימים מצות תאכלו: ובחמישת עשרא יומא לירחא הדין חגא דפטיריא קדם יי שבעא יומין פטירא תיכלון:</p>	<p>6</p>
<p>In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>ביום הראשון מקרא קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבדה לא תעשו: ביומא קדמאה מערע קדיש יהי לכון כל עבדת פולחן לא תעבדון:</p>	<p>7</p>
<p>And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>והקרבתם אשה ליהוה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל-מלאכת עבדה לא תעשו: (פ) ותקרבין קורבנא קדם יי שבעא יומין ביומא שביעאה מערע קדיש כל עבדת פולחן לא תעבדון:</p>	<p>8</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses saying:</p>	<p>וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:</p>	<p>9</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כִּי-תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את-קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם אל-הכֹהֵן: מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי תיעלון לארשא דאנא יהיב לכון ותחצדון ית חצדה ותיתון ית עומר ריש חצדכון לות פהנא:</p>	<p>10</p>
<p>And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>והניף את-העמר לפני יהוה לרצנכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: וירים ית עומר קדם יי לרענא לכון מבחר יומא טבא ירימניה פהנא:</p>	<p>11</p>

- (3) ששת ימים. מה ענין שבת אלל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבחות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבחות:
- (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר דעבור שנה וכאן מדבר בקדוש החדש:
- (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרצן ששמו פסח:
- (6) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים דפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזאים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזוהי של ימים, שמיין"א בלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החסודות לכס עבודה וזכר שיש חסרון כיס בצטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקחני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו':
- (10) ראשית קצירכם. שמהא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימדו דעמר (שמות טז, יח):

- 12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.
- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.
- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.
- 15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;
- 16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.
- 17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.
- וְעִשְׂיֵתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְתָּם אֶת־הָעֹמֶר כִּבְשֵׁי תַמִּים בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹתָ לַיהוָה:
- וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בִּלְוִלָהּ בַּשֶּׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה הֵיחַ נִיחַח וְנִסְכָּה יֵין רְבִיעִית הַהֵיחַ:
- וְלֶחֶם וּקְלִי וּכְרָמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדַרְתֵּיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)
- וּתְמַנּוּן לֶכֶן מִבֶּתֶר יוֹמָא טָבֵא מִיּוֹם אִיתּוֹאִיכּוֹן יֵת עוֹמְרָא דְאַרְמוּתָא שְׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמָן יְהוּיִן:
- עַד מִמְּחֶרֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:
- מִמּוֹשְׁבֵי תֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בִּפְּוֹרִים לַיהוָה:

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזר רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזר טללים רעים (מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת זראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.).

(12) ועשיהם. כבש. חוצה לעומר הוא זא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה הייתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט.):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נהג צמורה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטונו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה.): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעית. כתרמונו שְׁבוּעָא קְצִיעָא: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציוס החמשים תקריבו. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>18</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֶזֶן חַד לְחַטָּאת וּתְרִין אִמְרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנֹכַח קוֹדֶשׁ:</p>	<p>19</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיָּרִים כָּהֵנָּה יְתָהוֹן עַל לֶחֶם אֲרָמָה קָדָם יי עַל תְּרִין אִמְרִין קוֹדֶשׁ יְהוָה לְכַהֵנָּה:</p>	<p>20</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעוּן בְּכָרֶן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְעָה קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן קִיָּם עָלֶם בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>21</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצְדִּיכוֹן יֵת חֲצָדָא דְאַרְעִיכוֹן לֹא תִשְׁצִי פְתָא דְחֲקָלָךְ בְּחֲצָדָךְ וּלְקַטָּא דְחֲצָדָךְ לֹא תִלְקִיט לְעֻנְיִי וּלְגִיּוֹרֵי תִשְׁבּוּק יְתָהוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכוֹן:</p>	<p>22</p>

(17) ממושבבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזרה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא מקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:).

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וז' עשרונים לאיל, ועשרון לכזב, זו היא המנחה. ונסכים, חזי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזב (במדבר טו, ד"ט ט"ז):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:).

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעוין תנופה מחיים (מנחות סז.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמדי יחיד קדשים קלים, הווקל לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם שני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מנאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: חמישי לַאֲמֹר:
- 24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation. וַדַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ: 24 מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר בִּירְחָא שְׁבִיעָא דִּיכְרֹן יִפְבָּא מְעָרַע קֹדֶישׁ:
- 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. כָּל-מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה: (ס) 25 כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבִדוּ וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֹדֶם יְיָ:
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: 26 לַאֲמֹר:
- 27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה: 27 בְּרֵם בַּעֲשָׂרָא לִירְחָא שְׁבִיעָא הַדִּין יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעָרַע קֹדֶישׁ יְהִי לָכֹן וְתַעֲנוּן יֵת נַפְשֵׁיכֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֹדֶם יְיָ:
- 28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God. וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: 28 וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּ בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין אַרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֹן קֹדֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֹן:
- 29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people. כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ: 29 אַרִי כָל אֲנָשׁ דְּלֹא יַתְעֲנִי בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתִּיצִי מֵעַמִּיהָ:
- 30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people. וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֵדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקִּרְבַּ עַמָּהּ: 30 וְכָל אֲנָשׁ דִּי עֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין וְאֲבִיד יֵת אֲנָשׁ הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:
- 31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: 31 כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִדוּ קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכֹן בְּכָל מוֹתְבִיכֹן:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצת מחתיו אילי:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שזמורה מיעוטין, מכפר הוא לשנים ואינו מכפר לשאינס שנים (שזועות יג.):

(30) והאבדת. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדת, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעזור עליו בלאוין הרבה, או להזכיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

- 32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.
- 32 שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֵן וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשַׁע בִּתְשַׁעַת לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם: (פ)
- 33 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- שְׁטִי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:
- 34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.
- 34 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
- 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
- 35 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכְתָּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.
- 36 שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרִיבוּ אֵשָׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֵשָׁה לַיהוָה עֲצֹרָת הוּא כָּל-מְלָאכְתָּ עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;
- 37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אֵשָׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנֹסְכִים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:
- 38 beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.
- 38 מִלִּבְדָּ שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלִּבְדָּ מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדָּ נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדָּ נְדִבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו צכמות נקיה וצחפלה, וצשאר ימים טובים, צמאלל וצמשהה וצכמות נקיה וצחפלה:

(36) עצרת הוא. עצרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, צצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידמכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשוה יש חסרון כיס צדצרי: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקרצו צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עצר יומו צטל קרצנו:

39 Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.	אֲךָ בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:	39 אֲךָ בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:
40 And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.	וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:	40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
41 And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.	וְתִחַגְגֶּן יְתִיה חֲנֹא קָדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשִׁתָּא קָיָם עָלָם לְדִרְיֹכֹן בִּירְחָא שְׁבִיעָא תִּיחַגְגֶּן יְתִיה:	41 וְחַגַּתֶּם אֹתוֹ חֵג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַחֲגֹגוּ אֹתוֹ:
42 Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;	בְּמִטְלֵיָא תִּתְּבוֹן שִׁבְעָא יוֹמִין כָּל יִצְיָבָא בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בְּמִטְלֵיָא:	42 בְּסֻכֹּת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יִשְׁבּוּ בְּסֻכֹּת:
43 that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	בְּדִיל דִּידְעוּן דִּרְיֹכֹן אָרִי בְּמִטְלַת עֲנִי אוֹתִיבִית יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוֹתֵי יְתָהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	43 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
44 And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וּמִלִּיל מֹשֶׁה יְת סִדֵּר מוֹעֲדֵיָא דִּי וְאַלִּיפֹנוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	44 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)
XXIV And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:	שְׂעִי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול מדמה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנזטוו לְעַבֵּר את השנים שאם אין העזור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא זוה יציא זוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עזו ופריו שוה (סוכה לה). הדר. הָדָר באילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (סס): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה חלה אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחזלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. עניי כבוד (סוכה יא):

<p>2 'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.</p>	<p>פְּקִיד ית בני ישראל ויִסְבּוּן לךְ מִשַּׁח זֵיתָא דְּכִיתָא כְּתִישָׁא לְאִנְהָרָא לְאֵדְלָקָא בּוֹצִינָיָא תְּדִירָא:</p>	<p>2 צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כִּתִּית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:</p>
<p>3 Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.</p>	<p>מִבְּרָא לְפָרוּכְתָּא דְּסִדְהוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יִסְדֵּר יְתִיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קֳדָם יי תְּדִירָא קִיָּם עָלָם לְדִרְיָכוֹן:</p>	<p>3 מִחוּץ לַפִּרְכֶּת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מִעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>4 He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.</p>	<p>עַל מְנִרְתָּא דְּכִיתָא יִסְדֵּר ית בּוֹצִינָיָא קֳדָם יי תְּדִירָא:</p>	<p>4 עַל הַמְּנֹרֶה הַטְּהֵלָה יַעֲרֹךְ אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)</p>
<p>5 And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.</p>	<p>וְתִסֵּב סוּלְתָא וְתִיפִי יתָה תִרְתָּא עֶשְׂרֵי גְרִיזֵין תִּרְיִן עֶשְׂרֹנִין תְּהִי הִוָּא גְרִיצָתָא חֲדָא:</p>	<p>5 וְלִקְחַתְּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֻלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:</p>
<p>6 And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.</p>	<p>וְתַשְׁיִי יתָהוֹן תִּרְתִּין סְדָרִין שֵׁית סְדָרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִיתָא קֳדָם יי:</p>	<p>6 וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכֹת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>7 And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְתַתִּין עַל סְדָרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיתָא וְתִהִי לְלֶחִים לְאִדְכָרָא קוֹרְבָנָא קֳדָם יי:</p>	<p>7 וְנָתַתְּ עַל־הַמַּעֲרָכֹת לְבֹנָה זָכָה וְתִיְתָה לְלֶחֶם לְאֻזְכָּרָה אֲשֶׁה לְיְהוָה:</p>
<p>8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרֵנִיה קֳדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִיָּם עָלָם:</p>	<p>8 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:</p>

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מזות הנרות, ופרשת ואתה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יולאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פו.) וצת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדז כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חזרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם (מנחות פט.):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמתהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציזי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

- 9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due. וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ט)
- 10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp. וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:
- 11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan. וַיִּקְבּוּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:
- 12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD. וַיִּנְיִחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לְפָרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)
- 13 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
- 14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him. הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסָמְכוּ כָל־הַשֹּׁמְעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן המצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זוננת של תשעה ימים, צחמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מציד דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתה לצית חצקם (צמדצר צ, צ) כחיצ, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנחגיגיר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתרומו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שצחן של ישראל שפרסמה הכחצו לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דהוה פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדדים, שואלת בשלום הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיולא צו אהליאצ צן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:): שנאמר מפלגיה מות יומת (שמות שם יד), אבל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר פי לא פריש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אבל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

(14) השמעיים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו

15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֹל אֱלֹהֵיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:	15
16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת וְרָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבו־שֵׁם יוּמָת:	16
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:	17
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּנְפֹשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:	18
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:	19
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שָׁבֵר תַּחַת שָׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִגְתֵּן בּוֹ:	20
21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בַּהֶמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כְּגֹר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	22

נענשים צמיחתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוהו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכינו: ונקב. לשון קללה, כמו מָה אָקֵב (צמדצר כג, ת. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן יגתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד). שאינו נתינת מוס ממס, אלא תשלומי ממון שמיין אותו כעבד, לכך כתוב צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר צהורג צהמה, וכאן דבר צעושה צה צחורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו צחורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמכה שפטור, ומה צמהה צחצלה, שאם אין צחלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה צחורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	קכד פסוקים
XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:	זהר
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּשְׁבַתָּהּ הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:	2
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:	שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וּשְׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:	3
4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׂדֵתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:	וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׂדֵתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:	לוי
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֶת סִפִּיחַ קִצְירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׂבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	אֶת סִפִּיחַ קִצְירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיָרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׂבַתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	5
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְתוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	6

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בת"כ (פרשתא, א, ח). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

(2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין ומורותיה, ותרגומו לָא תִקְסַח, דיומה לו קולצים קסוחים (ישעיה לג, יז), שְׂדֶכָה צֶאֱשׁ קְסוּקָה (תהלים פ, יז):

(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעוה, והיא צמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תבצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוטר, אלא מן המופקר:

<p>7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבִהֶמְתֶּךָ וּלְחִיתָהּ אֲשֶׁר בְּאֶרֶצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֵכָל: (ס)</p>	<p>7 וּלְבִהֶמְתֶּךָ וּלְחִיתָהּ אֲשֶׁר בְּאֶרֶצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֵכָל: (ס)</p>
<p>8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וְחִמְנִי לְךָ שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִי לְךָ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמַטִּין דְּשָׁנִין אַרְבַּעִין וּתְשַׁע שָׁנִין:</p>	<p>ישראל וְסַפַּרְתָּ לְךָ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת פַּעַמִּים וַהֲיוּ לְךָ יְמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>
<p>9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:</p>	<p>9 וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:</p>
<p>10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְהִקְדַּשְׁנוּ יְת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרֹון חִירוּתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לְכוֹן וְתִתְּנוּבוֹן גְּבֵר לְאַחְסֻנִּיתָהּ וּגְבֵר לְיִרְעִיתָהּ תִּתְּנוּבוֹן:</p>	<p>10 וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁבוּ:</p>
<p>11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יוֹבִילָא הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין תְּהִי לְכוֹן לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִחַצְדּוּן יֵת כְּתִהָא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שִׁבְקָהָא:</p>	<p>11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סִפְיָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-גִּזְרֶיהָ:</p>

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתים עליך לא באכילה ולא צהנאה אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כעצל הצית אלא הכל יהיו שוים צה אחת ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן העצבות אחת אוכל, ואי אחת אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר ואכלו ואָגְיֵי עֲמֶךָ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי צעלים ועצדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שס ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שס ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, צהמה לא כל שכן, שמונוחיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש צהמה לחיה, כל זמן שהיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הצית, קָלָה לחיה מן השדה קָלָה לבהמתך מן הצית (ת"כ. שס ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שצב שנים רחופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שצב שנים שצב פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון ויעצרו קול צִמְצֻמָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אם כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שצת בכל ארצם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שצת בכל ארצם, אלא צצית דין בלצד (ת"כ שס ה):

(10) וקדשם. (ת"כ פרק ז, א) צכניסמה מקדשין אותה צצית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא קָלוּ לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדוייר צי דיירא וכו' (ראש השנה טו), שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צנקצצת סה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחותו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשבו. לרצות את הנרצע (קידושין טו):

- 12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field. **כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה אֲרֵי יוֹבִילָא הִיא קוֹדֶשָׁא לְכֶם מִן־הַשְּׂדֶה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ:**
- 13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession. **בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשָׁתָא דְיֻבְלָא הָדָא תִּתּוּבוּן גְּבֵר לְאֲחֻסְנִיתִיה:**
- 14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another. **וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְהוּ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְהוּ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו: וְאֲרֵי תִזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָה אוֹ תִזְבֹּן מִיַּד חִבְרָה לָא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת אֲחִיהִי:**
- 15 According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee. **בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְהוּ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּרֶֽלָהּ: בְּמִנְיַן שָׁנָא בִּתְר יוֹבִילָא תִזְבֹּן מִן חִבְרָה בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַלְלָתָא יִזְבִּין לָהּ:**
- 16 According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee. **לְפִי רַב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאָת הוּא מִכָּר לָהּ: לְפֹם סְגִיּוֹת שָׁנָא תִסְגֶּי זְבִינֹהִי וּלְפֹם זְעִירוֹת שָׁנָא תִזְעֵר זְבִינֹהִי אֲרֵי מִנְיַן עַלְלָתָא הוּא מִזְבִּין לָהּ:**
- 17 And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God. **וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת חִבְרִיה וְיִירָאת מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:**

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל דור אהה מן המופקדים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיובל, נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יזבל: (12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, זהויתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אהה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אהה צריך לזער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיובל: (13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרבות, המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו בזיובל: (14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשעו. ועוד יש דרשה, מניין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשת ג, ד ז"מ נח:): (15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותבואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה בדמים יקרים, הרי נחמנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תבואות הרבה, הרי נחמנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תבואות ימכר לך, לפי מנין שני התבואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תבואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תבואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים: (16) תרבה מקנתו. תמכרה בזיקר: תמעיט מקנתו. תמעיט בדמיה: (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקינט איש את חצירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר

18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיֵּשְׁבֻתְכֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח׃	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתַנָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשֹׂבְעַ וַיֵּשְׁבֻתְכֶם לְבִטָּח עָלֶיהָ׃	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: ‘What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase’;	וְכִי תֹאמְרוּ מָה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ׃	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשָׂתְ אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יוֹשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹּאכְלוּ יוֹשֵׁן׃	22
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְמַת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי׃	23
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ׃	24

ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה צלצור, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁעָעוֹן שְׁמִטָּה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאמֵר אֲזַי תִּפְרָדָה הָרָחֵץ אֶת שְׁבֻתָּיָהּ, וְהִרְלָת אֶת שְׁבֻתָּיָהּ (ויקרא כו, לד שבת לג), וְשִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גְּלוּת צִבֵּל כְּנֹגֶד שִׁבְעִים שְׁמִטּוֹת צִבְטֵלוּ הָיוּ:

(19) ונתנה הארץ וגר וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלומי: ואכלתם לשבע. אף צמח המעים תהא זו צרכה:

(20) ולא נאסר. אל הציט: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מחליהם (פסחים נא:).

(21) לשלש השנים. למקצת השנים מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן;

(22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עם בוא תבואתה של שמינית למוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה בגרות, ובתשרי הוא עם האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמיטה השביעית, שהן בטלין מעבודת קרקע שתי שנים רגילות והיוכל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לבעלים ציוצול, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ ס"ח): לצמתת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי ל' הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך זה (ס"ס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות צחים, ועבד עברי (שם ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו ראשי לגאולה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין

- 25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.
- 26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;
- 27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.
- 28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.
- 29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.
- כִּי־יִמָּוֶד אֶחָיֶךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ תִקְרָב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמְכַּר אֶחָיו:
- וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהָשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ:
- וַחֲשַׁב אֶת־שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַתְּעֹדֶף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:
- וְאִם לֹא־מָצָאָה יָדוֹ דֵּי הַשִּׁיב לֹא וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד הַתִּקְנָה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בַּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: (ס)
- וְאִישׁ כִּי־יִמָּכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חֹמָה וְהָיְתָה גֹּאֲלָתוֹ עַד־תֵּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גֹּאֲלָתוֹ:
- אֲרִי וְתִמְסַפֵּן אֶחָיֶךָ וַיִּזְבִּין מֵאֲחֻסָּנְתִּיהָ וַיֵּיתִי פְּרִיקֶיהָ דִּקְרִיב לִיהָ וַיִּפְרוֹק יָת זְבִינֵי אֶחָיוֹהִי:
- וּגְבֵר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לִיהָ פְּרִיק וְתִדְבִּיק יָדֶיהָ וַיִּשְׁכַּח כְּמִסַּת פּוֹרְקָנִיהָ:
- וַיַּחֲשִׁיב יָת שְׁנֵי זְבִינֹהִי וַיִּתֵּיב יָת מוֹתָרָא לְגֵבֵר דְּזִבִּין לִיהָ וַיִּתּוּב לְאֲחֻסָּנְתִּיהָ:
- וְאִם לֹא אֲשַׁפְּחַת יָדֶיהָ כְּמִסַּת דִּיתֵיב לִיהָ וַיְהִי זְבִינֹהִי בְּיַד דְּזִבֵּן יָתִיהָ עַד שְׁתָּא דִּי־בִילָא וַיִּפּוֹק בְּיוֹבִילָא וַיִּתּוּב לְאֲחֻסָּנְתִּיהָ:
- וּגְבֵר אֲרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וַיְהִי פּוֹרְקָנִיהָ עַד מְשָׁלֵם שְׁתָּא דְּזִבִּינֹהִי עֵדֶן בְּעֵדֶן יִהְיֶה פּוֹרְקָנִיהָ:

רביעי

26

27

28

חמישי
(שלישי)

הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוכל, כך וכך, ובכמה מכרתי לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה בזיול, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היוכל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוכל משמט בחלתו (ת"כ שם ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית צמח עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיוכל לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש בזה שהוא חלוק, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלמה קרויים ימים, וכן תשע העשרה אֶשְׁנו יָמִים (בראשית כד, נה):

- 30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee. **וְאִם לֹא יִגְאָל עַד־מְלֶאֶת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־לֹא [ק'] לֹן חֲמֵה לְצִמִּיתָת לַקָּנָה אֹתוֹ לְדֶרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:**
- 31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee. **וּבֵתֵי הַחֲצִצִּיּוֹת אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמֵה סָבִיב עַל־שָׂדֶה הָאָרֶץ יִחָשֵׁב גְּאֻלָּהּ תִּהְיֶה־לּוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:**
- 32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption. **וְעָרֵי הַלְוִיִּם בֵּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לַלְוִיִּם:**
- 33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel. **וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בָּיִת וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בֵּתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:**
- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession. **וּשְׂדֵה מִגְרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזָּת עוֹלָם הֵוא לָהֶם: (ס)**

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד ככחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינו, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכחוז לה, אלא מתוך שצריך לכחוז לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנתו לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצצרים. כתרומתו פקדא, עיירות פחוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הקצרים וספריהם (יהושע יג, כח), צפריהם וצפריהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציוצל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, צ ערכין לג): וציוצל יצא. בחנם:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם צאלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא ציוצל. אותו ממכר של בית, או של עיר, ויש צו ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוז אלא צלוקת ישראל שקנה בית בערי הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציוצל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקד גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה

- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee. וְכִי־יִמּוּךְ אֶחָיִךְ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻזְקָתוֹ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב יְחִי עִמָּךְ: וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיִךְ וּתְמֻנָתוֹ בֵּית יָדוֹר וַיְתוֹתֵב וַיִּיחִי עִמָּךְ:
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee. אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נִשְׁךְ וְתַרְבִּית וִירָאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ וַיְחִי אֶחָיִךְ עִמָּךְ: לֹא תִסֵּב מִנִּיהַ חֵיבּוּלָיָא וּרְבִיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ וַיִּיחִי אֶחָיִךְ עִמָּךְ:
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase. אֶת־כֶּסֶףךָ לֹא־תִתֵּן לֹו בְנִשְׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶךָ: יֵת כֶּסֶףךָ לֹא תִתִּין לֵיהַ בְּחֵיבּוּלָיָא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתִּין מִיִּכְלֶךָ:
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: (ס)
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant. וְכִי־יִמּוּךְ אֶחָיִךְ עִמָּךְ וַנִּמְכַּר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדָת עֶבֶד: וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיִךְ עִמָּךְ וַיִּנְדְּבֵן לָךְ לֹא תַפְלֹחַ בֵּיתוֹ פוֹלְחַן עֲבָדִין:
- 40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee. כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כַּאֲגִירָא כְּתוֹתְבָא יְהִי עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:
- 41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return. וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיִּפְּקֵם מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמָּיה וַיָּתוּב לְיִרְעִיתִיהָ וַיֵּלְאָחֶסֶת אֲבֹתָהּ וְיָתוּב:

יוצאה לכהנים ציונל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כו, כ), אצל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקוהו משעת מותם היד. למה זה דומה, למשאו של העמור, עודהו על העמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אינ מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שווינהו רבנן, ולעצור עליו שני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומשחבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי בין צור לשאינו צור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. שכן שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צאריך ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבדות אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחוצות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

(40) כשכיר כחושב. עבודה קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציאו:

<p>42 For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.</p>	<p>כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶרֶץ עֲבָדֵי אֲנִי וְאֶפִּיקֵת אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֵת עֶבֶד:</p>	<p>42 כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶרֶץ עֲבָדֵי אֲנִי וְאֶפִּיקֵת אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֵת עֶבֶד:</p>
<p>43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.</p>	<p>לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ:</p>	<p>43 לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ:</p>
<p>44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מִן עַמֵּי־אֲרָצוֹת דְּבַסְחָרָנִיכּוֹן מִגֹּהוֹן תִּקְנֶנּוּ עֲבָדִין וְאִמָּהֶן:</p>	<p>44 וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מִן עַמֵּי־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>
<p>45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחֲזָה:</p>	<p>45 וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחֲזָה:</p>
<p>46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻחֲזָה לְעַלְמָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)</p>	<p>46 וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻחֲזָה לְעַלְמָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחֵיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)</p>
<p>47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עֶרְל וְתוֹתֵב עֶמֶד וַיִּחַמְסֶכֶן אֲחִיד עִמֻּיָּה וַיִּזְדָּבֶן לְעֶרְל תוֹתֵב דְּעֶמֶד אוֹ לְאֶדְמַאי מִזֶּרְעֵית גֵּיזְרָא:</p>	<p>סְצִיעִי וְכִי תִשְׁיֵג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עֶמֶד וַיִּמָּד אֲחִיד עִמּוֹ וַנִּמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עֶמֶד אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>

- (41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אס הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב בזמנות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב.). ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו. ואין לזלזלו בכך (מכות יג.). אחזת. חזקת:
- (42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאל יש עזד למכור, ולא יעמידנו על אפן הלוקח:
- (43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קסם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עלך תחת הגפן, עד שאבוא, שאל תאמר אין מכיר בדבר אס לזורך אס לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור לזכ, לכן נאמר ויראת:
- (44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אס תאמר אס כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה כל קסמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצחוק גזול ארצכם, שהרי זה אמרתי, לא תחיה כל נשמה:
- (45) וגם מבני התושבים. שאלו מסביבותיכם לישא נשים צאצאם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אמה מותר לקנותו בעד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:
- (46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא בעמו ומלך צמשרתי שלא לרדות צפרך:
- (47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו עלל תושב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר

- 48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;
אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֵנּוּ:
בְּתֵר דְּאַזְדָּבֵן פּוֹרְקָנָא יְהִי לֵיהּ חֵד מֵאֶחָוֵהִי יִפְרָקְנֵיהּ:
- 49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.
אֹדְדֹו אֹדְדֹו בֶן-דָּדֹו יִגְאָלֵנּוּ אֹדְדֹו אוֹ מִשְׁפָּחָתֹו מִשְׁפָּחָתֹו אֹדְדֹו יִגְאָלֵנּוּ אוֹ-הַשִּׁנְיָה יָדֹו וְנִגְאָל:
אֹדְדֹו אוֹ אֶחָבֹוהִי אוֹ בֶר אֶחָבֹוהִי יִפְרָקְנֵיהּ אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרֵיהּ מִזֶּדְעִיתֵיהּ יִפְרָקְנֵיהּ אוֹ דִתְדָבִיק יְדֵיהּ וְיִתְפָּרִיק:
- 50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.
וְחָשַׁב עִם-קֹנָהוּ מִשְׁנַת הַמִּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:
וְיַחְשִׁיב עִם זִבְנֵיהּ מִשְׁתָּא דְאַזְדָּבֵן לֵיהּ עַד שְׁתָּא דִּיזְבִּילָא וְיִהִי כֶסֶף זִבְנֹוהִי בַּמִּנָּן שְׁנֵינָא כִּימֵי אֲגִירָא יְהִי עִמִּיהּ:
- 51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.
אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לִפְיָהֶן יָשִׁיב וְגֹאֲלָתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ:
אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשֵׁנֵינָא לְפִימָהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנֵיהּ מִכֶּסֶף זִבְנֹוהִי:
- 52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.
וְאִם-מְעַט נִשְׁאַר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וְחָשַׁב-לֹא כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת-גֹּאֲלָתוֹ:
וְאִם זְעִיר אֲשַׁתָּאר בְּשֵׁנֵינָא עַד שְׁתָּא דִּיזְבִּילָא וְיַחְשִׁיב לֵיהּ כְּפֹום שְׁנֹוהִי יִתִּיב יֵת פּוֹרְקָנֵיהּ:
- 53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.
כְּשָׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ:
כְּאִגִּיר שְׁנָא בְּשָׁנָא יְהִי עִמִּיהּ לֹא יִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:
- 54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.
וְאִם-לֹא יִגְאָל בְּאֵלֶּה וְיִצֵּא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ:
וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק בְּאֵלֵין וְיִפְזֹק בְּשְׁתָּא דִּיזְבִּילָא הוּא וּבָנָוֵהִי עִמִּיהּ:

ותושב עמך. מיגרס לו שיעשיר, דבוקו עמך: ומך אחיך עמו. מיגרס לו שימוך, דבוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אליילים עזמה (שם כ. ב"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עעים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחם סְיָטָמַע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עזמו לא קנאו אלא לעבדו עד היוכל, שהרי ציובל ילא, כמו שנאמר למטה, וינא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל, ונכרי שחט ידך הכחז מדבר, ואף על פי כן לא חצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (ב"ק קיג.), אלא כשבא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היוכל וקנאו בעשרים מנה, נמא שקה הנכרי עבדות שנה במנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוכל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב בזמנות בניו (קידושין כב.))

55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא־תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא־תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁפָּת לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	יֵת יוֹמֵי שַׁבָּת דִּילִי תִשְׁרֹן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִחוּן דְּחִלִין אֲנִי יְיָ:	נז פסוקים
The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 149.			
3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם בְּקִימֵי תִּהְיוּ וְיֵת פְּקוּדֵי תִּשְׁרֹן וְתַעֲבְדוּן יְהוָה:	נחמתי
4	then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.	וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעֵתָם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבֻלָּהָ וְעֵץ הַשָּׁדֶה יִתֵּן פְּרִיָּו:	4
5	And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.	וְהַשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־ בְּצִיר וּבְצִיר יִשָּׁג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לֶחֶמְכֶם לְשָׂבַע וְיִשְׁכַּבְתֶּם לְבֶטֶח בְּאֶרְצְכֶם:	5

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עובד עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בחלה הזיהר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחותו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לוח צרית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשִׁפְתִי כְפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע בזרפת אצנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחאה בפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב:).

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שיהיו עמלים בתורה: ואת מצותי תשמרו. הוו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּם אֶת־הַתּוֹרָה וְשִׁמְרָתָם לַעֲשֹׂתָם:

(4) בעתם. צעדה שאין דרך בני אדם ללכת, כגון (צילי רביעית. רש"י ישן) צילי שבתות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שם ו):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרוצה, ואם עסוקים בו עד הציר, ובציר תעסקו עד שעת

<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה וְאֶבְטִיל חַיְתָּא בַּשָּׂתָא מִן אֶרֶץ וּדְקַטְלִין בְּחֶרֶב לֹא יֵעָדֹן בְּאַרְעֲכֶם:</p>	<p>שני וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְצְךָ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מִחְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה וְאֶבְטִיל חַיְתָּא בַּשָּׂתָא מִן אֶרֶץ וּדְקַטְלִין בְּחֶרֶב לֹא יֵעָדֹן בְּאַרְעֲכֶם:</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְיִרְדְּפוּ אֹתֵיכֶם וְנִפְּלוּ וְיִפְּלוּן קְדָמִיכֶם לְחֶרֶב:</p>	<p>7 וְיִרְדְּפוּ אֹתֵיכֶם וְנִפְּלוּ לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְיִרְדְּפוּ מֵכֹחַ חֲמִשָּׁה לְמֵאָה וּמֵאָה מֵכֹחַ לְרִבּוֹתָא יַעֲרְקוּן וְיִפְּלוּן בְּעַלְי דְּבִיכֶם קְדָמִיכֶם לְחֶרֶב:</p>	<p>8 וְיִרְדְּפוּ מֵכֶם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מֵכֶם רִבְבָה יִרְדְּפוּ וְנִפְּלוּ אִיבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וְאֶתְפְּנִי בְּמִימְרֵי לְאִיטְבָא לְכֹון וְאֶפְשֵׁי יִתְכֹון וְאֶסְגִּי יִתְכֹון וְאֶסְמִי יִתְקַיֵּם עִמָּכֶם:</p>	<p>9 וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיַמְתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>
<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְיִתְכַלִּין עֲתִיקָא דְעִתִּיק וְעֲתִיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תִּפְנוּן:</p>	<p>שלישי (חמישי) וְאֶכְלִיתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וְיֶשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאוּ:</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֶם וְלֹא יִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכֹון:</p>	<p>11 וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתצרך צמעיו (שס ז):

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונחמי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):

(7) לפניכם לחרב. איש בחור רעהו (שס):

(8) וירדפו מכם. מן החלשים שצדק, ולא מן הגזורים שצדק (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י בפרשת בראשית, לא היה צריך להחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישובם, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא בת"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. צקומה וקופה (שס): והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא בצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַתִּי אֶת בְּרִיתִי יִשְׂרָאֵל וְאֶת בְּרִית יְהוּדָה וְצִרְתִּי טָדָשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא בצרית וגו' (ת"כ שס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שס פרק ג, א צ"צ זא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאזורות מלאות ישן, וצריכים אתם לפנות האזורות למקום אחר, לתת החדש למוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צדק. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי שם נגעל מגן גבורים (שמואל ב-א, כא), לא קבל המשיחה, שמושיח מגן של עור צָקֵלָז מצוּשָׁל כדי

- 12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people. וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי לְעָם:
- 13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית לֶהֱם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)
- 14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments; וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:
- 15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant; וְאִם-בְּחֻקֹּתַי תִּמָּאֲסוּ וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:
- 16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it. אֲף־אֲנִי אַעֲשֶׂה-זֹאת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשַּׁחֲתָה וְאֶת-הַקְדַּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעַתֶּם לְרִיק וְזָרְעְכֶם וְאָכְלוּהוּ אֹיְבֵיכֶם:

להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוצ העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאתי יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מטה. כמין יחד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תזא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כו, ז), קבילי"א צלע"ז: קוממויות. בקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בצורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בצורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד ג' צ' ל' פ' ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום רעים וחסידים לה' מ'אד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרשתא ז, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שצד עבירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצוית עליכם: שחפת. חולי שמשקף את הצער, אפולי"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומזעירו, כמו כי

- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you. וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתַּתֶּם וְאִין־רָדַף אֶתְכֶם:
- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins. וְאִם־עַד־אַלְהָה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:
- 19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass. וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גִּבּוֹרְךָ וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ:
- 20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit. וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יֵתֶן פְּרִיָּהּ:
- וְאֶתִּין רוּגְזִי בְכֶם וְתִתְּבֹרוֹן קֶדֶם בְּעַלִּי דְּבִיכֶם וְיִרְדּוֹן בְּכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְתַעֲרְקוֹן וְלִית דְּרָדִיף יִתְּבֹן:
- וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרִי וְאוֹסִיף לְמַרְדִּי יִתְּבֹן שִׁבְעַ עַל חַוְבִּיכֶם:
- וְאֶתְּבַר יֵת יְקָר תִּקְפְּכוֹן וְאֶתִּין יֵת שְׁמַיָּא דְּעֻלְיִכוֹן תְּקִיפִין כְּבַרְזֶל מְלֹאחַתָּא מִטְּרָא וְאַרְעָא דְּתַחוּתִיכֶם חֲסִינָא כְּנֹחָשׁ מְלִמְעַבַּד פִּירִין:
- וְיִסּוּף לְרִיקְנוּ חִילְכוֹן וְלֹא תִתִּין אֲרַעְכוֹן יֵת עַל־לִתָּהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יֵתִין אֲבִיָּהּ:

אֶשׁ קִדְקֵה גְּאֻפִּי (דְּצֵרִים לז, כז): מְכַלּוֹת עֵינִים וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ. הָעֵינִים נֹפֶט וּכְלוֹת לְרֹאשׁ שְׂנֵקֶל וְיִקְרָא, וְסוּף שֶׁלֹא יִרְפָּא, וְיִדְאֻזּוּ הַנֶּפֶשׁוֹת שֶׁל מִשְׁפַּחְתּוֹ צְמוּתוֹ. כָּל תַּחֲוָה שְׂאִינָה צָהָה וְתוֹחַלַת מִמוּשָׁכָה, קְרוּיָה כְּלוּין עֵינִים: וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק. תּוֹרַעְתּוֹ וְלֹא תִצְמַח, וְאִם תִּצְמַח, וְאִכְלוּהוּ אוֹיְבֵיכֶם:

(17) וְנִתְּתִי פָנַי. פָּנַי שְׁלִי, פּוֹנֵה אֲנִי מִכָּל עַסְקִי לְהִרְעֵ לָכֶס: וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם. כִּמְשַׁמְעוֹ, יִשְׁלְטוּ בְכֶם. אֲגַדַּת ת"כ מִפְרָשָׁה זוֹ (פֶּרֶק ד'): אֵיךְ אֲנִי אַעֲשֶׂה זֹאת. אֲנִי מַדְבֵּר אֶלָּא בִּצָּף, וְכֵן אֵיךְ אֲנִי אֶלֶךְ עִמָּם בְּקֶרֶי (פֶּסוּק מ"א): וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם. שִׁהִיוּ הַמַּכּוֹת פּוֹקְדוֹת אֶתְכֶם מִזֹּו, עַד שֶׁהִרְאֵשׁוּנָה פְּקוּדָה אֶלְלֵכֶם, אֲצִיָּה אַחֶרֶת וְאֶסְמַכְנָה לָהּ: בַּהֲלָה. מַכָּה הַמַּצְהֵלֶת אֶת הַצִּרְיוֹת, וְאִיזוֹ, זֹו מַכָּה מוֹתָן: אֵת הַשְּׁחַתָּה. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהוּא חוֹלָה וּמוֹטֵל צְמֻטָה אֲבָל בְּשֹׁר עֲלִיו, תִּלְמּוּד לֹוֹמֵר שְׁחַתָּה, שֶׁהוּא נִשְׁחָף, אוֹ עֲתִים שֶׁהוּא נִשְׁחָף אֲבָל נוֹחַ וְאִינוּ מִקְדִּית, תִּלְמּוּד לֹוֹמֵר וְאֵת הַקְדַּחַת, מִלְמַד שֶׁהוּא מִקְדִּית, אוֹ עֲתִים שֶׁהוּא מִקְדִּית וְסִבּוֹר הוּא בְּעִצְמוֹ שִׁיחִיָּה, תִּלְמּוּד לֹוֹמֵר מְכַלּוֹת עֵינִים, אוֹ הוּא אִינוּ סִבּוֹר בְּעִצְמוֹ שִׁיחִיָּה אֲבָל אַחֲרִים סִבּוֹרִים שִׁיחִיָּה, תִּלְמּוּד לֹוֹמֵר וּמַדִּיבּוֹת נֶפֶשׁ: וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק וְזֶרַעְכֶם. זֹרַעְתָּ וְאִינָה מִצְמַחַת, וּמַעֲתָה מֵהָאוֹיְבִים צָאִים וְאִכְלוּ, וּמֵהָ"ל וְאִכְלוּהוּ אוֹיְבֵיכֶם, הֵא כִיכֵל, זֹרַעְתָּ שֶׁנֶּה רֹאשׁוֹנָה, וְאִינָה מִצְמַחַת, שֶׁנֶּה שְׁנִיָּה מִצְמַחַת וְאִיזִים צָאִים וּמוֹלְאִים תְּצוּאָה לִימֵי הַמַּלּוֹר, וְשִׁבְּפִינִים מַחֲסִים בְּרַעַב שֶׁלֹא לִקְטוֹ תְּצוּאָה אֶשְׁתַּקֵּד. ד"א וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק וְזֶרַעְכֶם, כִּנְגַד הַצִּנּוֹת וְהַצִּנּוֹת הַכְּתוּב מַדְבֵּר, שֶׁאֵתָה עֹמֵל בָּהֶם וּמַגְדֵּלָן, וְהַחֲטָא בָּהּ וּמַכְלָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר טִפְּסָתִי וְרָצִיתִי אֲנִי בְּכֶם (אִיכָה ז, כז): וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּטוֹבָה וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם, כֵּן נֶאֱמַר בְּרַעַה וּנְחַתִּי פָנַי. מִשְׁלֹו מִשְׁלֵל לְמַלְךְ שֶׁאֵמַר לַעֲבָדִיו פּוֹנֵה אֲנִי מִכָּל עַסְקִי וְעוֹסֵק אֲנִי עִמָּכֶם לְרַעַה: וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם. שִׁיחֵה הַמוֹת הוֹרֵג אֶתְכֶם מִצְפִּינִים, וְזֶעֱלִי דְּצִיכֶם מִקִּיפִין אֶתְכֶם מִצְחוּץ (ת"כ פֶּרֶק ד', ה'): וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם. שְׂאִינִי מַעֲמִיד שׁוֹנֵאִים אֶלָּא מִכָּס וְצִכֶּס, שֶׁבִּשְׁעָה שְׂאוֹמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי אֱלִילִים עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל אִינֶם מִצְקָשִׁים אֶלָּא מֵהָשִׁבּוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְגִי קֶדֶם וְגו' (שׁוֹפְטִים ו, ג'), וְיִתְּנוּ עָלֵיָּהֶם וְיִשְׁחַתּוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד'), אֲבָל בְּשִׁעָה שֶׁאֵעֲמִיד עֲלֵיכֶם מִכָּס וְצִכֶּס הֵם מִחֲפָשִׁים אַחֵר הַמִּטְמוּנוֹת שֶׁלָכֶם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאֲשֶׁר אֶקְלִי שְׂאֵר עֲמִי וְעוֹרְכֶם מִעָלֵיָּהֶם הִפְּסִיטוּ וְגו' (מִיכָה ג, ח, ט"ז ס'): וְנִסְתַּתֶּם. מִפְּנֵי אִימָה: וְאִין רֹדֵף אֶתְכֶם. מִצִּלָּה:

(18) וְאִם עַד אֵלָה. וְאִם בְּעוֹד אֵלָה לֹא תִשְׁמָעוּ: וְיִסְפַּתִּי. עוֹד יִסּוּרִין אַחֲרֵים: שִׁבְעַ עַל חַטֹּאתֵיכֶם. שִׁבְעַ פּוֹרַעְנוּת עַל ז' הַעֲבִירוֹת הָאֲמוּרוֹת לְמַעֲלָה (ת"כ פֶּרֶק ה, א):

(19) וְשִׁבַּרְתִּי אֶת גִּבּוֹרְךָ וְנִתְּתִי אֶת שְׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ. זֹו קִשָּׁה מִשְׁלֵל מִשֶּׁה שֶׁסֵּה הוּא אוֹמֵר וְקִיָּה שְׂמִיךְ אֲשֶׁר עַל לֹאֲשֶׁךְ נִחַשְׁתָּ וְגו' (דְּצֵרִים כח, כג), שִׁהִיוּ הַשְּׂמִים מוֹזִיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּחַשְׁתָּ מוֹזִיעָה, וְהָאָרֶץ אִינָה מוֹזִיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁאִין הַצִּבּוֹל מוֹזִיעַ, וְהִיא מִשְׁמַרַת פִּירוֹתֶיהָ, אֲבָל כֹּאן הַשְּׂמִים לֹא יֵהִיו מוֹזִיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁאִין הַצִּבּוֹל מוֹזִיעַ, וְהִיא חוֹרֵב צְעוֹלָם, וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה מוֹזִיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּחַשְׁתָּ מוֹזִיעָה, וְהִיא מֵאֲבָדַת פִּירוֹתֶיהָ:

- 21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins. **וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַי לִי וְלֹא תִיבּוֹן לְקַבֵּלָא לְמִימְרֵי וְאֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכֶם מִחַת שֶׁבַע כְּחֹבֵיכֶם:**
- 22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate. **וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת-בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׁמוּ דִרְכֵיכֶם:**
- 23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me; **וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוּן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ קָרִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:**
- 24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins. **וְהִלַּכְתִּי אַף-אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שֶׁבַע עַל-חֹבֵיכֶם:**
- 25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy. **וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנֹאסְפֹתֶם אֶל-עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָּבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד-אֹיֵב:**

(20) וּתְּתֵן לָרִיק בְּחֶבֶד. הִרִי אָדָם שֶׁלֹּא עָמַל שֶׁלֹּא חָרַשׁ שֶׁלֹּא זָרַע שֶׁלֹּא נָכַשׁ שֶׁלֹּא כָסַח שֶׁלֹּא עָדַר וּבִשְׁעַת הַקִּצִּיר צָא שִׁדְפוֹן וּמִלֵּקָה אוֹתוֹ אֵין צִנֵּן כָּלֹס, אֲזַל אָדָם שֶׁעָמַל וְחָרַשׁ וְזָרַע וּנְכַשׁ וְכָסַח וְעָדַר וְצָא שִׁדְפוֹן וּמִלֵּקָה אוֹתוֹ, הִרִי שְׁנֵי שָׁל זֶה קֹהֵט (ת"כ ס"ד): וְלֹא תִתֵּן אֶרְצְכֶם אֶת יְבוּלָהּ. אֵף מִה שֶׁאֵתָּה מוֹצִיל לָהּ בִּשְׁעַת הַזֹּרַע (ש"ס): וְעַץ הָאֲרֶץ. אֲפִילוּ מִן הָאֲרֶץ יֵהָא לְקוֹי, שֶׁלֹּא יִחַנֵּט פִּירוֹתָיו בִּשְׁעַת הַחֲנֻטָה (ש"ס): לֹא יִתֵּן. מִשְׁמַשׁ לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, אֵעֶץ וְאִפְרִי: לֹא יִתֵּן פְּרִי. כִּשְׁהוּא מִפְּרֵה מִשִּׁיר פִּירוֹתָיו, הִרִי שְׁתֵּי קָלִלוֹת, וְיֵשׁ אֵין שְׁבַע פּוֹרְעָנוּת:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רְבוּתֵינוּ אָמְרוּ עֲרָאִי, בְּמִקְרָה, שֶׁאֵינוּ אֵלָּא לְפָרָקִים, כֵּן תֵּלְכוּ עֲרָאִי בְּמִנּוֹת. וּמִנַּחַס פִּירֵשׁ לְשׁוֹן מְנִיעָה, וְכֵן הִקָּר רָגֵלָךְ (מִשְׁלִי כֶה, יז), וְכֵן יִקָּר רֹחַ (מִשְׁלִי יז, כז), וְקָרֹב לְשׁוֹן זֶה לְתַרְגּוּמוֹ שֶׁל אוֹנֶקְלוֹס, לְשׁוֹן קוֹשִׁי, שֶׁמִּקְשִׁים לְצַם לְהַמְנִיעַ מִהַתְקָרֵב אֵלָּי: שֶׁבַע כְּחֹטְאֵתִיכֶם. שְׁבַע פּוֹרְעָנוּת אַחֲרִים בְּמִסְפָּר שְׁבַע כְּחֹטְאֵתִיכֶם: (22) וְהִשְׁלַחְתִּי לְשׁוֹן גִּירוֹי: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵין לִי אֵלָּא חֵיה מִשְׁכַּלֹּת שִׁדְרָה צִנֵּן, בְּהִמָּה שֶׁאֵין דְּרָכָה צִנֵּן מִנִּין, תִּלְמוּד לומר וְשִׁן בְּהִמָּה אֲשֶׁלֶּתֶם (דְּצִרִים לז, כד), הִרִי שְׁתֵּים, וּמִנִּין שְׁתֵּיהֶם מִמִּיתָה בְּנִשְׁכָּתָהּ, תִּלְמוּד לומר עַם קָמַת זְקָלִי עָקָר (ש"ס), מִה אֵלּוֹ נוֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין, אֵף אֵלּוֹ נוֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין כִּזְרֵה הִיוּ שְׁנֵים בָּאֲרֶץ יִשְׂרָאֵל, חֲמוּר נוֹשֵׁךְ וּמִמִּית, עֲרוּד נוֹשֵׁךְ וּמִמִּית: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵלּוֹ הַקִּטְנִים: וְהִכְרִיתָה אֶת בְּהִמְתְּכֶם. מִצְחוֹן: וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם. מִצְפִּנִים: וְנִשְׁמוּ דִרְכֵיכֶם. שְׁצִילִים גְּדוּלִים וְשְׁצִילִים קִטְנִים, הִרִי שְׁבַע פּוֹרְעָנוּת, שֵׁן בְּהִמָּה, וְשֵׁן חֵיה, חֲמַת וְזוּחִלִי עֶפֶר, וְשִׁכְלָה, וְהִכְרִיתָה, וְהִמְעִיטָה, וְנִשְׁמוּ: (23) לֹא תוֹסְרוּ לִי. לְשׁוֹן אֵלִי:

(25) נֶקֶם בְּרִית. וְיֵשׁ נֶקֶם שֶׁאֵינוּ בְּצִרִית, כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין נֶקֶמוֹת, וְזֶהוּ סִמּוּי עֵינָיו שֶׁל דָּדִיקָהוּ. דְּצִר אַחֵר נֶקֶם בְּרִית, נֶקֶם בְּרִיתִי אֲשֶׁר עֲבַדְתֶּם. כָּל הַבָּאָה חֲרֵב שֶׁצִּמְקָרָא, הִיא מִלְחָמַת חֵיילוֹת אוֹיְצִים: וְנֹאסְפֹתֶם. מִן הַחוּץ אֵל תּוֹךְ הָעָרִים מִפְּנֵי הַמָּזוּר: וְשִׁלַּחְתִּי דָּבָר בְּתוֹכְכֶם. וְעַ"י הַדָּצֵר, וְנִתְּתֶם בְּיַד הָאוֹיְצִים הַזֵּרִים עֲלֵיכֶם, לְפִי שֶׁאֵין מִלִּנִּים אֶת הַמַּת צִירוֹשִׁלִים, וְכִשְׁהֵם מוֹלִיאִים אֶת הַמַּת לְקַדְרֵי נִתְּנִים בְּיַד אוֹיֵב:

26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם בְּדֹאֲתָבֶר לָכֹון סָעִיד וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֻכֶּם בְּתִנּוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֻכֶּם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם בְּדֹא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתִהְיוּן קִדְמִי בְּקִשְׁוִי:
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בַּחֲמַת־קְרִי וְיִסַּרְתִּי אֹתְכֶם אֶף־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:
29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֹתֶם בֶּשֶׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ: וְתִיכְלוּן בָּסֶר בְּנִיכֹון וּבָסֶר בְּנֹתֵיכֹון תִּיכְלוּן:
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמֹתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲמֻנֵיכֶם וְנִתְּתִי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֹתְכֶם: וְאֶשְׁרִי יֵת בְּמֹתְכֹון וְאֶקְצִיץ יֵת חֲסֻנְסִיכֹון וְאֶתִּין יֵת פְּגָרֵיכֹון עַל פְּגֹור טַעֲוֹתְכֹון וִירְחִיק מִימְרִי יִתְכֹון:
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנִתְּתִי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹותִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם: וְאֶתִּין יֵת קְרוֹיִכֹון חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יֵת מִקְדָּשֵׁיכֹון וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִעָנָא קוֹרְבָן בְּנִישְׁתְּכֹון:
32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׂמֹו עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: וְאֶצְדִּי אָנָּה יֵת אֲרֻעָא וְיִצְדֹון עָלָה בְּעָלֵי דְבִיכֹון דִּיתְבִּין בָּהּ:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מח, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והס חזי רעז: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא המצוה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתזרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם זנייהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מזור, דצר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתחם אינה מן המנין שהיא החרב:

(30) במחיתכם. מגדלים וצריכות: חמניכם. מין עצודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרוין חמנים: ונתתי את פגריכם. קפויי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לצא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי ששים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות ופלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סילוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות. הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצארכם, שמהא שוממה

<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְאַתְּכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>	<p>33 וְאַתְּכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֹז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֹז תִּשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצִת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>	<p>34 אֹז תִּרְצֶה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֹז תִּשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצִת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יְוִמֵּי דַצְדִּיאַת תְּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמַטַּת בְּשַׁמְטִיכוֹן כִּד הָנִיתוֹן יִתְבִּין עֲלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבֹּת אֶת־אֲשֶׁר לֹא־שָׁבַתָהּ בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֵיכֶם עָלֶיהָ:</p>
<p>36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישְׁתָּארוֹן בְּכוֹן וְאֵעִיל חֲבָרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טַרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרְקוֹן מַעֲרָק כִּד מִן קֶדֶם דְּקַטְלִין בְּחֶרְבָּא וְיִפְּלוֹן וְלִית דְּרַדִּיף:</p>	<p>36 וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מִרֶךְ בְּלִבְכֶם בְּאֶרְצָת אֹיְבֵיהֶם וְרִבָּף אֹתָם קוֹל עֲלֶה נִדָּף וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאִין רִדָּף:</p>

מיושציה:

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כזמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צציריתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שמומה. שלא תמהרו לשוץ לתוכה, ומחוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצטעה שאלם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שמטותיה: והרצת. למלך את שצתותיה: (35) כל ימי השממה. לשון העצות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל צארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאֶתְּהָא עַל צֶדֶךְ הַשָּׂמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֲלֹהֵי וְאֶתְּהָא עַל צֶדֶךְ הַיְמָנִי שְׁנֵי חֲרָצִים יוֹם וְנִשְׁאַתְּ אֶת עֹן צֵית יְהוּדָה (סו, ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחצו לצרע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצס, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לצרע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשצעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונס נחשצ להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צדצרי הימים עד קֶרְעָה הָאָרֶץ אֶת שְׁצוֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁצָעִים שָׁנָה (דצרים הימים צ לו, כה):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורך לצב מ"ס של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיק, לשון חצטה, שדופת קדים (צבראשית מא, ו), שְׁקִיקוֹן קדוּם, לשון משקוף, מקום חצטת הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כה, כה), מְשַׁקְפִי:

- 37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies. וַיִּתְקַלּוּ גִבּוֹר בְּאַחֵיהֶי כַד מִן קֶדֶם דָּקְטָלִין בְּחֶרֶב וְרִדְיָה לִית וְלֹא תִהְי לָכּוֹן תְּקוּמָה קֶדֶם בְּעַלִי דְבִיכּוֹן:
- 38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up. וְאִבְדֶתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֲיִיכֶם:
- 39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them. וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצֵת אֲיִיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֵת אֲבֹתָם אִתָּם יִמְקוּ:
- 40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me. וְהִתְנַדּוּ אֶת־עוֹנֵם וְאֶת־עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלָם אֲשֶׁר מַעַלּוּ־ בִי וְאֶף אֲשֶׁר־הִלְכוּ עִמִּי בְקָרִי:
- 41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity; אֲפִי אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאַרֶץ אֲיִיָּהֶם אוֹ־אֲזִי יִכְנַע לִבָּם הָעֶרְלָ וְאִזִּי יִרְצוּ אֶת־עוֹנָם:
- 42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land. וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאֶרֶץ אֲזָכֹר:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה זזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצצם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שנועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה: (39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחרים מעשה אבותיהם צדיהם (שם פרק ח, ב סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו שמקנה צהריהן (זכרי' יד, יב), נמקו צהורתי (תהלים לח, ו): (41) והבאתי אתם. אני בעמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עוזדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְשִׁעָלָה עַל רוּחָם הָיָה לֹא תִהְיֶה גוֹ' (יחזקאל כ, לב), הִי אֶלֶי גוֹ' אִם לֹא צִדָּה תִּזְקֶה גוֹ' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע כי שור נגח הוא (שמות כה, לו), אִם אִזִּי יכנע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לצצם גו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציטוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהיו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצא וישבר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרוני, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לנך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

43	<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאֶרֶץ תִּעָזֵב מֵהֶם וְתָרַץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִיעָן בַּמִּשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם:</p>	43
44	<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִם־גַּם־זֹאת בְּהִיּוֹתָם בָּאֶרֶץ אֲבִיָּהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים וְלֹא־גַעְלֹתִים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>	44
45	<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חֲגֻזִם לְהוֹת לָהֶם לֹא־לֵהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	45
46	<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֹו וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>	46
XXVII	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמֹר:</p>	רצעי (שעי)
2	<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדַר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשֹׁת לַיהוָה:</p>	2
3	<p>then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן שִׁשִּׁים שָׁנָה וְהָיָה הַזָּכָר חֲמִשִּׁים סֶלֶעִין דִּכְסָף בְּסֶלֶעִי קוֹדֶשׁ־שָׁא:</p>	3
4	<p>And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם־נָקֵבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>	4

- (43) יען וביען. גמול, וצגמול אשר צמשפטי מאסו:
(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, צהיותם צארכן אויביהם, לא מאסתים לנלותם ולהפר בריתי אשר אתם:
(45) ברית ראשונים. של שצמטים:
(46) והתורה. אחת צכת צואחת צעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה צסיני:
(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דצר שנפשו תלויה צו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוצ עליו צפרשה צו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ץ, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

- 5 ואם מבן חמש שנים ועד
בן עשרים שנה והיה ערכו
הזכר עשרים שקלים
ולנקבה עשרת שקלים:
- 6 ואם מבן חדש ועד בן חמש
שנים והיה ערכו הזכר
חמשה שקלים כסף ולנקבה
ערבך שלשת שקלים כסף:
- 7 ואם מבן ששים שנה ומעלה
אם זכר והיה ערכו חמשה
עשר שקל ולנקבה עשרה
שקלים:
- 8 ואם מן הוא מערבך
והעמידו לפני הכהן
והעריך אתו הפתן על פי
אשר תשיג יד הנזיר יעריכנו
הפתן: (ס)
- 9 ואם בהמה אשר יקריבו
ממנה קרבן ליהוה כל אשר
יתן ממנו ליהוה יהיה קדש:
- 10 לא יחליפנו ולא ימיר אתו
טוב ברע או רע בטוב ואם
המיר ימיר בהמה בבהמה
והיה הוא ותמונתו יהיה
קדש:
- 11 ואם כל בהמה טמאה אשר
לא יקריבו ממנה קרבן
ליהוה והעמיד את הבהמה
לפני הכהן:
- And if it be from five years old
even unto twenty years old, then
thy valuation shall be for the
male twenty shekels, and for the
female ten shekels.
- And if it be from a month old
even unto five years old, then thy
valuation shall be for the male
five shekels of silver, and for the
female thy valuation shall be
three shekels of silver.
- And if it be from sixty years old
and upward: if it be a male, then
thy valuation shall be fifteen
shekels, and for the female ten
shekels.
- But if he be too poor for thy
valuation, then he shall be set
before the priest, and the priest
shall value him; according to the
means of him that vowed shall
the priest value him.
- And if it be a beast, whereof men
bring an offering unto the LORD,
all that any man giveth of such
unto the LORD shall be holy.
- He shall not alter it, nor change
it, a good for a bad, or a bad for a
good; and if he shall at all change
beast for beast, then both it and
that for which it is changed shall
be holy.
- And if it be any unclean beast, of
which they may not bring an
offering unto the LORD, then he
shall set the beast before the
priest.

- (5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנזיר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:
- (7) ואם מבן ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). סָבָא בְּבִיטָא פְּסָא בְּבִיטָא, סָבָא בְּבִיטָא סִימָא בְּבִיטָא וְסִימָא טָבָא בְּבִיטָא:
- (8) ואם מן הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):
- (9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה שלו עולה, דצרי קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:
- (10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט):

12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valueth it, so shall it be.	וְהַעֲרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרִיף הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:	12
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם יִגְאֹלֶנָּה וְיִסְּף חֲמִישָׁתוֹ עַל-עֲרִיפָהּ:	13
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַעֲרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:	14
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיִסְּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֲרִיפָהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִחֲקֵל אַחֲסָנִתִּיהָ יִקְדֹּשׁ גִּבֹּר קֶדֶם יְיָ וְיִהְיֶה פֹדֶם לְפָנָיו זֶרַע בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בַּחֲמִשִּׁין סֶלַעִין דָּכָסָף:	חמשי (שבעי) 16
17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	וְאִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדֹּשׁ אִם מִשְׁתָּא דְיוֹבִילָא יִקְדֹּשׁ חֲקְלִיהָ כְּפֹדֶם יָקוּם:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם-אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדֹּשׁ שְׂדֵהוּ וְחִשְׁבֵּהוּ לֹו הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מֵעֲרִיפָהּ:	18

(11) ואם כל בהמה טמאה. צבעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים חמימים יוצאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל וגאלנה. צבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צממשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צמחלת היוכל, ואם צא לגאלה צממטעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כעך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע

- 19 And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him. 19 ואם-גאל יגאל את-השדה המקדיש אתו ויסף חמשית כסף-ערבך עליו וקם לו:
- 20 And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more. 20 ואם-לא יגאל את-השדה ואם-מכר את-השדה לאיש אחר לא יגאל עוד:
- 21 But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's. 21 והיה השדה בצאתו ביכל קדש ליהוה כשדה התרם לפתן תהיה אחותו:
- 22 And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession; 22 ואם את-שדה מקנתו אשר לא משדה אחותו יקדיש ליהוה:
- 23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD. 23 וחשב-לו הפתן את מכסת הערבך עד שנת היכל ונתן את-הערבך ביום ההוא קדש ליהוה:
- 24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth. 24 בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו לאשר-לו אחות הארץ:
- 25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel. 25 וכל-ערבך יהיה בשקל הקדש עשרים גרה יהיה השקל:

שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שספר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שאותו פונדיון קלצון לפרוקרוט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היובל: ונגרע מערבך. מנין השנים שמשנת היובל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגוזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשון ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביכל. מיד הלוקחו מן הגוזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה. לא שישב להקדש צדק הצית ליד הגוזר, אלא כשדה החרם הנחון לכהנים, שנאמר כל חרם ציטרלל לך יהיה (במדבר יח, יד), אף זו תחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יובל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היובל, שהרי ציובל הייתה עמידה לנאת מידו ולשוב לצעלים, לפיכך, אם בא לגאולה, יגאל צדמים הללו הקצובים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גוזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

(25) וכל ערבך יהיה בשקל הקדש. כל ערבך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים

<p>26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.</p>	<p>בְּרֵם בּוֹכֵרָא דִּיתְבְּכֵר קָדֵם יִי בְּבַעֲרָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבֵּר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּי הוּא:</p>	<p>26 אֲשֶׁר-יִבְכֵּר לִיהֲוֶה בְּבַחֲמָה לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם-שׁוֹר אִם-שֶׁה לִיהֲוֶה הוּא:</p>
<p>27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.</p>	<p>וְאִם בְּבַעֲרָא מְסֻאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפוֹרְסָנִיה וַיּוֹסֶיף חֲמִישִׁיה עֲלוּהִי וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק וַיִּזְדָּבֵן בְּפוֹרְסָנִיה:</p>	<p>27 וְאִם בְּבַחֲמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּהּ וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלֶיהָ וְאִם-לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּהּ:</p>
<p>28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.</p>	<p>בְּרֵם כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרִים גִּבֵּר קָדֵם יִי מִכָּל דְּלִיה מֵאֲנָשָׁא וּבְעִירָא וּמִחֲקֵל אֲחֻזָּתֵיה לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּרִיק כָּל חֲרָמָא קוּדֵשׁ קוּדֵשִׁין הוּא קָדֵם יִי:</p>	<p>28 אֲך־כָּל-חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרַם אִישׁ לִיהֲוֶה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבַחֲמָה וּמִשְׁדֶּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חֲרָם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לִיהֲוֶה:</p>
<p>29 None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.</p>	<p>כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרַם מִן אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרִיק אֲתַקְטִילָא יִתְקַטִּיל:</p>	<p>שְׂצִיעִי 29 כָּל-חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן- הָאָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוּמָת:</p>
<p>30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֻעָא מִזֶּרַע דְּאֲרֻעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קוּדֵשָׁא קָדֵם יִי:</p>	<p>30 וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לִיהֲוֶה הוּא קֹדֶשׁ לִיהֲוֶה:</p>

מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכלן הוסיפו שנות, ואמרו רבותינו (זכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבחמה השמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הזכור, שאין לומר זכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הציט (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ:). ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כה:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (זמדר יח, יד), זחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הציט, מפרש מקרא זה, זחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כה:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזבה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הציט, מציא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כה:). אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כה:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז:). מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוס וינאה: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלֶם לֶפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵעֵשֶׂר דְּגָנְךָ

31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם מִפְּדוּק יִפְדּוּק גִּבֹר מִמַּעֲשְׂרֵיהָ חֲמִישִׁית יוֹסִיף עָלֶיהָ:	וְאִם-גָּאֵל יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׁרָו חֲמִישִׁיתוֹ יוֹסֵף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֹאן כָּל דִּיעֶבֶר תַּחֲתֵי הַשֶּׁבֶט עֲשִׂירָאָה יְהִי קֹדֶשׁ קָדָם יְיָ:	וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחֲתֵי הַשֶּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטייר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין טוֹב לְרָע וְלֹא יִמְרֹנֶנּוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרֹנֶנּוּ וְהָיָה-הוא וְתַמּוּדָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:	לֹא יִבְקֹר בֵּין טוֹב לְרָע וְלֹא יִמְרֹנֶנּוּ וְאִם-הִמָּר יִמְרֹנֶנּוּ וְהָיָה-הוא וְתַמּוּדָתוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:	עם פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 152.

תִּירָשָׁךְ וגו' (דברים יד, כג קידושין ג.).

(31) מַמַּעֲשָׂרוֹ. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להתירו באכילה בכל מקום, והמעוֹת יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּנָה צֶדֶק וגו':

(32) תַּחֲתֵי הַשֶּׁבֶט. כשצא לעשרן מוֹצֵאֵן צַפְתָּח זֶה אַחֵר זֶה, והעשירי מכה בשצט צצועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (זכורות נח): יְהִי קֹדֶשׁ. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והצער נאכל לזעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צערן ניתן לכהנים:

(33) לֹא יִבְקֹר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מַעֲשֵׂר וְכָל מַצָּרָה וְכָל מַצָּרָה (שם יב, יא), יכול יהא צורך ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין תם בין צעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב צעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעצד (זכורות יד):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

I:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יָצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן:

3 from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

וְאַתְּכֶם יְהִי אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

4 And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאשֵׁי אֲלִיצֹר בֶּן־שִׁדְיָאוּר:

וֵי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

לְיִשָּׂשָׁכָר נֶתְנָאֵל בֶּן־צוּעָר:

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

לְזִבְּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֵלִישַׁמָּה
בֶּן־עֲמִיחֻד לְמָנַשֶׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן־פְּדָחְזוּר:

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּידְעוֹנִי:

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

לְאַשֶׁר פַּגִּיעָאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

לְגָד אֶלְיָסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל:

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

16 These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בְּשֵׁמוֹת)

ישראל And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיְחַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשְׂרִים
שָׁנָה וְעַלָּה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18 And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19 As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 159. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 166.

עם-זו יצרתִי לִי תהלתִי יספרו: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא־אָתִי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי־יִגְעַתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא־הֵבִיאתָ לִי שֶׁהַעֲלִיתִּי וְזִבְחִיךָ לֹא כִבְדָתָנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בַּמִּנְחָה וְלֹא הוֹנֵעַתִּיךָ בַּלְבֹנָה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנָה וְחֶלֶב זִבְחִיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֲךָ הִעֲבַדְתָנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹנֵעַתָנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחֲטָאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הִזְכִּירֵנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאֵשׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאֶחָלָל שָׂרֵי קָדֹשׁ וְאַתָּנָה לַחֲרֹם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה־אָמַר יְהוָה עֲשֵׂה וְיִצְרָךְ מִבֶּטֶן יַעֲזָרְךָ אֶל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרוּן בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְק־מַיִם עַל־צִמָּא וְנִזְלִים עַל־יִבְשָׁה אֶצְק רֹוּחִי עַל־זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צִאֲצָאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִן חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יְבִל־מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.
זֶה יֹאמַר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לִיהוָה וּבְשֵׁם־יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: (פ)	5	One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה-אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן
וּמִבִּלְעָדִי אֵין אֱלֹהִים:

6

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי-כְמוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרְכָהּ
לִי מִשׁוּמֵי עַם-עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר
תִּבְאֲנָה יְגִידוּ לָמוֹ:

7

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֵל-תִּפְחָדוּ וְאֵל-תִּרְחֹו הֲלֹא מֵאֶז
הַשְּׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי תִּישׁ
אֱלֹהִי מִבִּלְעָדִי וְאֵין צוּר בַּל-יִדְעָתִי:

8

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי-פֶסֶל כָּל־מִלְּכֵי תְהוֹו וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל-
יֹועִילוּ וְעַדִּיהֶם תִּמָּה בַּל-יֵרְאוּ וּבַל-
יֵדְעוּ לָמַעַן יִבָּשׁוּ:

9

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי-יֵצֵר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל-חֲבֵרָיו יִבָּשׁוּ וְחֹרָשֵׁי הַמָּה
מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָּל־יַעֲמָדוּ יִפְחָדוּ
יִבָּשׁוּ יַחַד:

11

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֹרֶשׁ בְּרִזְלֵי מַעֲצָד וּפַעַל בַּפָּחַם
וּבַמִּקְבּוֹת יִצְרֵהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְוֹעַ כָּחוֹ
גַּם-רָעֵב וְאֵין כָּח לֹא-שָׁתָה מַיִם וַיִּיעֶף:

12

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֹרֶשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַשָּׂרָד
יַעֲשֶׂהוּ בַּמִּקְצָעוֹת וּבַמַּחְגָּה יִתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֲרַת אָדָם
לְשִׁבְתָּ בֵּית:

13

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרְתָּ-לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלְזֹן
וַיֹּאמֶץ-לוֹ בַּעֲצֵי-יָעַר נָטַע אֲרֻזִּים
וַיַּגְדֵּל:

14

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהִנֵּה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם נִיחָם
אֶף-יִשִּׁיק וְאָפָה לֶחֶם אֶף-יַפְעֵל-אֵל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגַּד-לָמוֹ:

15

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִי שֶׁרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִי בֶשָׂר
יֹאכֵל יִצְלָה צֹלִי וַיִּשְׂבֶּע אֶף-יָחֵם
וַיֹּאמֶר הֵאֱחָ חַמּוּתִי רָאִיתִי אֹור:

16

He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וַשְּׁאֲרִיתוֹ לֵאמֹר עֲשָׂה לְפָסֶלָו (כ)
(יִסְגֹּד) [ק' יִסְגֹּד] וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

17

And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יִבְיִנוּ כִּי טַח מְרָאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהֶשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יִשִּׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-
תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיו שָׂרַפְתִּי בְמוֹ-אֵשׁ
וְאֶף אֶפְתִּי עַל-גַּחְלִיו לֶחֶם אֲצַלֶּה
בָּשָׂר וְאֶכֹּל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה אַעֲשֶׂה
לְבוֹל עַץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֵּר לֵב הוֹתֵל הַטָּהוּ וְלֹא-
יֵצִיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שָׁקֵר
בְּיַמִּי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אֶלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-
אַתָּה וְצִרְתִּיךָ עַבְדִּי-לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל
לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מַחֲיִיתִי כַעֲבֹל פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גָאֻלְתִּיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֹו שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעוּ
תַּחְתִּינֹות אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רָנָה
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֹל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרות צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 159. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 162. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאֶכְלוּ
בָּשָׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בְּיוֹם (כ' הוֹצִיא) [ק' הוֹצִיא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה
וְזִבְח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם-אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם
וְהָלַכְתֶּם בְּכָל-תְּדָרְךָ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לִבָּם הָרַע וַיֵּהָיו
לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear,
but walked in their own counsels, even in the
stubbornness of their evil heart, and went
backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדִּי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁכֶם
וְיִשְׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out
of the land of Egypt unto this day; and though I
have sent unto you all My servants the prophets,
sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עַרְפָּם הָרַעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined
their ear, but made their neck stiff; they did worse
than their fathers.

וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיָּהּ וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them,
but they will not hearken to thee; thou shalt also
call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ
מוֹסֵר אַבְדָּה הָאֵמוּנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the
nation that hath not hearkened To the voice of
the LORD their God, Nor received correction;
Faithfulness is perished, And is cut off from their
mouth.

גְּזִי נִזְרַךְ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפִים
קִינָה כִּי מָאֵס יְהוָה וַיַּטֵּשׁ אֶת־דֹּר
עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a
lamentation on the high hills; For the LORD hath
rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נָאִם־
יְהוָה שָׁמוּ שְׂקוּצֵיהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is
evil in My sight, saith the LORD; they have set
their detestable things in the house whereon My
name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמִוֹת הַתּוֹפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־
הַנֶּם לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם
בְּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־
לִבִּי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth,
which is in the valley of the son of Hinnom, to
burn their sons and their daughters in the fire;
which I commanded not, neither came it into My
mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נָאִם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמַר עוֹד הַתּוֹפֶת וְגִיא בֶן־הַנֶּם כִּי אִם־
גִּיא הַהֲרָגָה וְקִבְרוּ בְּחִפְתָּ מֵאֵין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD,
that it shall no more be called Topheth, nor The
valley of the son of Hinnom, but The valley of
slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack
of room.

וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת הָאָרֶץ וְאִין מַחְרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for
the fowls of the heaven, and for the beasts of the
earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל
חֲתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah,
and from the streets of Jerusalem, the voice of
mirth and the voice of gladness, the voice of the
bridegroom and the voice of the bride; for the
land shall be desolate.

בַּעֲתָה הָיָא נְאֻם־יְהוָה (כ' ויציאו) ק'
יֹצִיאוּ אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה
וְאֶת־עַצְמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־
עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

VIII:1

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צָבָא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֶהְיוּ וְאֲשֶׁר עָבְדוּם
וְאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם
וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא
יִקָּבְרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיוּ:

2

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וּנְבָחַר מוֹת מַחְיָים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרַעָה
הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
הִדְחַתִּים שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־הַלֵּל חָכָם
בַּחֲכָמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־הַלֵּל הַגִּבּוֹר
בַּגְּבוּרָתוֹ אֱלֹהֵי־הַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֶשְׂרֵי:

IX:22

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בִּזְאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל
הַשֶּׁכֶל וַיֵּדַע אוֹתִי כִי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה
חִפְצָתִי נְאֻם־יְהוָה: (ס)

23

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 162. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 166.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אָתּוֹ
מִבְּעַלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁם יְהוָה
צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וַאֲחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים
אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאֲהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
עִם אֲרֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הִלֵּךְ לִפְנֵי
הָאֲרֹן:

4

And they brought it out of the house of
Abinadab, which was in the hill, with the ark of
God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל־עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת
וּבִנְבָלִים וּבְתַפִּים וּבִמְנועָנָעִים
וּבִצְלָצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played
before the LORD with all manner of instruments
made of cypress-wood, and with harps, and with
psalteries, and with timbrels, and with sistra, and
with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה אֶל־
אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of
Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of
God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר־אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכֶּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל־הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרֹן
הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against
Uzzah; and God smote him there for his error;
and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל־אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was
called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹוא אֵלַי אֲרֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and
he said: 'How shall the ark of the LORD come
unto me?'

וְלֹא־אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרֹן
יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בֵּית
עֲבֹד־אֲדָם הַגִּטִּית:

10

So David would not remove the ark of the LORD
unto him into the city of David; but David carried
it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם הַגִּטִּית
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֲבֹד
אֲדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house
of Obed-edom the Gittite three months; and the
LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בָּרַךְ יְהוָה
אֶת־בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ
בַּעֲבוּר אֲרֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל
אֶת־אֲרֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם
עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD
hath blessed the house of Obed-edom, and all that
pertaineth unto him, because of the ark of God.'
And David went and brought up the ark of God
from the house of Obed-edom into the city of
David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of
the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox
and a fatling.

וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה
וַדָּוִד חָגוּר אֶפּוֹד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his
might; and David was girded with a linen ephod.

וַדָּוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־
אֲרֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up
the ark of the LORD with shouting, and with the
sound of the horn.

והיה ארון יהוה בא עיר דוד ומיכל
בת-שאול נשקפהו בעד החלון ותרא
את-המלך דוד מפזז ומכרכר לפני
יהוה ותבז לו בלבה:

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

ויבאו את-ארון יהוה וניצגו אתו
במקומו בתוך האהל אשר נטה-לו
דוד ויעל דוד עלות לפני יהוה
ושלמים:

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

ויכל דוד מהעלות העולה והשלמים
ויברך את-העם בשם יהוה צבאות:

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

ויחלק לכל-העם לכל-חמון ישראל
למאיש ועד-אשה לאיש חלת לחם
אחת ואשפר אחד ואשישה אחת ויגלג
כל-העם איש לביתו:

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וישב דוד לברך את-ביתו (ס) ותצא
מיכל בת-שאול לקראת דוד ותאמר
מה נכבד היום מלך ישראל אשר
נגלה חיוס לעיני אמהות עבדיו
בהגלות נגלות אחד הרקים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

ויאמר דוד אל-מיכל לפני יהוה אשר
בחר-בי מאביך ומכל-ביתו לצות
אתי נגיד על-עם יהוה על-ישראל
ושחקתי לפני יהוה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל
בעיני ועם-האמהות אשר אמרת עמם
אפבדה:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וילמיכל בת-שאול לא-היה לה ילד
עד יום מותה: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

ויהי כיישב המלך בביתו ויהנה
הניח-לו מסקיב מכל-איביו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

ויאמר המלך אל-נתן הנביא ראה
נא אנכי יושב בבית ארזים וארון
האלהים ישב בתוך היריעה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

ויאמר נתן אל-המלך כל אשר
בלבבך לך עשה כי יהוה עמך:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס)
כֹּה אָמַר יְהוָה הֵאֱתָה תִבְנֶה־לִּי בַּיִת
לְשִׁבְתִּי:

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם
הַזֶּה וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל תִּדְבַּר דְּבָרִי אֶת־אֶחָד
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת
אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה
לֹא־בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־
הַנֶּזֶה מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נֹגֵיד עַל־
עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל:

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ
וְאֶכְרַתָּה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ
וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

וְשִׁמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתִיו
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא־יִסְיֹפוּ
בְנֵי־עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל־
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחְתִּי לְךָ מִכָּל־אֹיְבֶיךָ
וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְךָ
יְהוָה:

כִּי וּמָלְאוּ יָמֶיךָ וּשְׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ
וְהִקְיַמְתִּי אֶת־זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינְתִּי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה־בַּיִת לְשֵׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת־כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וּבְהַכְחִיתוֹ בְּשִׁבְטֵי אָנָשִׁים
וּבְנֹגְשֵׁי בְנֵי אָדָם:

4 And it came to pass the same night, that the word
of the LORD came unto Nathan, saying:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the
LORD: Shalt thou build Me a house for Me to
dwell in?

6 for I have not dwelt in a house since the day that I
brought up the children of Israel out of Egypt,
even to this day, but have walked in a tent and in a
tabernacle.

7 In all places wherein I have walked among all the
children of Israel, spoke I a word with any of the
tribes of Israel, whom I commanded to feed My
people Israel, saying: Why have ye not built Me a
house of cedar?

8 Now therefore thus shalt thou say unto My
servant David: Thus saith the LORD of hosts: I
took thee from the sheepcote, from following the
sheep, that thou shouldest be prince over My
people, over Israel.

9 And I have been with thee whithersoever thou
didst go, and have cut off all thine enemies from
before thee; and I will make thee a great name, like
unto the name of the great ones that are in the
earth.

10 And I will appoint a place for My people Israel,
and will plant them, that they may dwell in their
own place, and be disquieted no more; neither
shall the children of wickedness afflict them any
more, as at the first,

11 even from the day that I commanded judges to be
over My people Israel; and I will cause thee to rest
from all thine enemies. Moreover the LORD
tellet thee that the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep
with thy fathers, I will set up thy seed after thee,
that shall proceed out of thy body, and I will
establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will
establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me
for a son; if he commit iniquity, I will chasten him
with the rod of men, and with the stripes of the
children of men;

וְחֶסְדִּי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׂאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְּפָנָיִךָ׃
וְנֶאֱמָן בֵּיתָךְ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם
לְפָנֶיךָ כְּסֶאֱךָ יִהְיֶה נֹכָח עַד־עוֹלָם׃
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָל־הַחֲזִיוֹן
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃ (פ)

15 but My mercy shall not depart from him, as I took
it from Saul, whom I put away before thee.
16 And thy house and thy kingdom shall be made
sure for ever before thee; thy throne shall be
established for ever.'
17 According to all these words, and according to all
this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרות תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 166.

וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוּרִים עֲשָׂרִים־לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֹרֶמֶל בָּצֻקֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ׃

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and
brought the man of God bread of the first-fruits,
twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in
his sack. And he said: 'Give unto the people, that
they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וַהֲוֹתָר׃

43 And his servant said: 'How should I set this
before a hundred men?' But he said: 'Give the
people, that they may eat; for thus saith the LORD:
They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּוֹתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה׃ (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left
thereof, according to the word of the LORD.

וַנַּעֲמָן שַׂר־צָבָא מִלֶּךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וּנְשָׂא פָנִים כִּי־בּו
נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חֵיל מְצַרֵּע׃

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held
in esteem, because by him the LORD had given
victory unto Aram; he was also a mighty man of
valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצָה
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן׃

2 And the Arameans had gone out in bands, and
had brought away captive out of the land of Israel
a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גַּבְרִיתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזַיִּסְּךָ אֹתוֹ
מִצַּרְעָתוֹ׃

3 And she said unto her mistress: 'Would that my
lord were with the prophet that is in Samaria!
then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזֹאת וְכֹזֹאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצָה יִשְׂרָאֵל׃

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus
and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מִלֶּךְ־אַרָם לֶךְ־בָּא וְאֶשְׁלַחָה
סֹפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח
בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will
send a letter unto the king of Israel.' And he
departed, and took with him ten talents of silver,
and six thousand pieces of gold, and ten changes
of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיְךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיְךָ אֶת-נָעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוּ
מִצִּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֵלַי
לְהַמִּית וּלְחַיֵּית כִּי-זֶה שְׁלַח אֵלַי
לְאַסֹּף אִישׁ מִצִּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעוּנָא
וְיָרֵאוּ כִּי-מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְׂמֻעָ אֵלִישָׁע אִישׁ-הָאֱלֹהִים כִּי-
קָרַע מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח
אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ
יְבֹא-נָא אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
בְּפֶתַח-הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵת שִׁבְעַת-פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן
וַיֵּשֶׁב בְּשׂוֹרֶךְ לֶךְ וּטְהָר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא וַיֵּצֵא וַעֲמֵד וְקֹרֵא בְּשֵׁם-יְהוָה
אֲלֹהָיו וְהִנִּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאִסַּף
הַמִּצִּרָּה:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אבנָה) [ק' אָמָנָה]
וּפְרָפָר נְהָרוֹת דְּמִשְׁק מְכֹל מִיַּמֵּי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אַרְתָּן בָּהֶם וּטְהַרְתִּי
וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיִּגְשׁוּ עַבְדָּיו וַיַּדְּבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דְבַר גָּדוֹל הִנְבִּיא דְבַר אֵלַיְךָ
הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי-אָמַר אֵלַיְךָ רַחֵם
וּטְהָר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַת פְּעָמִים
כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשׂוֹרֶךְ
כַּבָּשָׂר נָעַר קִטָּן וַיִּטְהָר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל-
מִחְנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הִנֵּה-
נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל-הָאָרֶץ
כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח-נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עֲמַדְתִּי לִפְנֵי
אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נַעֲמֹן וְלֹא יִתֹּן-נָא לְעַבְדְּךָ
מִשָּׂא צִמְד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-
יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֲלֶיהָ וְזָבַח לֵאלֹהִים
אַחֲרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
בְּבֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעָן עַל-יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן וְיִסְלַח-
(כְּתִיבִיב extitit ולא קרי נא)-יְהוָה
לְעַבְדְּךָ בְּדָבָר הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
כְּבֶרֶת-אַרְצָן: (ס)

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 154. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 157.

וְאַרְבָּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצָּרְעִים פָּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יֹשְׁבֵנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפֹלָה אֶל-מִחְנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֵינוּ
נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתָנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בִּנְשָׁף לָבֹא אֶל-מִחְנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְהָ מִחְנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין-
שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל
רָכָב קוֹל סוֹס קוֹל תֵּיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחֲתִיתִּים וְאֶת־מַלְכֵי
מִצְרַיִם לְבֹא עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיִּנּוּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת־
אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם
הַמַּחֲנֵה כַּאֲשֶׁר־הָיָא וַיִּנּוּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצֵּה
הַמַּחֲנֵה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׂתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיֵּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל
אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מְחֹשִׁים וְחִפְּנוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹזֵן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה
בֵּית הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם
וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־
הַסּוֹס אֲסוּר וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֹהֲלִים
כַּאֲשֶׁר־הָיָה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying, 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשָּׁעָרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
פְּנִימָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
אֲנִידָה־נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רָעִים אֲנַחְנוּ וַיִּצָּאוּ
מִן־הַמַּחֲנֵה לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק'
בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר כִּי־יִצָּאוּ מִן־הָעִיר
וְנִתְפָּשׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָּה הֵם כָּכָל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָּה הֵם
כָּכָל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

ויקחו שני רכב סוסים וישלח המלך אחרי מַחֲנֵה־אַרְם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ:	14	They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'
ויֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה כָּל־הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּבְכֵלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אַרְם (כ' בַּחֲפָזָם) וְקָם בְּחָפָזָם וַיָּשָׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:	15	And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.
וַיֵּצֵא הָעָם וַיַּבִּיזוּ אֶת מַחֲנֵה אַרְם וַיְהִי סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל כַּדְּבַר יְהוָה:	16	And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.
וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר־ נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמָסוּהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֹדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:	17	And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.
וַיְהִי כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֵאֶה־ סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כַּעַת מֶחֱרָ בַּשַּׁעַר שְׁמֶרֶן:	18	And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';
וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרָבוֹת בַּשָּׁמַיִם תִּיְהִי כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:	19	and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';
וַיְהִי־לֹו כֵן וַיִּרְמָסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת: (ס)	20	it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 171.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:	XXII:1	Moreover the word of the LORD came unto me, saying:
וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־ עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת כָּל־ תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:	2	'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.
וְאַמַּרְתָּ כֵּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עִיר שִׁפְכַת דָּם בְּתוֹכָהּ לִבּוֹא עָתָה וְעִשְׂתָּהּ גְּלוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאַהּ:	3	And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמָתְךָ וּבְגִלּוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טִמְאָתָה וּתְקַרְיֵכִי יְמִיךָ
וּתְבוֹא עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְתִּיד
תְּרַפָּה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל-הָאֲרָצוֹת:

הַקְרִבֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ-בְךָ
טִמְאָתַת הַשָּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזֹרְעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בְךָ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

קִדְּשִׁי בָזִית וְאֶת-שְׁבֻתֹתַי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רָכִיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-
דָּם וְאֵל-הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ
בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלְהָ-בְךָ טִמְאָתַת הַנְּדָה עָנוּ-
בְךָ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה
וְאִישׁ אֶת-כַּלְתּוֹ טִמְאָה בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-
אֶחָתוֹ בֶּת-אָבִיו עָנָה-בְךָ:

שָׁחַד לְקַחוּ-בְךָ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נֶשֶׁךְ
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֶתִּי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוָה:

וְהִנֵּה הַכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיעֲמֵד לְבָבִי אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ
לְיָמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה
דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וּזְרִיתֶיךָ
בָּאֲרָצוֹת וְהִתְמַתִּי טִמְאָתְךָ מִמֶּנּוּ:

וְנִחַלְתָּ בְךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת פִּי-אֲנִי
יְהוָה: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

4 thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!

5 Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.

6 Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.

7 In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.

8 Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.

9 In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.

10 In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

11 And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

12 In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

13 Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

14 Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

15 And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

16 And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.

17 And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הַיּוֹרֵלִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ)
לְסוּג)ק' לְסִיג] כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל
וּבְרָזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סִגִּים כֶּסֶף
הַיּוֹ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross
unto Me; all of them are brass and tin and iron
and lead, in the midst of the furnace; they are the
dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֲדֹנָי יְהוֹה יַעַן הָיוּ
כָּלְכֶם לְסִיגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם
אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלָּם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye
are all become dross, therefore, behold, I will
gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלוֹא כְבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֵלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר
וְאַרְם מִקִּיר:

IX:7 Are ye not as the children of the Ethiopians unto
Me, O children of Israel? saith the LORD. Have
not I brought up Israel out of the land of Egypt,
And the Philistines from Caphtor, And Aram
from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוֹה בַּמַּלְכָּה
הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֶתָּה מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד
אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה:

8 Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the
sinful kingdom, And I will destroy it from off the
face of the earth; Saving that I will not utterly
destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצְוֶה וְהִנֵּנוּתִי בְּכָל־
הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ
בְּכַבְדָּהּ וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:

9 For, lo, I will command, and I will sift the house
of Israel among all the nations, Like as corn is
sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall
upon the earth.

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמָרִים
לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10 All the sinners of My people shall die by the
sword, That say: 'The evil shall not overtake nor
confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אֶקְוֶה אֶת־סֶכֶת דָּוִיד
הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתֵיהֶן
אֶקְוֶה וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11 In that day will I raise up The tabernacle of David
that is fallen, And close up the breaches thereof,
And I will raise up his ruins, And I will build it as
in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֵרִית אֲדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־
יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12 That they may possess the remnant of Edom, And
all the nations, upon whom My name is called,
Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בַּקֶּצֶר וְדֹרֵךְ עֹבְרִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֹסִים וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוֹגְגָנָה:

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the
plowman shall overtake the reaper, And the
treader of grapes him that soweth seed; And the
mountains shall drop sweet wine, And all the hills
shall melt.

וּשְׁבַתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנוּ
עָרִים נְשֹׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ וַיִּטְעוּ כְּרָמִים
וַשְׁתּוּ אֶת־יֵינֵם וַעֲשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ אֶת־
פְּרִיהֶם:

14 And I will turn the captivity of My people Israel,
And they shall build the waste cities, and inhabit
them; And they shall plant vineyards, and drink
the wine thereof; They shall also make gardens,
and eat the fruit of them.

וַיִּנְטְעֵתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנְתָּשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

15 And I will plant them upon their land, And they
shall no more be plucked up Out of their land
which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרת אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲזוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעִמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֶלֶב וְדָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוָה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that
kept the charge of My sanctuary when the
children of Israel went astray from Me, they shall
come near to Me to minister unto Me; and they
shall stand before Me to offer unto Me the fat and
the blood, saith the Lord GOD;

הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה יִקְרְבוּ
אֵלַי־שְׁלֹחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶתִּי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall
come near to My table, to minister unto Me, and
they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־
יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר בְּשָׂרְתָם בְּשַׁעְרֵי
הַחֲצָר הַפְּנִימִית וּבִיתָח:

17

And it shall be that when they enter in at the gates
of the inner court, they shall be clothed with linen
garments; and no wool shall come upon them,
while they minister in the gates of the inner court,
and within.

פְּאֲרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מִתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ
בֵּיתָע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and
shall have linen breeches upon their loins; they
shall not gird themselves with any thing that
causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־
הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הֵמָּה מִשְׁרָתָם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלִבְשׁוּ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבִגְדֵיהֶם:

19

And when they go forth into the outer court, even
into the outer court to the people, they shall put
off their garments wherein they minister, and lay
them in the holy chambers, and they shall put on
other garments, that they sanctify not the people
with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלַחוּ
כָּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer
their locks to grow long; they shall only poll their
heads.

וַיִּין לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבֹאֵם אֶל־
הַחֲצָר הַפְּנִימִית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they
enter into the inner court.

וְאֶלְמָנָה וְגִרְוֹשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלֹת מִזְרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה
מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow,
nor her that is put away; but they shall take virgins
of the seed of the house of Israel, or a widow that
is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־
טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference
between the holy and the common, and cause
them to discern between the unclean and the
clean.

וְעַל־רִיב הָמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטֵהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטֵהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי
יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge;
according to Mine ordinances shall they judge it;
and they shall keep My laws and My statutes in all
My appointed seasons, and they shall hallow My
sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאָח וּלְאֲחֹת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile
themselves; but for father, or for mother, or for
son, or for daughter, for brother, or for sister that
hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהָרְתוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto
him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשֶׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְיָהוּה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary,
into the inner court, to minister in the sanctuary,
he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתָם
וְאַחֲזֶיהָ לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֲחֻזָּתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am
their inheritance; and ye shall give them no
possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הָמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יְהִי:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the
guilt-offering, they, even they, shall eat; and every
devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת
כָּל מִכְלֵי תְרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִי
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהִנִּיחַ בִּרְכָה אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing,
and every heave-offering of every thing, of all your
offerings, shall be for the priests; ye shall also give
unto the priest the first of your dough, to cause a
blessing to rest on thy house.

כָּל־נִבְלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹף וּמִן־
הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of
itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלַיךְ
לֵאמֹר קְנֵה לִי אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנֹתוֹת
כִּי לִי מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְּבַר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִן כִּי־לִי מִשְׁפָּט הִירְשָׁה וְלִי
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לִּי וְאָדַע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן־
דָּדִי אֲשֶׁר בְּעֲנֹתוֹת וָאֲשַׁקְלָהּ לֹא אֶת־
הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שָׁקָלִים וְעֶשְׂרֵה הַכֶּסֶף:

9

And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בְּסֵפֶר וָאֶחַתְּמֵם וָאָעַד עֲדִים
וָאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בַּמֶּאֱזָנִים:

10

And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאֶקַח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11

So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֵתֵּן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ
בֶּן־נֶרְיָה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמֶּל
דָּדִי וְלְעֵינֵי הָעֲדִים הַפְּתֻכִּים בְּסֵפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים
בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה:

12

and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle['s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוֶה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13

And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְּרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הַחֲתוּמִּים וְאֵת סֵפֶר
הַגְּלוּי הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכָל־חֹרֶשׁ לְמַעַן
יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)

14

'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת
וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת: (פ)

15

For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וְאַתְּפִלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־
סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נֶרְיָה
לֵאמֹר:

16

Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

17	<p>אֶתְהוּ אֲדַגֵּי יְהוָה הִנֵּהוּ אַתָּה עֹשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַתְךָ הַגָּדוֹל וּבְזַרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּנּוּ כָּל־ דְּבָרִי:</p>	<p>'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;</p>
18	<p>עֹשֶׂה חֶסֶד לְאֲלָפִים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אֲבוֹת אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:</p>	<p>who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;</p>
19	<p>גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינָיו פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכָּיו וּכְפָרִי מַעֲלָלָיו:</p>	<p>great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;</p>
20	<p>אֲשֶׁר־שָׁמַתָּ אֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ־ מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:</p>	<p>who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;</p>
21	<p>וַתֵּצֵא אֶת־עַמֶּנּוּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֲזִרְעוֹ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:</p>	<p>and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;</p>
22	<p>וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לְתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:</p>	<p>and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;</p>
23	<p>וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ') (וּבַתְּרוּתְךָ) [ק'] וּבַתְּוִרְתְּךָ לֹא־ הִלְכוּ אֹתָךְ כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־ הָרָעָה הַזֹּאת:</p>	<p>and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;</p>
24	<p>הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהַנֶּהָר רָאָה:</p>	<p>behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.</p>
25	<p>וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדַגֵּי יְהוָה קִנְיַת־לָךְ הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף וְהָעִיר עַדִּים וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)</p>	<p>Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'</p>
26	<p>וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:</p>	<p>Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:</p>
27	<p>הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הַמִּמֶּנִּי יִפְלֹא כָל־דְּבָרִי:</p>	<p>'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?</p>

הפסטר בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוָה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ
אֶד-שֶׁקֶר נִחַלּוּ אֲבוֹתֵינוּ הַכֹּל וְאֵין-בָּם
מוֹעִיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הַיַּעֲשֶׂה-לּוֹ אֱדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיָּדְעוּ
כִּי-שְׁמִי יְהוָה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֲטֵי בָרָז
בְּצִפְרֹן שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִוַּח לִבָּם
וּלְקַרְנוֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כַּזָּכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-
עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבְעוֹת תְּהַבְּהוֹת:

2

Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

תִּרְרִי בַשָּׂדֶה חִילֶךָ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ
לִבִּז אֶתָּן בְּמַתִּיךָ בַּחֲטָאת בְּכָל-
גְּבוּלֶיךָ:

3

O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמְטִיתָּ וּבָךְ מִנַּחֲלָתְךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
לֹא-יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתָּם בְּאַפִּי עַד-
עוֹלָם תִּקְרָד: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֲרוּר הַגֹּבֵר אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זָרְעוֹ וּמִן-יְהוָה
יִסּוֹר לִבּוֹ:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרַעַר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי-
יָבֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָרִים בַּמִּדְבָּר אָרֶץ
מִלְחָה וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בָּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֲצֵן שְׁתוּל עַל-מַיִם וְעַל-יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרָשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יִרְאֶה]
כִּי-יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת
בְּצִרָתָהּ לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מַעֲשׂוֹת
פְּרִי:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֹכִי הוּא מִי יִדְעֵנּוּ:	9	The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?
אֲנִי יְהוָה חִקֵּר לֵב בְּתֵן כְּלִיּוֹת וְלֹתֵת לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעֲלָיו: (ס)	10	I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.
קָרָא דָּגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא בַּמִּשְׁפָּט בַּחֲצֵי יָמָיו יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נָבָל:	11	As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.
כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם מְקֻדָּשָׁנוּ:	12	Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,
מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיךָ יִבְשׁוּ (כ' יסורי) [ק' וסורי] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי עֹזְבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)	13	Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .
רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאוֹשָׁעָה כִּי תִהְיֶה לִּי אֶתָּה:	14	Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

צמדצז כ"ח:ט"ט-ט"ו

Numbers 15-28:9

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבִרְאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֲלֶיהָ
לִיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שֶׁבַע מִנְחָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֲלֶיהָ רֵיחַ נִיחֹחַ
אֲשֶׁה לִיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַתֵּין יִהְיֶה לַפָּר
וּשְׁלִישִׁת הַתֵּין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַתֵּין
לַכֶּבֶשׂ יֵינן זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת לִיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'-כ"ד

Isaiah 24-66:1

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
תַּדְּם רִגְלִי אֵי-זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי
וְאֵי-זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֶת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי עָשָׂתָה וַיְהִיו
כָּל-אֱלֹהֵי נַאֲם-יְהוָה וְאֶל-זֶה אֲפִישׁ
אֶל-עֲנִי וְנִכְחַל-רוּחַ וְתָרַד עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עֹרָף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דֶם־חֲזִיר
מִזְבִּיר לִבְנֵה מִבְרָךְ אֲנִי גַם־הֵמָּה
בָּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֲוֹנָה
דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי
וּבְאַשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָחָרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֹם גְּמוּל לְאֹיְבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹוא תִּבֵּל
לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם־יִנְלֵד גּוֹי
כָּעַם אַחַת כִּי־תִלָּד גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרְתִּי אָמַר
אֶל־הָיִד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ
כָּל־אֲהַבֶיהָ שִׂישׁוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְגַתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי־כֵהָ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֲלֶיהָ
כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנְקַתֶם עַל־צֵד תִּשָּׂאוּ וְעַל־כַּרְפִּים
תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ כֵּן אֲנִכִּי
אֲנַחֲמָכֶם וּבִירְוִשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרָחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדֵּי וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בַּלְהִיב־אֵשׁ:

כִּי בָאֵשׁ יִהְיֶה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יִהְיֶה:

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְזוֹת
אֶחָד (כ' אַחַד) וְק' אַחַת] בְּתוֹךְ אֲכָלִי
בָּשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבָר יִחָדּוּ
יִסָּפוּ נַאֲם־יְהוָה:

וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וַיָּבֹאוּ
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד
מִזְכֵּי קֶשֶׁת תִּבְל וַיּוֹן הָאֲרָם הַרְחָקִים
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִעִי וְלֹא־רָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

וְהִבִּיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב
וּבַצִּבִּיּוֹת וּבַפָּרָדִים וּבַכֶּרְפוֹת עַל
הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלִי
טָהוֹר בֵּית יְהוָה:

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֵרְעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and
your bones shall flourish like young grass; and the
hand of the LORD shall be known toward His
servants, and He will have indignation against His
enemies.

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His
chariots shall be like the whirlwind; to render His
anger with fury, And His rebuke with flames of
fire.

16 For by fire will the LORD contend, And by His
sword with all flesh; And the slain of the LORD
shall be many.

17 They that sanctify themselves and purify
themselves to go unto the gardens, behind one in
the midst, Eating swine's flesh, and the detestable
thing, and the mouse, Shall be consumed
together, saith the LORD.

18 For I [know] their works and their thoughts; [the
time] cometh, that I will gather all nations and
tongues; and they shall come, and shall see My
glory.

19 And I will work a sign among them, and I will
send such as escape of them unto the nations, to
Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to
Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not
heard My fame, neither have seen My glory; and
they shall declare My glory among the nations.

20 And they shall bring all your brethren out of all
the nations for an offering unto the LORD, upon
horses, and in chariots, and in fitters, and upon
mules, and upon swift beasts, to My holy
mountain Jerusalem, saith the LORD, as the
children of Israel bring their offering in a clean
vessel into the house of the LORD.

21 And of them also will I take for the priests and for
the Levites, saith the LORD.

22 For as the new heavens and the new earth, which I
will make, shall remain before Me, saith the LORD,
so shall your seed and your name remain.

23 And it shall come to pass, that from one new
moon to another, and from one sabbath to
another, shall all flesh come to worship before Me,
Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִי תוֹלְעֵתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכָּבֵּה וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל-בָּשָׂר׃ וְהָיָה
מִדֵּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אִמּוֹר יִהְיֶה

And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled against Me;
For their worm shall not die, Neither shall their
fire be quenched; And they shall be an abhorring
unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

שמואל א כ: י"ח-מ"ג

I Samuel 42:20:18

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְכַלְדָּתָ
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ׃

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
be empty.

וְשָׁלַשְׁתָּ תִּתְרַד מָאֹד וּבֹאֲתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיֵּשְׁבֶתָ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל׃

19

And in the third day thou shalt hide thyself well,
and come to the place where thou didst hide
thyself in the day of work, and shalt remain by the
stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת חֲחָצִים צִדָּה אוֹרֶה
לְשַׁלַּח-לִי לְמִטְרָה׃

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצָא
אֶת-הַחֲחָצִים אִם-אָמַרְ אֲמַר לְנָעַר
הִנֵּה הַחֲחָצִים מִמֶּנֶּה וְהִנֵּה קָחְנוּ וּנְכַאֵה
כִּי-שָׁלוֹם לְךָ וְאֵין דְּבָר תִּירָה׃

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
are on this side of thee; take them, and come; for
there is peace to thee and no hurt, as the LORD
liveth.

וְאִם-כֹּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲחָצִים
מִמֶּנֶּה וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שָׁלַחְךָ יְהוָה׃

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
sent thee away.

וְהִדְבָּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם׃ (ס)

23

And as touching the matter which I and thou
have spoken of, behold, the LORD is between me
and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל׃

24

So David hid himself in the field; and when the
new moon was come, the king sat him down to
the meal to eat.

וַיָּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעַם בְּפַעַם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיָּשֶׁב
אֲבִנֶר מֵצִד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מָקוֹם דָּוִד׃

25

And the king sat upon his seat, as at other times,
even upon the seat by the wall; and Jonathan
stood up, and Abner sat by Saul's side; but
David's place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שְׂאוֹל מְאוּמָּה בְּיוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא
כִּי-לֹא טָהוֹר׃ (ס)

26

Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him, he
is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֵת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מָקוֹם דָּוִד (פ') וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל
אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא-בָּא בֶן-יִשִּׁי
גַם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם׃

27

And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׂאוֹל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מֵעַמּוּדֵי עַד-בֵּית לָחֶם׃

28

And Jonathan answered Saul: 'David earnestly
asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צְוָה-לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם-מִצָּאֲתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאֶרְאֶה אֶת-אָחִי עַל-כֵּן לֹא-בָא
אֶל-שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר-אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לוֹ בֶן-נָעוּת הַמִּרְדּוּת הֲלוֹא יָדַעְתִּי
כִּי-בָחַר אֶתְּךָ לְבֶן-יִשְׁשִׁי לְבִשְׁתֶּךָ
וּלְבִשְׁת עֲרוֹת אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל-הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשְׁשִׁי חַי
עַל-הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּךָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן-מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּשְׁלַח שְׁאוּל אֶת-הַחֲנִיָּה עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי-כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת-דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַרְי-אָף
וְלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַהוּא הַשְּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל-דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשֶּׁדָּה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעְרוֹ רֵץ מִצָּא נָא אֶת-הַחֲצִיצִים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא-יִרְהַ
הַחֲצִי לְהַעֲבֵרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד-מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְלָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֻשָּׁה אֶל-תַּעֲמִד וּלְקֹט נָעַר יְהוֹנָתָן
אֶת- (כ' הַחֲצִי) [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא
אֶל-אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנָּעַר לֹא-יָדָע מֵאוּמָה אֶדְ יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנָּעַר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הַבֵּיא הָעִיר:

40

And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנָּעַר בָּא וַדּוֹר קָם מֵאֶצֶל הַגִּבּוֹ וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דֹּד הַגָּדִיל:

41

And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵנוּ וּבֵינֶךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42

And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה:י"ז-י"ט

Deuteronomy 19-25:17

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17

Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָנִי
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18

how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָח אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרות פרשת זכור

שמואל א ט"ו:ז'-ל"ד

I Samuel 34-15:2

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּלְקֵדְתִּי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׂם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֵלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת-עַמְלֶק
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מִעֵלָל וְעַד-יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׂה מִגָּמֶל
וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּטַלָּאִים מֵאַתָּיִם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עַמְלֶק וַיַּרְבּ
בְּנַחֲלָה:

5 And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לְכוּ סְרוּ רְדֹו
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי פֶן-אֶסְכְּףָה עִמּוֹ וְאַתֶּם
עָשִׂיתֶם חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעִלוֹתְכֶם מִמִּצְרַיִם וַיָּסֶר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עַמְלֶק מִחִוִּלָּה בּוֹאֵן
שׁוּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם:

7 And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֶשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמְלֶק חַי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

8 And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבֹו הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלֹאכָה נִמְכְּרָה וְנָמַס אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא חָקִים
וַיַּחֲרֹ לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה
כָּל-הַלַּיְלָה:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שָׁאוּל בִּבְקָר
וַיִּגַּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שָׁאוּל
הַכְּרַמָּלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב
וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:

12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ
שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה חֲקִימְתִּי
אֶת-דְּבַר יְהוָה:

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאֵן הַזֶּה
בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֶּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ:

14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעַמְלֶקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָר
לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הַחֲרִימוּ: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאִיל הֲרָף וְאִנִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלֵּילָה
(כ' וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לֹא דִבֶּר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלֹא אִם-קָטָן אָתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה
וַיִּמְשְׁחֶךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וַהֲחָרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֹק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוּתָם אֹתָם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַשׂ
אֶל-הַשְּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה:
(ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'

וַיֹּאמֶר שָׁאִיל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלְךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֹק
וְאֶת-עַמְלֹק הֲחָרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשְּׁלָל צֹאן וּבָקָר רַאשֵׁי
הַחֲרָם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בַּעֲלוֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע
מִזְבַּח טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קִסָּם מְרִי וְאָנוּן וּתְרָפִים
הַפָּצָר יַעַן מֵאִסְתָּ אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאִיל אֶל-שְׁמוּאֵל חַטָּאתִי
כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ
כִּי יֵרֵאתִי אֶת-הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאַשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאִיל לֹא
אֲשׁוּב עִמָּךְ כִּי מֵאִסְתָּ אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה מִהָּיִת מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק
בְּכַנֶּף-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרְעֵה יְהוָה
אֶת־מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם נִצָּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטֵאתִי עִתָּה כַּבְּדֵנִי נָא נֶגֶד
זְקֵנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שְׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שְׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֶק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֵדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֵן סָר מִרְהֻמּוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֶרֶףְךָ בֶּן־תִּשְׁבָּל מִנָּשִׁים אֲמָרָה וַיִּשְׁפֹּר
שְׁמוּאֵל אֶת־אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרְמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

צמדנר י"ט:א'—כ"ז

Numbers 22-19:1

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֵּן אֹתָהּ אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל־מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פָּנָיו אֶחָל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרֹשֶׁה
יִשָּׂרָף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאֵזוֹב וּשְׁנִי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שַׂרְפַּת
הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד־הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרָף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְפוּ אִישׁ טְהוֹר אֶת אֲפֵר הַפָּרָה
וְהָיִיתָ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טְהוֹר
וְהִיטָהּ לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת
לְמִי נֹדֶה חֲטָאת הָהוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסָּף אֶת־אֲפֵר הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיטָהּ
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנִּגָּע בְּמָת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם־לֹא יתחטא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמָת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יתחטא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נֹדֶה לֹא־זָרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאֲתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי־יָמוּת בְּאֶהָל
כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֶהָל וְכָל־אֲשֶׁר בְּאֶהָל
יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל־כֵּל פְּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר־יָנַע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל־חֶרֶב אוֹ בְּמָת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם
אוֹ בְּקֶבֶר יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וּלְקַחוּ לַטֹּמֵא מֵעֵפֶר שְׂרָפַת הַחַטָּאת
וַנִּתֵּן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל-כָּלִי:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֲזֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וַהֲזָה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶעַ
בַּעֲצָם אוֹ בַּחֲלָל אוֹ בַּמֵּת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וַהֲזָה הַטָּהוֹר עַל-הַטֹּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִחַץ בַּמַּיִם וַטָּהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וַנִּכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל
כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טִמָּא מִי נִדָּה
לֹא-זָרַק עָלָיו טִמָּא הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה
מִי-הִנֵּדָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו וַהֲנִיגַל בְּמֵי
הַנִּדָּה יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטֹּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגְעָה תִּטְמָא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 38-36:16

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל-אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה
דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֲשַׁפָּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-חַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפְיֵן אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
כְּדַרְכָּם וּכְעִלּוֹתָם שִׁפְטֵיהֶם:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיִּתְּלֻוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאָמַר לָהֶם
עַם-יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאָחַזְנִי עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְּלֵהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֶמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי אֲשֶׁר
חִלְּלֵתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלְּלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבְּצֹתִי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהֵבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אֲדָמַתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְשִׁחַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם
אֲטַהֵר אֶתְכֶם:

25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׁרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר־בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֶתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקִרְאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29

And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30

And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וַיִּזְכְּרֹתֶם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וְנִקְטַתֶּם בְּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31

Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי-עֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוֹה
יִדְּעֶה לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִפְלִמוּ מִדַּרְכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּיוֹם טַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאֶרֶץ הַנְּשֻׁמָּה תִּעֲבֹד תַּחַת אִשָּׁר
הָיְתָה שְׁמֹמָה לְעֵינַי כָּל-עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ הַלְלוּ הַנְּשֻׁמָּה הָיְתָה
כְּגֹן-עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנְּשֻׁמּוֹת
וְהַנְּחָרְסוֹת בְּצִוְרוֹת יִשְׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרֹּם סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי אֲנִי יְהוֹה בְּנִיתִי הַנְּחָרְסוֹת נִטְעֵתִי
הַנְּשֻׁמָּה אֲנִי יְהוֹה דִּבַּרְתִּי וַעֲשִׂיתִי:
(ס)

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֻבָּה
אֲתָם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כִּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מִלְאוֹת צֹאן אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוֹה:
(פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 20-12:1

וַיֹּאמֶר יְהוֹה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in
the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of
months; it shall be the first month of the year to
you.

דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית-אָבִתָּה שֶׂה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel,
saying: In the tenth day of this month they shall
take to them every man a lamb, according to their
fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט תְּבִיתָ מִהֵנוֹת מִשֶּׁה וְלָקַח
הוּא וּשְׁכֵנוֹ הִקְרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסֹת
נִפְשֹׁת אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׂה:

4 and if the household be too little for a lamb, then
shall he and his neighbour next unto his house
take one according to the number of the souls;
according to every man's eating ye shall make your
count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יְהִיָּה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the
first year; ye shall take it from the sheep, or from
the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשַׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עַד־תִּישָׁאֵל בֵּין הָעַרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְיֹאכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מִרְרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בַּמַּיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ
עַל־כַּרְעָיו וְעַל־קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהַנֶּתֶר
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה־ תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקְלֵכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פָּסַח הוּא
לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵכֶם וְלֹא־יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית
בְּהַכֹּתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגֹתֶם
אוֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּחְגְּלוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֵד בֵּינֵם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבֵּיתְכֶם
כִּי כָל־אֹכֵל חֻמֵּץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

ובימים הראשון מקרא-קדש ובימים
השביעי מקרא-קדש ויהיה לכם
כל-מלאכה לא-יעשה בהם אך אשר
יאכל לכל-נפש הוא לבדו יעשה
לכם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

ושמרתם את-המצות כי בעצם היום
הזה הוצאתי את-צבאותיכם מארץ
מצרים ושמרתם את-היום הזה
לדורותיכם חקת עולם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בראשון בארבעה עשר יום לחדש
בערב תאכלו מצת עד יום האחד
ועשרים לחדש בערב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם
כיו כל-אכל מחמצת ונכרתה הנפש
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח
הארץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כל-מחמצת לא תאכלו בכל
מושבתיכם תאכלו מצות: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus .20-12,1

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"א

Ezekiel 46:18-45:16

כל העם הארץ יהיו אל-התרומה
הזאת לנשיא בישראל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

ועל-הנשיא יהיה העולות והמנחה
והנסך בחגים ובחדשים ובשבתות
בכל-מועדי בית ישראל הוא-יעשה
את-החטאת ואת-המנחה ואת-העולה
ואת-השלמים לכפר בעד
בית-ישראל: (ס)

17

And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כה-אמר אדני יהוה בראשון באחד
לחדש תקח פר-בן-בקר תמים
וחטאת את-המקדש:

18

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

ולקח הכהן מדם חטאת ונתן
אל-מזוזת הבית ואל-ארבע פנות
העזרה למזבח ועל-מזוזת שער
החצר הפנימית:

19

And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׁגָה
וּמִפְּתִי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת:

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֵאָכֵל:

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בְּיוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבַעֲד־
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חַטָּאת:

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעֲת יָמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעֲת אֵילִים תְּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בְּשִׁבְעֵי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּחַטָּאת
כְּעוֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנֶה קְדָמָה וְיִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזֹת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהִשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַהוּא בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֹדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה:

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

וְהָעוֹלָה אֲשֶׁר־יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשְּׁבִיט שְׁשֶׁה כְּבָשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תָּמִים:

4 And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָה
וּשְׁשֶׁת כְּבָשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם וְהָיוּ:

6 And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאִילֵי יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינִי
לְאֵיפָה:

וּבְבוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֵילָם הַשַּׁעַר יָבוֹא
וּבְדֶרֶכוֹ יֵצֵא:

וּבְבוֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) (ק' יֵצֵא):

וְהַנָּשִׂא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִּים וּבְמוֹעֲדִים תְּהִיָּה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאִילֵי וְלִכְבָּשִׁים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינִי לְאֵיפָה: (פ')

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂא נִדְבָּה עוֹלָה
אוֹ-שְׁלָמִים נִדְבָּה לַיהוָה וּפָתַח
לֹא אֶת-הַשַּׁעַר הַפָּנִי הַקָּדִים וַעֲשֶׂה
אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבֶּשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לַיּוֹם לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינִי
לָרֶס אֶת-הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת
עוֹלָם תָּמִיד:

(כ' וַעֲשׂוּ) (ק' יַעֲשׂוּ) אֶת-הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבְנָיו
תְּהִיָּה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

9 But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

10 And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

11 And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

12 And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

14 And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

16 Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְחָלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂיא אֲדָ נִחְלָתוֹ בְּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְחָלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת־בְּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג' ד'-כ"ד

Malachi 24-3:4

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימִי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמֹנִית:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים
וּבִנְשָׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׁקִי
שָׁכַר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיִּתּוּם וַיִּמְטִי־גֵר
וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב
לֹא כִלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֶבָה אֵלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה
נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הֲיִקְבֹּעַ אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה קֹבְעִינוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

8

Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאַתִּי אַתֶּם
קֹבְעִים הֲגוֹי כָּלִי:

9

Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֶׂה אֶל־בֵּית
הָאוֹצָר וַיְהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נֹא בָזָאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרְיַקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד־בְּלִי־דִי:

10

Bring ye the whole tithe into the store-house, that there may be food in My house, and try Me now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall be more than sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וְלֹא־יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם
הַגֶּפֶן בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

11

And I will rebuke the devourer for your good, and he shall not destroy the fruits of your land; Neither shall your vine cast its fruit before the time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאֶשְׁרֹו אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ
אֶתֶם אֶרֶץ חֶפְצִין אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightsome land, Saith the LORD of hosts.

חִזְקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאִמַּרְתֶּם מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלֶיךָ:

13 Your words have been all too strong against Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

אִמַּרְתֶּם שְׁוֹא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בְּצַע
כִּי שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמֶרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֶׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

אֲזַ נְדַבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵיו לִי־רֵאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאֲשֶׁר
יַחְמַל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וּשְׁבַתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאֲשֶׁר לֹא עָבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר פִּתְגוֹר וְהָיוּ
כָּל־זָדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם תָּבֹא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא־יֵעֹזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם
כַּעֲגֹלֵי מִרְבָּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרְנוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שְׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֵלֶיהָ הַנְּבִיא לִפְנֵי בֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]